

การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ
ที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร

ปริญญานิพนธ์

ของ

สมศักดิ์ นาคนาม

30 เสง.ย. 2545

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มีนาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

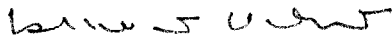
๒ 116570

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ ที่มีต่อความมีวินัยของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน)
จังหวัดกำแพงเพชร

ของ
นายสมศักดิ์ นาคนาม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

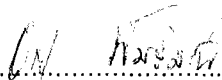

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

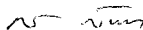
วันที่ ๕ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
“เงินงบประมาณแผ่นดิน”
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และอาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการสอบปากเปล่าเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวความคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้มอบทุนเพื่อสนับสนุนในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ นับว่าเป็นเกียรติประวัติที่มีคุณค่ายิ่ง ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และดร.ณัฐวิทย์ พรหมสร ที่กรุณาให้ คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์บังกช เกิดเทพ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) อาจารย์โสวิทย์ คำพุ่ม และอาจารย์วิศาล พิทยะพงษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ทั้ง 2 ท่านพร้อมทั้ง อาจารย์โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ทุกท่าน ที่แสดงความห่วงใย และให้ความร่วมมือ ตลอดจนอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วยดี และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ที่ให้ความร่วมมือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อนๆ จิตวิทยาการศึกษา รุ่นที่ 11 ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงได้ด้วยดี

ผลแห่งความดีทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับบิดา มารดา บุรพคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ จนสามารถทำงานนี้ให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

สมศักดิ์ นาคนาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิด.....	6
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ.....	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย.....	17
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	40
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	40
การดำเนินการทดลอง.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีเสนอของการศึกษาค้นคว้า.....	50
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	51
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	52
ข้อเสนอแนะ.....	53

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก.....	61
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	133

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงความแตกต่างระหว่างการเรียนเป็นกลุ่มแบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม.....	24
2	แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Two Group Pretest – posttest Design.....	44
3	เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง.....	47
4	เปรียบเทียบความมีวินัย ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือก่อนและหลังการทดลอง	48
5	เปรียบเทียบผลต่างความมีวินัยของนักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ ก่อนและหลังการทดลอง.....	49
6	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีวินัย.....	129
7	แสดงคะแนนของความมีวินัยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลัง ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม	130
8	แสดงคะแนนของความมีวินัยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลัง ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ.....	131
9	แสดงผลต่างของคะแนนของความมีวินัยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	132

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งเป็นระบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ (ศศิยา บุตรเนียม, 2541: 1) ขณะนี้เราต้องการสร้างสรรค์ประชาธิปไตย และวินัยก็เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของประชาธิปไตย ถ้าเราไม่สามารถสร้างวินัยให้แก่คนในชาติได้ การพัฒนาประชาธิปไตยก็หวังผลสำเร็จได้น้อย เพราะฉะนั้นในประเทศประชาธิปไตยนั้นสังคมอยู่ได้ด้วย กฎเกณฑ์ และกติกา คนต้องเคารพหลักกฎเกณฑ์ และกติกา ถ้าไม่มีวินัย ไม่มีความเคารพกฎเกณฑ์ กติกาของสังคม ประชาธิปไตยก็ขาดรากฐานที่สำคัญ จะเป็นไปด้วยดีไม่ได้ จึงเป็นเรื่องที่ควรเอาใจใส่ โดยเฉพาะทางการศึกษาจะต้องหาทางให้สำเร็จบนพื้นฐานของความมีวินัย (พระธรรมปิฎก, 2539 : 1-2) และในสภาพสังคมไทยในปัจจุบันนี้ ความขาดวินัยเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ อย่างมากมาย เช่น ปัญหาประชาชนในชาติไม่เคารพ และไม่ทำตามกฎหมายจึงทำให้เกิดความไม่สงบสุข บ้านเมืองสกปรกเพราะเกิดจากการทิ้งขยะไม่ถูกที่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน

“ความมีวินัยเป็นการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมอันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537 : 5) ซึ่งความมีวินัยเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่บุคคลจำเป็นต้องมีอยู่ในตัวทุกคน หากไม่ได้รับการฝึกหรือปล่อยปละละเลยก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นอย่างมากมายทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ตลอดจนนำความเสียหายมาสู่ประเทศชาติในที่สุด ความมีวินัยจำเป็นที่จะต้องได้รับการปลูกฝังโดยเริ่มจากที่บ้านและโรงเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความมีวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก”

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนมารวมเป็นเวลา 17 ปีแล้วนั้น สังเกตเห็นว่านักเรียนไม่ค่อยมีวินัย จึงทำการสำรวจข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จำนวน 6 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า นักเรียนมักไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ทิ้งขยะไม่ถูกที่ ส่งงานไม่ตรงเวลาตามที่ครูกำหนด ไม่นำอุปกรณ์ในการเรียนมาตามที่ครูสั่ง ไม่เข้าแถวให้เป็นระเบียบเวลาซื้ออาหารหยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต แอบคุยหรือหยอกล้อกับเพื่อนในขณะที่มีการเรียนการสอน เมื่อพบครูไม่ทำความเคารพครู แอบดูคำตอบของเพื่อนเมื่อเวลาสอบ เดินออกจากห้องขณะที่ครูกำลังสอนโดยไม่ขออนุญาตครู นำงานอื่นขึ้นมาทำไปด้วยขณะที่กำลังเรียนหนังสือ ผลจากการประเมินพฤติกรรม มีดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 9.07 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 18.96 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 15.6 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมความมีวินัยต่ำกว่านักเรียนชั้นอื่นๆ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียนอีกครั้งทั้งในขณะอยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน พบว่า พฤติกรรมทำความเคารพเป็นประจำเมื่อพบครู ร้อยละ 73.72 ทำความสะอาดเมื่อตามที่ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 70.86 ทำงานที่ครูมอบหมายเสร็จทันเวลา ร้อยละ 72.29

ทำงานผิดพลาดนักเรียนก็ยอมรับผิด ร้อยละ 70.86 นักเรียนหยิบของส่วนรวมไปใช้เสร็จแล้วก็นำไปคืนไว้ที่เดิม ร้อยละ 78 นักเรียนเดินออกจากห้องขณะที่ครูกำลังสอน ร้อยละ 41.72 นักเรียนแอบคุยหรือหยอกล้อกับเพื่อนในขณะที่มีการเรียนการสอน ร้อยละ 58.29 นักเรียนแอบดูคำตอบของเพื่อนเพื่อคิดคำตอบไม่ออก ร้อยละ 48.29 นักเรียนกำหนดเวลาของตนเองในการดูหนังสือ ร้อยละ 52 นักเรียนนำงานอื่นมาทำไปด้วยขณะที่กำลังเรียนหนังสือ ร้อยละ 50.29 เมื่อจำเป็นต้องเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง นักเรียนจะปฏิบัติตามนั้น ร้อยละ 75.43 นักเรียนแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ในวันที่มาเรียน ร้อยละ 78.86 นักเรียนเข้าร่วมประชุมตามที่โรงเรียนกำหนด ร้อยละ 87.14 นักเรียนทิ้งขยะในภาชนะที่รองรับ ร้อยละ 72.29 นักเรียนหยิบของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ได้ออกอนุญาตก่อน ร้อยละ 62.36 นักเรียนปฏิบัติตามกฎข้อบังคับด้วยความเต็มใจ ร้อยละ 73.43 นักเรียนตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มเพื่อนให้ผลงานออกมาดี ร้อยละ 76 นักเรียนทำตามที่ได้รับปากไว้กับผู้อื่น ร้อยละ 67.71 เมื่อมีการนัดหมายนักเรียนจะไม่ผิดนัด ร้อยละ 66.86 นักเรียนยอมรับความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมแม้จะไม่เห็นด้วย ร้อยละ 71.71 พฤติกรรมดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมขาดความมีวินัย และนักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการสังคมแห่งชาติ (2541 : 6) ก็ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมความมีวินัยหรือไม่ อยู่ที่บุคคลนั้นจะต้องมีพฤติกรรม ดังนี้ การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจาและใจ การยอมรับในผลของการกระทำของตนเอง การเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม การตรงต่อเวลา การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม ความมีเหตุผล และการเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน ดังนั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ควรที่จะได้รับการพัฒนาความมีวินัย

- ✓ พัฒนาความมีวินัยนั้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การใช้การฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขา การฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ กิจกรรมกลุ่ม การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือมาเป็นการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพราะ
- ✓ กิจกรรมกลุ่มคือ การนำเอาประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีดังกล่าวซึ่งประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน(คมเพชร จิตรศุภกุล, 2522 : 14) กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาตัวแปรต่างๆได้ ดังเช่น ผลการวิจัยของ อมรรวรณ์ แก้วผ่อง (2538 : 95) สามารถพัฒนาจริยธรรมได้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา รอดเชียง (2540 : 65) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ✓

การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน จนที่เรียนก็จะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำมาใช้ได้กับการเรียนรู้ทุกวิชาและทุกระดับชั้น และจะมีประสิทธิภาพยิ่งกับการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติการที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรมจริยธรรม การเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน และความร่วมมือภายในกลุ่ม

สำหรับการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้นเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 4 คน แบบละความสามารถ โดยเป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน โดยผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรับผิดชอบการทำงานร่วมกันโดยที่ผู้เรียนทุกคนมีเป้าหมายในการเรียนร่วมกัน คือ เกิดการเรียนรู้หรือประสบความสำเร็จร่วมกัน (สมเดช บุญประจักษ์, 2540 : 54) การที่ทำให้สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการด้านการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ได้เรียนรู้ความคิดของบุคคลอื่น มีความยืดหยุ่นในการสมาคมและสามารถพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับตนเองด้วย (กองแก้ว เจริญอักษร, 2532 : 1 -2) การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาตัวแปรต่างๆได้ ดังเช่นผลการวิจัยของ อัญชลี เครือคำขาว (2540 : 112) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษาศาสตร์ตัวอย่างที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษาศาสตร์ตัวอย่าง ที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญใจ บุญฤทธิ์ (2535 : 109) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบ Team Assisted Individualization (TAI) กับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ Team Assisted Individualization (TAI) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท.

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความชำนาญกับนักเรียนได้นำการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีความชำนาญแล้วไปพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2544 ที่มีความมียีนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 38 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ปีการศึกษา 2544 ที่มีความมียีนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 กลุ่มละ 16 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาความมียีนของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้
 - 3.1.1 การใช้กิจกรรมกลุ่ม
 - 3.1.2 การเรียนแบบร่วมมือ
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมียีน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีการปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา แล้ววิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและของสมาชิกในกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นขณะนั้น เทคนิคที่ใช้ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติ และเกม โดยมีขั้นตอนของกิจกรรมดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกร่วมกันลงมือปฏิบัติในกิจกรรมตามโปรแกรม โดยมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม ผลการเรียนรู้จะเกิดจากผู้เรียนโดยตรง

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ หมายถึง สมาชิกจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ในกลุ่มทันที หลังจากลงมือกระทำกิจกรรม จะช่วยให้สมาชิกมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และทำให้เกิดความเข้าใจตนเองขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ สมาชิกจะรวบรวมแนวคิดที่ตนเองค้นพบและแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง และนำหลักการนั้นไปประยุกต์เพื่อพัฒนาความมียีน

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล หมายถึง สมาชิกจะประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มจากการอภิปราย ข้อเสนอแนะร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มเพื่อพัฒนาความมียีนของตนเองให้ดีขึ้น

2. การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน นักเรียนแต่ละกลุ่มมีความมียีนต่างกัน คือ ความมียีนสูง ปานกลาง และต่ำ โดยมีครูคอยชี้แนะและมีเพื่อน ๆ คอยช่วยเหลือมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่ม และสลับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่กัน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นเตรียม** จัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆประมาณ 4 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่ความมียีนสูง 1 คน นักเรียนที่มีความมียีนปานกลาง 2 คน และนักเรียนที่มีความมียีนต่ำ 1 คน ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันและระเบียบของกลุ่ม บทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกัน และการฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. **ชั้นสอน** ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาและแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และอธิบายขั้นตอนการทำงาน

3. **ชั้นทำงานกลุ่ม** นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาท และหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม

4. **ชั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ** ในขั้นนี้เป็นการตรวจว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล

5. **ชั้นสรุปบทเรียน** และประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มและพิจารณาว่า อะไรคือจุดเด่นของงานและอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

3. **ความมีวินัย** หมายถึง การแสดงออกของนักเรียน ที่สามารถควบคุมตนเองแล้วปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ของโรงเรียนได้ ความมีวินัย แบ่งออกได้ ดังนี้

3.1 วินัยที่กระทำต่อตนเอง ได้แก่

3.1.1 **การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ** ได้แก่ การใช้คำพูดที่สุภาพในการสนทนากับผู้อื่น ไม่พูดคุยกันในที่ประชุม ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน โดยการ ยืนตรง เคารพธงชาติ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ไม่เดินลัดสนาม

3.1.2 **การยอมรับในผลการกระทำของตนเอง** ได้แก่ การยอมรับผิดเมื่อกระทำผิด ยอมรับผลงานการกระทำของตนเองทั้งที่ถูกต้องและที่ผิดพลาด

3.1.3 **การตรงต่อเวลา** ได้แก่ มาโรงเรียนทันเวลา ส่งงานเสร็จตามเวลา เมื่อมีนัดหมายไปตรงเวลาหรือก่อนเวลา

3.1.4 **การมีเหตุผล** ได้แก่ การรู้จักคิดพิจารณาการกระทำให้ถูกต้องตามกาลเทศะ

3.2 วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น ได้แก่

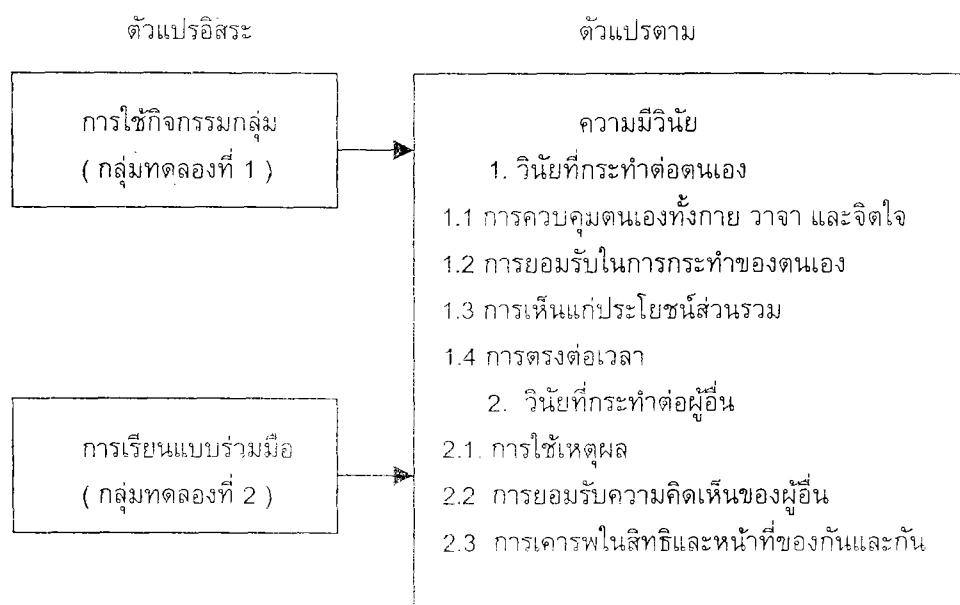
3.2.1 **การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม** ได้แก่ ปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งที่ออกจากห้อง เก็บเศษกระดาษเพื่อความสะอาดของโรงเรียน เมื่อรับประทานอาหารในโรงอาหารเสร็จแล้ว นำภาชนะใส่อาหารไปเก็บยังที่ซึ่งกำหนด

3.2.2 **การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม** ได้แก่ ยอมรับตามมติข้อเสนอของคนส่วนใหญ่

3.2.3 **การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น** ได้แก่ ไม่หยับของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต ไม่บังคับให้ผู้อื่นกระทำตามความต้องการของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่มกับการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัย

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้น หลังจากได้รับการเรียนแบบร่วมมือ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม กับนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ มีความมีวินัยแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยลำดับหัวข้อดังนี้

- ✓ 1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม (Group Work)
 - ✓ 1.1 สารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม (Group Work)
 - ✓ 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม (Group Work)
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
- ✓ 3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย(Discipline)
 - ✓ 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย(Discipline)
 - ✓ 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย(Discipline)

✓ 1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

✓ 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

✓ 1.1.1 ความหมายของกลุ่ม

คำว่า "กลุ่ม" (Group) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ทั้งผู้ให้ความหมายไว้ในทางจิตวิทยาและจิตวิทยาสังคม ดังนี้

✓ เดวิส (ครุไกร รุ่งรอด.2533:10 ; อ้างอิงมาจาก Davis.1962:405) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีเป้าหมายร่วมกันอย่างเห็นได้ชัด โดยทั่วไปกลุ่มมีความหมายนอกเหนือจากการที่คนเราอยู่ร่วมกันอย่างธรรมดา

✓ กัลลี (ชุศักดิ์ สิงห์อุตร. 2532: 36-37 ; อ้างอิงมาจาก Guilley. 1963:63) กล่าวว่ากลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่ร่วมกัน แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์ต้องสนองตอบความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย

2. ผลของการทำงานจะเกิดความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจา หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

โลเซอร์(Loeser. 1957: 5-19) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มดังนี้

1. สมาชิกภายในกลุ่มจะมีความสัมพันธ์ต่อกัน

2. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

3. ขนาดของกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม

4. บรรยากาศภายในกลุ่มจะอยู่ในลักษณะของการยอมรับ มีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน

5. สมาชิกจะได้ใช้ความสามารถในแนวทางที่เหมาะสมของตนเอง

✓ ส่วนคุกวดี บุญญวงส์ (527:6) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า

1. จะต้องประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไป

2. สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความสัมพันธ์กันทางด้านจิตใจ

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

4. กลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิก

นอกจากนี้ ฉลอง ภิมยรัตน์ (2521 : 1-3) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่มหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน สนใจประพฤติดิปฏิบัติในสิ่งที่เป็นปทัสถานและจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยที่ต่างก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันด้วย ลักษณะร่วมกันของการรวมกลุ่ม 3 ประการ คือ

1. มีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goal)

2. มีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction)

3. มีการปฏิบัติบทบาทร่วมกัน (Common Role)

ดังนั้น ถ้าการรวมกลุ่มกันของบุคคลมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นครบถ้วนทั้งสามประการ ก็ถือว่าการรวมกลุ่มตามลักษณะของจิตวิทยาสังคมด้วย

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์กันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

1.1.2 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

ทองเรียน อมรัชกุล (2521 : 4 – 5) กล่าวว่า ปัจจุบันเรื่องราวของกลุ่มได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่างๆ เป็นอย่างมาก ได้มีผู้นำเอาพลังกลุ่มเป็นเครื่องมือในการทำงานและดำเนินการต่างๆ ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป เช่น นำไปใช้ในการศึกษา การพัฒนาบุคคล การพัฒนาองค์กร การพัฒนาชุมชน การพัฒนากลุ่มทางธุรกิจ และกลุ่มทางการเมือง เป็นต้น โดยมีองค์ประกอบและกระบวนการที่ไม่เหมือนกัน พร้อมทั้งเรียกชื่อต่างๆกันออกไป เช่น กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มฝึกอบรม (Training Group) และกลุ่มรับความรู้สึก (Sensitivity Group) และเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนและวุ่นวายในเรื่องความหมายของชื่อกลุ่ม จึงได้มีการเสนอให้ใช้คำว่า กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) ขึ้นเพื่อให้มีความหมายครอบคลุมกลุ่มต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแนะแนวและการบริหาร

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ศุภาวดี บุญญวงศ์ (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่ม หรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในการทำงานในครั้งนั้นด้วย

ประนอม เดชชัย (2531 : 100 – 101) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่ดำเนินการโดยกลุ่ม ทำเป็นกลุ่ม กิจกรรมประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่างๆของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับมติของกลุ่มเพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันโดยนำประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของแต่ละคนมารวมกันในการวางแผนการทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือใน

การทำงานเพื่อแก้ปัญหาต่างๆตามจุดประสงค์ที่วางไว้ และจะส่งผลต่อการพัฒนาของบุคคลในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านสังคม คือทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

1.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

แทรกซ์เลอร์ และนอร์ท (พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์. 2533 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Traxler and North. N.d.) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน
3. เพื่อเป็นรากฐานในการนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล
4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา ความเจริญงอกงามของบุคคลแต่ละกลุ่ม

เบนเนท (Bennet. 1963 : 5 – 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มในการแนะแนวดังนี้

1. กิจกรรมกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น
 - 1.1 การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ เพื่อให้เขาได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมากที่สุด
 - 1.2 การได้มีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่มและช่วยให้ได้รับประสบการณ์กลุ่มในชีวิตที่โรงเรียนของเขา อันจะช่วยให้พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มเป็นไปในแนวทางที่สังคมยอมรับ
 - 1.3 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องปัญหาของการเจริญเติบโต เพื่อรู้จักปรับตัวให้สมกับวัยอย่างมีเหตุผล
 - 1.4 การศึกษากลุ่มเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพลักษณะเด่นของตนเอง และการปรับตัวทางสังคมและส่วนตัว
 - 1.5 การศึกษากลุ่ม เพื่อหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้
 - 1.6 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องชีวิตการทำงาน และการปรับตัวต่ออาชีพ ความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ
 - 1.7 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงการและวางแผนอาชีพในระยะยาวที่เหมาะสม
 - 1.8 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้ที่จะสร้างโครงการและวางแผนการศึกษาในระยะยาวที่เหมาะสม
 - 1.9 ช่วยพัฒนามาตรฐาน ค่านิยมของบุคคล อันจะช่วยให้เขาสามารถเลือกประสบการณ์ในด้านต่างๆของชีวิต และพัฒนาปรัชญาของตนเองได้

2. กิจกรรมของกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ได้ปลดปล่อย ความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจ และได้ข้อคิดจากปัญหาต่างๆ ของบุคคลมากขึ้น ทั้งศึกษา ปัญหาของบุคคลที่คล้ายคลึงกัน ในบรรยากาศที่อ่อนโยน และนำมาแก้ไข ปรับปรุง บุคลิกภาพ และวิถีทางชีวิต กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้บุคคลได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น
3. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ
4. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของปัญหาต่างๆ

✓ ประนอม เดชชัย (2531 : 101 – 102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่มซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนได้ดีขึ้น เช่น

รู้ข้อบกพร่องของตนเอง หรือรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร เมื่อเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบถึงข้อดีและข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คิดช่วยเหลือกัน ตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน ประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่คนเดียวได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้นการฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอนจะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวม เป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาตัวบุคคลและสังคมต่อไป

จากจุดหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ และเกิดการพัฒนาด้านตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.1.4 ขนาดของกลุ่ม

สำหรับขนาดของกลุ่มนั้น มีผู้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปดังนี้

โชว์ (Show. 1981 : 3) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก ถ้าจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป ก็จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ แต่ก็อาจจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ และมีความเห็นว่าการจำนวนสมาชิกมีปัญหาคำคัญ แต่องค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์ของสมาชิก และการร่วมมือในการทำงานของสมาชิก จะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

บอร์แมน (สุกิจ ศรีปัดดา. 2528 : 61 – 62 ; อ้างอิงมาจาก Borman. 1972 : 6) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรจะประกอบด้วยสมาชิก 5 คน

ส่วนทรีมพ์ และมิลเลอร์ (Dieghton. 1971 : 225 ; citing Trump and Miller. n.d.) มีความเห็นว่าสมาชิกของกลุ่มควรมีประมาณ 12 – 15 คน กลุ่มไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง แต่ถ้าใหญ่กว่านี้ก็ไม่เหมาะ เพราะจะทำให้สมาชิกขาดโอกาสมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ จำเนียร ชวงโชติ (2521 : 5) กล่าวว่า ในวงการการศึกษา นักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ก็จะมีผลการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่ และออตตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 7) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระได้อย่างทั่วถึงกัน โดยสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนัก ทุกคนในกลุ่มก็จะได้ยินอย่างทั่วถึง ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน ส่วนขนาดของกลุ่มที่มีขนาดเหมาะสมมากที่สุดนั้น ควรมีจำนวนสมาชิก 9 – 10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

1.1.5 ประเภทของกลุ่ม

หลุยส์ อภิชาติพงศ์ (ม.ป.ป. : 4 – 6) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มออกเป็นกลุ่มที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการดังนี้

กลุ่มที่เป็นทางการ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่กำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับยึดถือปฏิบัติของบรรดาสมาชิกในกลุ่ม มีข้อกำหนดโครงสร้างของกลุ่มที่แน่นอนระบุอำนาจของแต่ละคนว่ามีหน้าที่ และความรับผิดชอบอย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก มีลักษณะไม่เป็นกันเอง เพราะถูกกำหนดขึ้นโดยระเบียบข้อบังคับ มีสายบังคับบัญชาระหว่างลูกน้องกับหัวหน้าอย่างชัดเจน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกอาจขัดกับความรู้สึกของตนเพราะอำนาจต่างๆ เกิดขึ้นตามสายบังคับบัญชา เกิดขึ้น

จากตำแหน่งไม่ได้เกิดจากการยอมรับของผู้บังคับบัญชา หรือจากความสามารถของหัวหน้า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง การโยกย้าย การเลื่อนขั้น ก็เป็นไปโดยอาศัยกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับทั้งสิ้น กฎเกณฑ์ต่างๆเกิดขึ้นโดยมีหลักฐานและมีเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร การติดต่อระหว่างสมาชิกมักเป็นแบบสายการบังคับบัญชา ไม่เป็นแบบส่วนตัว

กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ลักษณะของกลุ่มแบบนี้เกิดขึ้นโดยการพบปะกันระหว่างสมาชิก หมายความว่าสมาชิกทุกคนเห็นหน้ากันและปฏิบัติต่อกันอย่างเสรี อยู่ใกล้กัน จำนวนสมาชิกอาจจะมีเพียง 2-3 คน หรือจำนวน 20-30 คน การติดต่อสัมพันธ์กันขึ้นอยู่กับการทำงานอย่างหนึ่งกับอาศัยมนุษยสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของกลุ่ม กลุ่มที่ไม่เป็นทางการนี้แบ่งออกได้อีก 4 ประเภท

1. กลุ่มที่เป็นหน่วยงานเดียวกันขององค์กร หมายถึง การรวมกลุ่มของคนงานหรือพนักงานทั้งหมดที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันภายใต้ผู้บังคับบัญชาเดียวกัน ซึ่งอาจเรียกว่า กอง หน่วย แผนก หรือฝ่าย ในระดับต่ำสุดขององค์กรกลุ่มที่เป็นหน่วยงานก็มีประมาณ 5-10 คน โดยมีหัวหน้าคนงานเป็นผู้นำกลุ่ม หากเป็นระดับที่สูงขึ้นไป ขนาดของการควบคุมแคบ มีคนจำนวนน้อยประมาณ 5-10 คน สมาชิกที่ทำงานโดยมีหัวหน้าคนเดียวกันนี้ มักจะมีความโน้มเอียงที่จะรวมกลุ่มกันได้ง่าย เพราะมีการบังคับบัญชาเป็นแบบเดียวกัน แนวความคิดเป็นอย่างเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน ลักษณะของกลุ่มแบบนี้จะเห็นทั่วไปในองค์กรสมาชิกในหน่วยงานเดียวกันมักจะมีแนวความคิดอย่างเดียวกัน และมักจะเป็นสาเหตุให้เกิดการแบ่งเป็นพรรคเป็นพวกโดยถือว่างานในส่วนของคนสำคัญกว่างานในส่วนอื่น ๆ

2. กลุ่มที่ทำงานด้วยกัน งานบางอย่างต้องอาศัยความร่วมมือของคนหลายคน ทำงานเป็นกลุ่มย่อยๆ ทุกคนมีความสำคัญที่จะทำงานสำเร็จลงได้ ไม่มีคนใดสำคัญกว่ากัน งานจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับคนทุกคนในกลุ่ม งานประเภทนี้ต้องอาศัยความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้ปฏิบัติงาน จะเห็นได้ว่าในหน่วยงานเดียวกันบุคคลไม่ได้ทำงานด้วยกันทั้งหมด อาจมีเพียง 2-3 คน ถูกกำหนดให้ทำงานอย่างหนึ่งเป็นชุด เช่น ถูกกำหนดให้ทำงานวิจัยด้านการออกแบบงานชนิดหนึ่งในห้องทดลอง เพื่อจะหาว่าออกแบบอย่างไรให้ดีที่สุด โดยมีหัวหน้าโครงการหรือหัวหน้าชุดเป็นผู้ควบคุม แต่ละหน่วยงานอาจจะมีชุดทำงานหลาย ๆ ชุด ทำงานในกลุ่มของตน แต่ละคนมีความรู้ความชำนาญอย่างหนึ่งมาเป็นส่วนช่วยให้งานสำเร็จลง ลักษณะของงานที่เป็นชุดนี้เป็นปัจจัยสำคัญทำให้คนรวมกลุ่มกัน มีความสามัคคีกันและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่องาน

3. กลุ่มมิตรภาพ การเกิดขึ้นของกลุ่มชนิดนี้ไม่ได้เกิดจากองค์กรหรืองาน แต่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นความเชื่อที่เหมือนกัน อายุของคนขนาดเดียวกัน เพศ สถานะทางครอบครัว การศึกษา และความเชื่อทางการเมืองเหมือนกัน การรวมกลุ่มชนิดนี้เป็นเหตุผลทางธรรมชาติของคนที่เกิดขึ้นเสมอๆ โดยไม่เกี่ยวข้องกับงาน ซึ่งเกิดขึ้นทั้งภายในองค์กรหรือภายนอกองค์กร

4. กลุ่มที่สนใจในสิ่งเดียวกัน การเกิดขึ้นของกลุ่มประเภทนี้ในองค์กร เป็นเพราะต้องการแสวงหาความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานหรือในตำแหน่งงานที่ทำ บางครั้งอาจจะปรากฏในรูปของสมาคม ซึ่งเรียกร้องค่าจ้างที่สูงขึ้น การพักผ่อน สภาพการทำงานที่ดีขึ้น เครื่องใช้ในการทำงานที่เหมาะสมขึ้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอๆ ที่คนงานรวมตัวกันป้องกันสิ่งที่เขามีอยู่โดยไม่คิดหรือมีความรู้สึกมาก่อน การรวมตัวกันโดยไม่มีการนัดหมายมาก่อน แต่เกิดจากความต้องการที่ตรงกัน หรือเกิดจากความเห็นพ้องในสิ่งเดียวกัน เช่น คนงานรู้ว่าการจะจัดตั้งเครื่องจักรแบบใหม่ที่ทำงานได้เองโดยไม่ต้องอาศัยแรงงานคน ดังนั้นคนงานจะรวมตัวกัน มีความคิดเห็นร่วมกันว่าจะต้องต่อต้านการซื้อเครื่องจักรดังกล่าว ลักษณะของแรงผลักดันของกลุ่มเกิดขึ้นโดยเร็วและมีจำนวนมากกว่ากลุ่มในสังคม เพราะเป็นการรวมกลุ่มโดยมีความรู้สึกร่วมกันในทางเศรษฐกิจหรือทางสังคมเพื่อป้องกันหรือกระทำร่วมกันอย่างหนึ่ง

ลักษณะของกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการนี้ จัดตั้งขึ้นโดยไม่มีระเบียบข้อบังคับแน่นอน การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ เกิดจากการพบปะอย่างเป็นกันเอง ทำความตกลงกันมีความคิดเห็นเหมือน มีประโยชน์ร่วมกัน จึงนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นของกลุ่มที่เป็นทางการตามที่กล่าวมาแล้วนั้นจะประกอบไปด้วยกลุ่มที่ไม่เป็นทางการหลายกลุ่มนั่นเอง เมื่อกลุ่มเล็กๆ มีคนจำนวนมาก อำนาจหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบ หรือโครงสร้างขององค์กร จึงต้องถูกกำหนดขึ้นเพื่อความแน่นอนในการปฏิบัติงานการติดต่อเพื่อสื่อสารที่เคยกระทำอย่างง่าย ๆ ตรงไปตรงมาระหว่างสมาชิกจึงหายไป เพราะกระทำได้ยาก จึงกลายเป็นการติดต่อแบบเป็นทางการและมีพิธีรีตองมากขึ้น

✓1.1.6 ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม

✓ยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 163 – 166) ได้แบ่งลำดับขั้นการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้เป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะการมีส่วนร่วม เป็นระยะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลจากการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียนโดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านคือ

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ได้แก่การที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องแสดงออกทางกายและวาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ คือ ความรู้สึกและอารมณ์ต่างๆเกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การเรียนรู้ แนวคิด และการเรียนรู้ในทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญาหรือสมอง คือ การที่ผู้เรียนได้เห็นจริงหรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และการสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่เรียนรู้ขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิด และเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 การมีส่วนร่วมในทางสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางและเกิดผลดีอีกด้วย

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ และเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียนผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนให้รู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

2. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ แนวความคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น และสรุปหลักการของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคตหรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะได้สองลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิมตลอดจนช่วยในการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ

4. ระยะประเมินผล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรสุภากุล (2522 : 23 – 24) กล่าวถึงระยะการพัฒนาของกลุ่ม (Developmental Phase of Group) ว่า การที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้น กลุ่มจะต้องผ่านระยะต่างๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขันกันและมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง
2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ
3. ระยะที่กลุ่มมีความสามัคคี
4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

วิธนา วโรดมวิชัย (2530 : 252 – 253) กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Participation) เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ (Discovery) เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้วจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเองอันจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นที่สำคัญที่สุดคือ การที่ให้ผู้เรียนรู้ได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม่ และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่างๆ ทั้งด้านความรู้และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมกันเป็นจุดเดียว

๕. ขั้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

ส่วน เอลิม วรวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ (ประยอม เดชชัย. 2531 : 103 ; อ้างอิงมาจาก เอลิม วรวิทย์ และสมคิด แก้วสนธิ. 2520 : ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของกลุ่มว่าไม่ว่ากลุ่มจะเป็นลักษณะใดจะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวมกลุ่ม (Forming Stage) เป็นขั้นแรกที่สมาชิกของกลุ่มมารวมกัน ถ้ายังไม่รู้จักกันดีพอ ทุกคนจะสงวนท่าทีไม่ค่อยแสดงออกในระยะนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักและคุ้นเคยกันก่อน เช่น อาจมีการแนะนำตัว เป็นต้น
2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Norming Stage) เมื่อสมาชิกในกลุ่มรู้จักกันดีพอแล้ว กลุ่มจะเริ่มคิดถึงเป้าหมายของกลุ่มและภารกิจของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียน ในการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกของกลุ่มจะต้องทำงานร่วมกัน
3. ขั้นระดมความคิด (Storming Stage) เป็นขั้นที่บรรยากาศของการทำงานจริงจังมากขึ้นสมาชิกภายในกลุ่มพยายามกำหนดร่างกฎเกณฑ์ และระเบียบของกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้สอนอาจมีบทบาท 2 ประการ คือ ปลดปล่อยให้ผู้เรียนดำเนินการไปโดยลำพัง หรือเข้าร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม
4. ขั้นกระชับความสัมพันธ์ (Reforming Stage) เป็นขั้นที่กลุ่มรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจบทบาทของตนเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยดี
5. ขั้นสลายตัว (Disbanding Stage) เป็นขั้นสุดท้ายที่สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมมือกันดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุเป้าหมายแล้ว ภารกิจของกลุ่มเริ่มลดลงไปด้วยทำให้กลุ่มเริ่มสลายตัว ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีบทบาททบทวนการดำเนินงานของกลุ่มที่ผ่านมา เพื่อทำการสรุปผลและเสนอแนะแนวทางในการนำผลไปใช้ หรือนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

✓1.1.7 ผลของการที่สมาชิกได้เข้าร่วมกลุ่ม

โรเจอร์ส (Rogers. 1970 : 121 – 122) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า การเข้าร่วมกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้นตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่างๆของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึงการเข้าใจตนเอง การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่นหมายความว่า บุคคลยอมรับตนเอง เข้าใจตนเองและมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึงพอใจซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ✓

พัชนี วรกวิน (2522 : 149 -150) ได้กล่าวถึงผลของการจัดกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มไว้หลายด้าน และสอดคล้องกับผลของกิบบ์ (Gibb) คือผลในด้านทัศนคติต่อตนเองการได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นการแสดงถึงการยอมรับของกลุ่ม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความอบอุ่นใจและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และในการเข้าร่วมกลุ่มนั้น จะต้องมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกัน ซึ่งเป็นโอกาสให้ได้รับความเข้าใจตนเอง และสมาชิกอื่นในกลุ่มพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตน ทำให้มีภาพแห่งตนดีขึ้นและยังมีผลต่อทัศนคติต่อผู้อื่น ยอมรับเหตุผล ความคิดเห็น เคารพในสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม หากได้รับการยอมรับจากสมาชิก รู้สึกว่าสมาชิกในกลุ่มหวังดีต่อตน สมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ก็จะเกิดความสามัคคีกันขึ้น และเมื่อลงมือทำงานก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

นอกจากสมาชิกของกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงดังกล่าวมาแล้ว พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 56 - 57) กล่าวถึงผลพลอยได้อื่นๆ อันเกิดจากการรวมกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น ในกรณีที่คนเก่งแต่ไม่มีโอกาสที่จะพูดที่ไหน ก็จะอาศัยกลุ่มเป็นที่ทดลองหรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น
2. กลุ่มที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น ช่วยปรับปรุงเจตคติและนิสัยใจคอของสมาชิก และให้สมาชิกเป็นกำลังใจให้กันและกัน
3. กลุ่มร่วมสร้างเสริมความมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม จะต้องมีการปฏิบัติตามกฎอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความอดทนด้วย
4. กลุ่มช่วยให้รู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรักและกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญสมาชิก ด้วยการทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่า เขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกมีความเข้าใจตนเองดีขึ้นเกิดความรู้สึกปลอดภัยและเชื่อมั่นในตนเอง

✓1.1.8 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

✓ทิศนา ขมมณี (2522 : 201-202) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ไว้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Game) คือการที่ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย
2. บทบาทสมมติ (Role – Playing) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่น แล้วให้นักเรียนสวมบทบาทนั้น แล้วแสดงออกมาตามธรรมชาติ โดยอาศัย

บุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลักวิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้งและยังส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) คือ การนำกรณี หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงๆ นำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น การอภิปรายช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริงและมีความหมายกับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วให้ผู้เรียนลงไปในสถานการณ์นั้น และมีปฏิกิริยาตอบโต้กัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนจะไม่กล้าแสดงออก เพราะจะเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ การที่ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทบาทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงบทบาทที่กำหนดไว้โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเองเข้าไปเกี่ยวข้อง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่จะเข้าใจความรู้สึกเหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกัน

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

1.1.9 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

ศุภวดี บุญดวง (2527 : 3 – 4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. คุณค่าด้านการพัฒนา

1.1 กิจกรรมกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียนได้ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ต้องการให้ผู้เรียนยอมรับ ยกย่อง เคารพในศักดิ์ศรี และคุณค่าของตน ต้องการความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย ถ้าหากกิจกรรมกลุ่มมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าคุณค่าตนประสบความสำเร็จ เคารพในคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่

1.2 พัฒนาด้านสังคมและอารมณ์ของนักเรียน ช่วยให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจยอมรับผู้อื่น เรียนรู้กระบวนการให้และการรับซึ่งเป็นพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักวิธีควบคุมอารมณ์ของตน มีความอดทน มองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

1.3 พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ทศนคติ และปทัสถานของสังคม จากการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มที่มีต่อตนทั้งพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อเป็นแนวทางประสบการณ์ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีและเหมาะสมที่สุดเกี่ยวกับการตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ของกลุ่มควรเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นด้วย

1.4 พัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้ทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพ มีการเตรียมวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนในอนาคตได้เรียนรู้ความ

แตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แตกต่างกันของบุคคล

1.5 พัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆ ซึ่งนักเรียนได้ใช้และฝึกความสามารถ ตลอดจนทักษะต่างๆ อย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม และการวางแผนงาน

2. คุณค่าด้านการวิจัย ผู้นำกิจกรรมสามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนเข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทราบถึงพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อจะได้หาวิธีปรับปรุง แก้ไข และให้ความช่วยเหลือต่อไป สำหรับนักเรียนเองได้มีโอกาสศึกษาตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ทราบขอบเขตความสามารถของตนเพื่อจะได้เข้าใจและยอมรับตนเองอย่างใกล้ชิดถึงความจริงมากยิ่งขึ้น

3. คุณค่าด้านการบำบัด การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีบำบัดอย่างหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเป็นกรณีพิเศษ และต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดดังตัวอย่าง นักเรียนที่มีปัญหาด้านอารมณ์ ก็เข้าค่ายพักแรมภาคฤดูร้อน มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งช่วยให้เขาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้นและปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองเสียใหม่

4. คุณค่าต่อสถานศึกษาและชุมชน เมื่อนักเรียนพัฒนาด้านต่างๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ย่อมส่งผลให้การทำงานกลุ่มในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดปัญหาต่างๆ ได้มาก นักเรียนก็จะเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสถานศึกษา และนั่นคือย่อมเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนด้วย

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 9 – 14) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม (Values in Group Activities) ว่า นอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่นๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านการพัฒนา (Developmentel Values) เช่นการสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการปลอดภัย ความต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ การสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปฏิตวิสัยทางสังคม คุณค่าทางด้านอาชีพ ตลอดจนความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ

2. คุณค่าด้านการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้ได้รับความเข้าใจอย่างดีในตัวนักเรียน

3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดได้เป็นอย่างดีในโรงพยาบาล คลินิก จะนำวิธีการกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้ โดยทำการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียน ผู้เรียนมีปัญหาล้ำคลั่งกัน อาจได้รับความช่วยเหลือ โดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อยจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to the School and Community) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

✓ 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ริชาร์ดสัน และฮอลล์เวิร์ท (วาสิณี ชูสงค์. 2525 : 29 ; อ้างอิงมาจาก Richardson and Hallworth. 1968 : 124) ได้ทดลองสอนเรียงความภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนแบบเก่า ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและเรียนเนื้อหาได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

เทรปปา และไฟร์ค (Treppa and Frike. 1972 : 466 – 468) ได้ฝึกกิจกรรมกลุ่ม กับกลุ่มทดลอง จำนวน 11 คน และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกเลย จำนวน 11 คน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเอง และความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเกี่ยวกับตนในอนาคต

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

บุญศรี จิงชนาเจริญเลิศ (2530 : 48) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเยาวภา กันทรวิชัยกุล (2530 : 40) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนป่าโมกษวิทยามณี จังหวัดอ่างทอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 7 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งใช้กิจกรรมกลุ่ม มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนลดลงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ สัตตา แซ่ปั้ง (2530 : 60 – 64) ได้ทำการทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเพื่อลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาลี จบศรี (2531 : 48) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม “ผิวดรีราษฎร์บำรุง” จังหวัดปทุมธานี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยต่ำ จำนวน 16 คน แล้วนำมาสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนฤมล วรรณกุล (2531 : 37 – 38) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหนังสืออ้างอิงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่สอนโดยใช้สไลด์เทปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในปี พ.ศ. 2533 จรินทร์ อินทวิศาลกุล (2533 : 46 – 48) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการอบรมในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลางกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพศหญิงซึ่งมีอายุในช่วง 16 – 18 ปี ในศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง กรมประชาสงเคราะห์รุ่นที่ 3 โดยคัดเลือกจากกลุ่มประชากรที่มีคะแนนเชาว์ปัญญาในช่วง 80 – 89 มาทั้งหมด แล้วจึงนำมาสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองซึ่งเป็นสมาชิกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความสามารถในการคิดสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ บุษบงศ์ รักเรียน (2533 : 108 – 113) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จริยา วิไลวรรณ (2532 : 94) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน จากการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาสูงกว่านักศึกษาควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาพลศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้น รวมทั้งมีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น และกิจกรรมกลุ่มสามารถลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

ได้มีผู้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

สลาวิน (Slavin. 1987 : 8) กล่าวว่า การเรียนร่วมมือ คือ การสอนแบบหนึ่งซึ่งนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ปกติ 4 คน และการจัดกลุ่มต้องคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน เช่น นักเรียนที่มีความสามารถสูง 1 คน ความสามารถปานกลาง 2 คน และความสามารถต่ำ 1 คน หน้าที่ของนักเรียนในกลุ่มจะต้องช่วยกันทำงาน รับผิดชอบและช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนซึ่งกันและกัน

สมาคมครูคณิตศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา (NCTM. 1989 : 79) ได้กล่าวสนับสนุนกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือว่า “กลุ่มย่อยเป็นการเตรียมเวทีซึ่งนักเรียนได้ตอบคำถาม อภิปรายแนวคิด เรียนรู้จากข้อผิดพลาด เรียนรู้ที่จะฟังแนวคิดของผู้อื่น เสนอแนวคิด และรวบรวมข้อค้นพบจากข้อเขียน”

เดวิดสัน (Davidson. 1990 : 52) กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือในกลุ่มย่อยว่าสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับคณิตศาสตร์ ในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล และการสร้างความเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้การเรียนแบบร่วมมือในกลุ่มย่อยยังสามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถของผู้เรียนในหลายเป้าหมาย เช่น การอภิปราย โน้มน้าว การสืบสวน หรือการค้นพบ การกำหนดปัญหา การพิสูจน์ทฤษฎีบท การหารูปแบบทางคณิตศาสตร์ การฝึกทักษะ การทบทวน การระดมพลังสมอง

การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการใช้เทคโนโลยี

อาโจสและจอยเนอร์ (Ajose and Joyner. 1990 : 198) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นกระบวนการซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ใช้การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
2. ใช้ปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
3. ใช้ความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย
4. ใช้ทักษะทางสังคม
5. ใช้ทักษะในกระบวนการกลุ่ม

การเรียนแบบร่วมมือ แตกต่างจากการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคล

กล่าวคือ บทเรียนคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้มีการแข่งขัน นักเรียนจะทำงานแข่งขันกับคนอื่นเพื่อเป็นผู้ชนะ ส่วนบทเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการทำงานด้วยตนเองเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งทั้งการเรียนแบบแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคลนักเรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันกับเพื่อนในขณะที่เรียนรู้ ขาดการพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญเมื่อเขาออกไปสู่สังคมในชีวิตจริง

อาทซ์และนิวแมน (Artzt and Newman. 1990 : 448 – 449) ได้กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นแนวทางที่เกี่ยวกับการที่ผู้เรียนทำการแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องระลึกเสมอว่าเขาเป็นส่วนสำคัญของกลุ่ม ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของทุกคนในกลุ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สมาชิกทุกคนต้องพูดอธิบายแนวคิดกัน และช่วยเหลือกันให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ครูไม่ใช่เป็นแหล่งความรู้ที่คอยบอแก่นักเรียน แต่จะมีบทบาทเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ จัดหาและชี้แนะแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวนักเรียนเองจะเป็นแหล่งความรู้ซึ่งกันและกันในการบวนการเรียนรู้

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531 : 4) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีสอนอีกแบบหนึ่งซึ่งกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยปกติจะมี 4 คน เป็นเด็กเรียนเก่ง 1 คน เรียนปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน ผลการเรียนของเด็กจะพิจารณาเป็น 2 ตอน ตอนแรกจะดูค่าเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ตอนที่ สองจะพิจารณาคะแนนสอบเป็นรายบุคคล การสอบทั้งสองครั้งเด็กต่างคนต่างสอบแต่เวลาเรียนต้องร่วมมือกัน ดังนั้นเด็กเก่งจึงพยายามช่วยเด็กอ่อนเพราะจะทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดีขึ้น และมีรางวัลเป็นการเสริมแรงให้ด้วย หากค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้เกินเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้

พรรณรัตน์ เจริญธรรมสาร (2533 : 35) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกในกลุ่มจะมีความสามารถที่แตกต่างกัน ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรับผิดชอบการทำงานของตัวเองเท่าๆกับรับผิดชอบการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มด้วย

อารี สัตหะวี (2534 : 1) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่าหมายถึง กระบวนการเรียนที่ให้นักเรียนทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 2 – 6 คน ไม่เกิน 6 คน เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ (Cognitive) ทางด้านอารมณ์จิตใจ (Affective) และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเพื่อนๆยอมรับในความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน รวมทั้งทักษะทางสังคม (Social Skills) ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

เปรมจิตต์ ขจรภัยลาร์เซน (2536 : 1) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือคือ วิธีสอนที่จัดสภาพ การเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย นักเรียนในกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาและช่วยกันในการเรียนเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม

นงลักษณ์ อ่วยสุข (2536 : 11) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีเรียนแบบ หนึ่งที่กำหนดให้นักเรียนทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยการทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้เห็นคุณค่าในความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งการเรียนรู้ของ ตนเองและของกลุ่ม

กาญจนา สุจินะพงษ์ (2539 : 8) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือหมายถึง การเรียนการ สอนที่จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ปกติจะจัดกลุ่มละ 4 คน โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน เป็นนักเรียนที่มีระดับความสามารถสูง ความสามารถปานกลางและความสามารถต่ำ กลุ่มจะกำหนดหน้าที่ สมาชิกแต่ละคนแตกต่างกัน ครูจะมอบหมายงานให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มทำงานร่วมกัน หน้าที่ของนักเรียน จะต้องช่วยกันทำงาน รับผิดชอบและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม หลังจากมี การทดสอบแล้วครูจะให้การเสริมแรงแก่นักเรียนของกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยเกินเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้

สมเดช บุญประจักษ์ (2540 : 54) ได้สรุปความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่กำหนดให้นักเรียนที่มีระดับ ความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 4 คน แบบละ ความสามารถ เป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนมี เป้าหมายในการเรียนร่วมกันคือ เกิดการเรียนรู้หรือประสบความสำเร็จร่วมกัน เมื่อกลุ่มได้รับปัญหาทุกคน ในกลุ่มจะอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงเหตุผลโต้ตอบกันหรือสนับสนุนความคิดเห็นกัน และให้ เป็นหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มที่จะช่วยสมาชิกให้เข้าใจในงาน ให้ทุกคนสามารถอธิบายสิ่งที่ทำและให้เหตุผล ได้อย่างชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ประธานกลุ่ม ผู้จัดบันทึก ผู้คอยดูแลให้ สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผู้ตรวจสอบผลงาน ขณะเดียวกันก็ต้องช่วยกันรับผิดชอบ การเรียนรู้ในงานทุกขั้นตอนของสมาชิกกลุ่ม โดยการนำผลงานของแต่ละคนมาอธิบาย อภิปรายและลงสรุป ร่วมกันเพื่อให้มั่นใจว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนเกิดการเรียนรู้สามารถที่จะตอบคำถาม หรืออธิบายงานของกลุ่มได้ ทุกขั้นตอน ไม่เฉพาะส่วนที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนอยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำเสนอผล งานเมื่อถูกสุ่มให้นำเสนอ ความสำเร็จของกลุ่มส่วนหนึ่งจะประเมินจากค่าเฉลี่ยของคะแนนหรือผลงานของ ทุกคนในกลุ่ม ฉะนั้นสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบ หมายอย่างดีที่สุด และเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน เพราะคะแนนของแต่ละคนส่งผลต่อค่าเฉลี่ยของกลุ่ม อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็น กิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน เกิดการร่วมมือ รับผิดชอบและช่วยเหลือ กัน มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากความหมายของการเรียนแบบร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า การเรียน แบบร่วมมือคือ ยุทธวิธีในการสอนวิธีหนึ่งซึ่งมีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็น ศูนย์กลางให้นักเรียนอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 4 คน แบบละความสามารถ ให้นักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆและเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ซึ่งต้องมีการอธิบายการอภิปรายกัน ภายในกลุ่มเพื่อทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

2.1.2 ประวัติการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ (พรรณรัตน์ เจ้าธรรมสาร. 2533 : 32 – 33)

การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือแบบแรกได้รับการพัฒนาที่ Johns Hopkins University (Slavin : 1987) เรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Student Team Achievement Division

(STAD) ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นวงจรตามลำดับดังนี้

1. ครูสอนบทเรียน
2. นักเรียนทั้ง 4 คน ทำงานร่วมกันตามที่ครูกำหนดให้ เปรียบเทียบคำตอบกัน ซักถามกัน ตรวจสอบกัน ทั้งนี้แล้วแต่วิชาที่เรียน
3. นักเรียนได้รับคำแนะนำให้อธิบายวิธีทำแบบฝึกหัดให้เพื่อนฟังไม่ใช่บอกคำตอบเท่านั้น
4. เมื่อจบบทเรียนครูจะให้ทำแบบทดสอบสั้นๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนต้องทำด้วยตนเองจะช่วยเหลือกันไม่ได้
5. ครูตรวจผลการสอบของเด็กแล้วคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มให้เด็กทราบ และถือว่าเป็นคะแนนของเด็กแต่ละคนในกลุ่มด้วย
6. นักเรียนคนใดทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนจะได้รับการชมเชยเป็นรายบุคคล และกลุ่มใดทำคะแนนดีกว่าครั้งก่อนจะได้รับการชมเชยทั้งกลุ่ม

นอกจากนั้น สลาวิน ยังได้พัฒนาการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ที่เรียกว่า Teams Games – Tournaments (TGT) เป็นการเรียนเป็นทีม มีการใช้เกมและการใช้การแข่งขันโดยจะต้องมีเป้าหมายของทีมและช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของทีม มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม 4 คน โดยสมาชิกในทีมมีความสามารถในทีมมีความสามารถต่างกัน และเทคนิคนี้มีการเสริมแรง เช่น การให้รางวัล คำชมเชยเป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน

2.1.3 หลักการพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นของการเรียนแบบร่วมมือ

สลุคคี หลาบมาลา (2533 : 32) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีเรียนไม่ใช่วิธีสอน ใช้ในการเสริมการเรียนรู้ได้ดีขึ้นและการเรียนแบบร่วมมือนี้ ควรนำมาใช้อย่างยิ่งโดยเฉพาะปัจจุบันที่สังคมมีการแข่งขันสูง มีการเอาใจเอาเปรียบมาก

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1989 : 80) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนแบบร่วมมือว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องปฏิบัติตามพื้นฐาน 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก (Positive Interdependence) นักเรียนรู้สึกว่าเป็นจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่น ในการทำงานกลุ่มให้สำเร็จ กล่าวคือ “ร่วมเป็นร่วมตายกัน” วิธีการที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนี้อาจจะทำโดยให้มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น นักเรียนต้องเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเพื่อนทุกคนในกลุ่มจะต้องเรียนรู้ด้วยกัน หรืออาจให้รางวัลร่วมกัน เช่น ถ้านักเรียนกลุ่มใดทำคะแนนได้สูง สมาชิกแต่ละคนก็จะได้คะแนนเพิ่มในส่วนของตนสูงตามไปด้วย

2. การติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง (Face to Face Promotion Interaction) เนื่องจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก มิใช่วิธีที่จะทำให้เกิดผลอย่างปาฏิหาริย์ แต่ผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันนั้นจะต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างนักเรียนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสรุปเรื่อง การอธิบาย การขยายความในบทเรียนที่เรียนมาให้แก่กลุ่มเพื่อนเป็นลักษณะที่สำคัญของการติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรงของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนั้น จึงควรมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดใหม่ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดีถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

3. ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ ที่ศึกษา ทำหน้าที่แลกเปลี่ยนความรู้ช่วยเหลือให้คนอื่น ๆ ในกลุ่มมีความรู้เรื่องนั้นเท่าๆกันอย่างแท้จริง (Individual Account Ability) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะถือว่าไม่สำเร็จจนกว่าสมาชิกทุกคนจะเรียนรู้ในบทเรียนได้ทุกคน หรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มให้เรียนรู้ได้ทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องวัดผลการเรียนของแต่ละคน เพื่อกลุ่มจะได้ช่วย

เหลือเพื่อนที่ไม่เก่ง บางทีครูอาจจะใช้วิธีทดสอบสมาชิกกลุ่มหรือสุ่มเรียกคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ตอบคำถาม กลุ่มจึงต้องช่วยกันเรียนรู้และช่วยกันทำงานด้วยความรับผิดชอบต่องานของตนเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องเข้าใจและรู้แจ้งในงานที่ตนรับผิดชอบอันจะก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่มตามมา ดังนั้น จึงไม่มีนักเรียนคนหนึ่งคนใดที่จะเอาเปรียบบนความพยายามอย่างหนักของเพื่อน

4. นักเรียนต้องสามารถที่จะทำงานร่วมกันได้ทุกคน และสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยได้ (Interpersonal and Small Group Skills) โดยครูต้องฝึกให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายในสิ่งต่างๆดังนี้

- 4.1 ต้องทำความรู้จักและไว้วางใจกัน
- 4.2 พูดสื่อความหมายกันได้อย่างชัดเจน
- 4.3 ยอมรับและให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- 4.4 ช่วยกันแก้ปัญหาของความขัดแย้ง

จากทักษะและการทำงานกลุ่มนี้เองที่จะทำให้ให้นักเรียนช่วยเหลือเอื้ออาทรในการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการร่วมมือกันในกลุ่ม ดังนั้นทุกคนจึงเกิดการเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การให้นักเรียนมีเวลาและได้กระบวนการวิเคราะห์ว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด และสามารถใช้ทักษะสังคมและมนุษยสัมพันธ์ได้เหมาะสม กระบวนการกลุ่มนี้จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มทำงานได้ผลในขณะที่ยอมรับภาพระหว่างกลุ่มก็จะเป็นไปด้วยดี กล่าวคือ กลุ่มจะมีความเป็นอิสระโดยสมาชิกในกลุ่มสามารถจัดกระบวนการกลุ่ม และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของพวกเขาเอง ทั้งนี้ข้อมูลป้อนกลับจากครู หรือเพื่อนนักเรียนทั้งที่เป็นผู้สังเกต จะช่วยให้กลุ่มดำเนินการให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.1.4 ขั้นตอนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ

เปรมจิตต์ ขจรภัยลาร์เซน (2536 : 8 – 9) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยทั่วไปไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม มีดังนี้

ครูสอนทักษะในการเรียนรู้แบบร่วมมือ จัดกลุ่มนักเรียน บอกวัตถุประสงค์ของบทเรียน และบอกวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

2. ขั้นสอน

ครูสอนเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ด้วยวิธีสอนที่เหมาะสมแล้วให้งาน

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ของตน ช่วยกันแก้ปัญหา อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุดมากกว่าดูคำตอบหรือรอคำตอบจากครู

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ตรวจสอบผลงาน (กลุ่มและ/หรือรายบุคคล) ถ้าเป็นงานกลุ่มสมาชิกในกลุ่มเซ็นชื่อในผลงานที่ส่ง ครูอาจประเมินด้วยการหยิบผลงานของกลุ่มขึ้นมาแล้วถามสมาชิกกลุ่มคนใดคนหนึ่งเกี่ยวกับงานชิ้นนั้น และถ้าเป็นงานเดี่ยวครูอาจให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มอธิบายวิธีหาคำตอบของเขาที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม

4.2 ครูทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน และเมื่อครูตรวจสอบการสอบแล้วจะคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มให้นักเรียนทราบและถือว่าเป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มด้วย

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม โดยอภิปรายถึงผลงานของนักเรียน และวิธีการทำงานของนักเรียนรวมถึงวิธีการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มด้วย ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคม

การวัดผล

เปรมจิตต์ ขจรภัยลาร์เซน (2526 : 4) ได้เสนอวิธีการวัดผลของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นแบบอิงเกณฑ์ ดังนี้

1. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ (Bonus) ถ้าทุกคนในกลุ่มทำงานได้ตามเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้
2. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ โดยคิดเกณฑ์คะแนนต่ำสุด
3. ให้คะแนนรายบุคคลรวมกับคะแนนพิเศษ ซึ่งเป็นคะแนนความก้าวหน้า
4. ให้คะแนนเดียวสำหรับคนในกลุ่มทั้งหมด
5. เลือกงานคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตรวจแล้วให้คะแนน
6. ตรวจผลงานในกลุ่มแล้วหาคะแนนเฉลี่ยบวกกับคะแนนการทำงานร่วมกัน

2.1.5 ความแตกต่างระหว่างการเรียนแบบร่วมมือและการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

พรณรัศมี เกษธรรมสาร (2533 : 35 – 36) ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการเรียนแบบร่วมมือและการเรียนแบบกลุ่มเดิมไว้ดังนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือสมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกัน สนใจในการทำงานของตนเองเท่ากับการทำงานของสมาชิกกลุ่ม ส่วนการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมสมาชิกกลุ่มไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน
2. สมาชิกกลุ่มแต่ละคนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีการให้คำแนะนำ ชมเชย เสนอแนะการทำงานกลุ่มของสมาชิก ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกกลุ่มแต่ละคนไม่รับผิดชอบการทำงานของตัวเองเสมอไป บางครั้งก็ใส่ชื่อของตัวเองโดยที่ไม่ได้ทำงาน
3. ในการเรียนแบบร่วมมือสมาชิกมีความสามารถที่แตกต่างกัน แต่ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน
4. มีการแลกเปลี่ยนบทบาทของผู้นำภายในกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือ ในขณะที่ผู้นำหรือหัวหน้าจะได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่มแบบเดิม
5. สมาชิกกลุ่มในการเรียนแบบร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุน ให้กำลังใจในการทำงานกลุ่ม ช่วยกันรับผิดชอบการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่ม และแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนทำงานกลุ่ม ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกรับผิดชอบในงานของตนเองเท่านั้น อาจแบ่งงานกันไปทำและเอาผลงานมารวมกัน
6. จุดมุ่งหมายของการเรียนแบบร่วมมือคือการให้สมาชิกทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่ม โดยยังคงรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิกกลุ่ม ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้สำเร็จเท่านั้น
7. นักเรียนจะได้รับทักษะทางสังคม (Social Skills) ที่จำเป็นต้องใช้ในขณะทำงานกลุ่ม แต่ทักษะเหล่านี้จะถูกกลบเกลื่อนสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม
8. บทบาทของครูในการเรียนแบบร่วมมือ จะเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ สังเกตการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในขณะที่ครูในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมไม่สนใจกับนักเรียนในขณะทำงานกลุ่ม
9. ในการเรียนแบบร่วมมือ ครูเป็นผู้กำหนดวิธีการในการทำงานกลุ่ม เพื่อให้กลุ่ม

ดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นครูไม่สนใจวิธีการในการดำเนินงานภายในกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มจัดการกันเอง

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องนี้สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือมีความแตกต่างกับการเรียนแบบกลุ่มเดิม ทั้งในด้านตัวนักเรียน ตัวครู บทบาท และความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียนและครูที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแตกต่างจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมอย่างชัดเจน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังตาราง

ตาราง 1 แสดงความแตกต่างระหว่างการเรียนเป็นกลุ่มแบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	การเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม (Traditional Learning)
1. มีความรับผิดชอบร่วมกัน 2. สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในงานตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม 3. สมาชิกมีความสามารถที่แตกต่างกัน 4. สมาชิกแบ่งความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน 5. เน้นที่วิธีการและผลงาน 6. มีการสอนทักษะทางสังคม	1. ไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน 2. สมาชิกแต่ละคนอาจจะรับผิดชอบในงานของตนเองและของสมาชิกในกลุ่ม 3. สมาชิกมีความสามารถใกล้เคียงกัน 4. สมาชิกรับผิดชอบเฉพาะคน 5. เน้นที่ผลงาน 6. ทักษะทางสังคมถูกละเลยไม่ได้มีการสอน

2.1.6 เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ (สามารถ สุขาวรค์. 2537 : 25 – 40)

การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่อาศัยโครงสร้างเป้าหมายแบบร่วมมือเป็นพื้นฐานซึ่งโครงสร้างเป้าหมายแบบร่วมมือจะทำให้นักเรียนในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันสูง การแลกเปลี่ยนข่าวสารและการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการช่วยเหลือเอื้ออำนวยต่อกันรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในผลผลิตของกลุ่ม รู้จักแบ่งหน้าที่ รู้สึกวิตกกังวล และกลัวความล้มเหลวน้อยลง จะช่วยให้เกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่สำคัญ มีดังนี้

1. เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Teams – Games – Tournament หรือ TGT) ซึ่งพัฒนาโดย De Vries and Slavin มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4 คน ระดับความสามารถต่างกัน (Heterogeneous teams) คือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและการทำงานของกลุ่มไว้แล้ว ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามกำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ แล้วมีการจัดกลุ่มใหม่เป็นกลุ่มแข่งขันที่มีความสามารถเท่าๆกัน (Homogeneous tournament teams) มาแข่งขันกันตอบปัญหา ซึ่งจะมีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล คะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของสมาชิกที่เข้าแข่งขันร่วมกับกลุ่มอื่นๆ รวมกัน แล้วจัดให้มีการให้รางวัลกับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Temes Achievement Divisions หรือ STAD) พัฒนาโดย Slavin มีการจัดกลุ่มเหมือน TGT แต่ไม่มีการแข่งขัน โดยให้นักเรียนทุกคนต่างคนต่างทำข้อสอบ แล้วนำคะแนนพัฒนาการ (คะแนนที่ดีกว่าเดิมในการสอบครั้งก่อน) ของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม และมีการให้รางวัล

3. เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Team Assisted Individualization : TAI) พัฒนาโดย Slavin และคณะ เทคนิคนี้เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 วิธีนี้ สมาชิกกลุ่มมี 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกเด็กที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอน ความยากง่ายของเนื้อหา วิธีสอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยังกลุ่มของตน และต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนทำข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการให้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

4. เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Coperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) พัฒนาโดย Stevens และคณะ เทคนิคนี้ใช้สำหรับวิชาอ่าน เขียน และทักษะอื่นๆทางภาษา สมาชิกในกลุ่มมี 4 คน มีพื้นความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คน ก็เท่ากัน แต่ต่างระดับความรู้กับ 2 คนแรก ครูจะเรียกคู่ที่มีความรู้ระดับเท่ากันจากทุกกลุ่มมาสอน ให้กลับเข้ากลุ่มแล้วเรียกคู่ต่อไปจากทุกกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

5. เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) พัฒนาโดย Arosen และคณะ เทคนิคนี้ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 สมาชิกในกลุ่มมี 6 คน ความรู้ต่างระดับกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นๆในหัวข้อที่ต่างกันออกไป แล้วทุกคนกลับมากลุ่มของตน สอนเพื่อนในสิ่งที่ตนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นๆมา การประเมินผลเป็นรายบุคคลแล้วรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

6. เทคนิคจิ๊กซอว์ 2 (Jigsaw II) พัฒนาโดย Slavin เทคนิคนี้มีสมาชิกในกลุ่ม 4-5 คน นักเรียนทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกัน ใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมกันค้นคว้าและอภิปราย แล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตนสอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นๆมา ผลการสอบของแต่ละคนเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีกว่าครั้งก่อน (คิดคะแนนเหมือน STAD) จะได้รับรางวัล ขั้นตอนการเรียนรู้มีดังนี้

6.1 ครูแบ่งหัวข้อที่จะเรียนเป็นหัวข้อย่อยๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม

6.2 จัดกลุ่มนักเรียน โดยให้มีความสามารถคล้ายกันภายในกลุ่ม เป็นกลุ่มบ้าน (Home group) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอ่านเฉพาะหัวข้อย่อยที่ตนได้รับมอบหมายเท่านั้น โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

6.3 จากนั้นนักเรียนที่อ่านหัวข้อย่อยเดียวกันมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงาน ซักถาม และทำกิจกรรมซึ่งเรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) สมาชิกทุกคนร่วมมือกันอภิปราย หรือทำงานอย่างเท่าเทียมกัน โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

6.4 นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับมายังกลุ่มบ้าน (Home group) ของตน จากนั้นผลัดเปลี่ยนกันอธิบายให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง เริ่มจากหัวข้อย่อย 1 , 2 , 3 และ 4 เป็นต้น

6.5 ทำการทดสอบหัวข้อย่อย 1-4 กับนักเรียนทั้งห้อง คะแนนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรวมเป็น คะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับการติดประกาศ

7. เทคนิคการตรวจสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) พัฒนาโดย Sharan and Sharan เทคนิคนี้มีสมาชิกในกลุ่มมี 2-6 คน เป็นรูปแบบที่ซับซ้อน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการศึกษาค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่ม มีการวางแผนการดำเนินงานตามแผน การวิเคราะห์และสังเคราะห์งานที่ทำ การนำเสนอ ผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม

8. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) พัฒนาโดย Johnson และ Johnson วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ความสามารถต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม

9. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-op-Co-op) พัฒนาโดย Kagan ซึ่งเทคนิคนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆดังนี้คือ นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา แบ่งหัวข้อใหญ่เป็นหัวข้อย่อย แล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสนใจของกลุ่ม กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยเป็นหัวข้อเล็กๆ เพื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเลือกไปศึกษา และมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนภายในกลุ่ม แล้วนักเรียนศึกษาเรื่องที่ตนเองเลือกและนำเสนอต่อกลุ่ม กลุ่มรวบรวมหัวข้อต่างๆจากนักเรียนทุกคนภายในกลุ่มแล้วกลุ่มรายงานผลงานต่อชั้นและมีการประเมินผลงานของกลุ่ม

2.1.7 บทบาทของครูในการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ

เปรมจิตต์ ขจรภยาลาร์เซน (2533 : 2 – 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชา
2. กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. กำหนดขนาดของกลุ่ม
4. จัดนักเรียนเข้ากลุ่มต่างๆ
5. จัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์
6. เตรียมบทเรียนและสื่อการสอน
7. กำหนดบทบาทต่างๆของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม
8. อธิบายงานที่นักเรียนต้องทำ บอกสิ่งที่คาดหวังจากกลุ่มให้ชัดเจน และกำหนดเวลาที่จะให้งานเสร็จ
9. ครูเสนอเนื้อหา โดยใช้วิธีสอนที่เหมาะสม
10. กำหนดให้นักเรียนพึ่งพาอาศัยกันในทางบวก กล่าวคือ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสำเร็จของตน
11. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง
12. ช่วยให้นักเรียนทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม
13. อธิบายเกณฑ์แห่งความสำเร็จ
14. อธิบายพฤติกรรมที่ครูต้องการให้นักเรียนแสดงออก
15. ควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน
16. ช่วยนักเรียนเมื่อเขาต้องการ ขณะที่เขากำลังทำงาน
17. สอนทักษะในการทำงานร่วมกัน การใช้กระบวนการกลุ่ม
18. ครูสรุปบทเรียนหรือบทบาทในตอนท้ายของบทเรียน
19. วัดผลคุณภาพและปริมาณความรู้ของนักเรียน
20. ให้กลุ่มตัดสินหรือประเมินผลการทำงานกลุ่ม
21. ให้นักเรียนทั้งห้องบอกว่าพวกเขาทำอะไรในการเรียน
22. ให้นักเรียนแต่ละคนบอกประโยชน์ที่ตนได้รับ
23. สอนทักษะต่างๆที่ทำให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกัน
24. สังเกตว่านักเรียนได้ใช้ทักษะที่สอนไปหรือไม่
25. ให้การสะท้อนกลับ (Feedback) แก่นักเรียนว่าเขาใช้ทักษะการเรียนรู้ร่วมเป็นอย่างไร
26. ให้รางวัลแก่กลุ่มที่ทำงานร่วมกันได้ดี
27. ให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีทักษะในการทำงานร่วมกัน

28. ให้นักเรียนสังเกตซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ พรรณรัตน์ เก้าธรรมสาร (2533 : 37) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการเรียนแบบร่วมมือว่า บทบาทของครูเปลี่ยนจากการเป็นผู้ควบคุมชั้น เป็นเพียงผู้แนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูลทั้งหลายดำเนินการให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ครูเป็นเพียงผู้จัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนของนักเรียน ผลงานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ที่ทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือครูก็สามารถทำได้ ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกซึ่งกันและกัน ครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างบรรยากาศเช่นนี้โดย

1. ให้งานที่ทำท้าทายความสามารถของนักเรียนมากกว่าที่จะเป็นงานที่แข่งขันกัน
2. ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจทำงาน
3. นับถือความคิดและสนใจความรู้สึกของนักเรียน
4. เห็นว่าความคิดเห็นของนักเรียนมีความหมายและคุณค่า ถึงแม้จะเป็นความคิดที่จำกัด
5. ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกซึ่งความคิดของตนเอง ซึ่งอาจจะออกมาในรูปแบบต่างๆ

เช่น การวาดภาพระบายสี แสดงบทบาทสมมติ ละคร เขียนบรรยายและอื่นๆ

6. ยอมรับความผิดพลาดของนักเรียน
7. เผยแพร่ข้อเขียนหรือผลงานของนักเรียนในรูปของจดหมายข่าว หนังสือของห้องหรือหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน

8. กระตุ้นส่งเสริมทักษะทางด้านความคิดแก่นักเรียน โดยใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ และสื่อการสอน เช่น หนังสืออ้างอิงทั้งหลาย ภาพยนตร์ วารสาร

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือนั้น จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อมีการเตรียมสภาพห้องเรียนให้ดี คือเด็กต้องเข้าใจการทำงานของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และทุกคนต้องเข้าใจดีว่าผลงานของตนเป็นส่วนหนึ่งของผลงานกลุ่ม และครูมีส่วนในการสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้ให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านเนื้อหาวิชา ทักษะที่ดีต่อการเรียน มีระเบียบวินัยในตัวเองและมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.1.8 สาเหตุที่ทำให้การสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือใช้ได้ผลดี

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1987 : 12 – 13) ได้สรุปสาเหตุที่ทำให้การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือใช้ได้ผลดีนั้น มีดังนี้

1. เด็กเก่งที่เข้าใจคำสอนของครูได้ดีจะเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของเด็กอธิบายให้เพื่อนฟังได้และทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดีขึ้น
2. เด็กที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ครูทุกคนทราบข้อนี้ดีคือ ยิ่งสอนยิ่งเข้าใจบทเรียนที่ตนเองสอนได้ดียิ่งขึ้น
3. การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
4. เด็กทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะครูคิดคะแนนเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม
5. เด็กทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้นทุกคนต้องพยายามอย่างเต็มที่ จะคอยอาศัยเพื่อนอย่างเดียวไม่ได้
6. เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีเพื่อนร่วมกลุ่ม และเป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานอันแท้จริง
7. เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่มเพราะการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ต้องมีการ

ทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น

8. เด็กเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้นเพราะเขาจะรู้สึกว่าเขาไม่ได้เรียนหรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะตนเพราะเขามีหน้าที่ต่อสังคมด้วย

9. ในการตอบคำถามในห้องเรียน ถ้าหากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะ เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม เด็กจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็ถือว่าตอบผิดทั้งกลุ่ม คนอื่นๆอาจจะช่วยเหลือบ้าง เด็กในกลุ่มจะมีความผูกพันกันมากขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่าทำไมการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงใช้ได้ผลดีและเป็นที่ยอมรับกันมากในปัจจุบันนั้นก็เพราะว่าลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้นได้ใกล้ชิดกันมากขึ้นเด็กเก่งจะช่วยเหลือเด็กอ่อน ทำให้เด็กที่เรียนอ่อนมีความกล้าและความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น กล้าที่จะตอบคำถามหรือกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มมากขึ้น

2.1.9 ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ซูครี สนิทประชากร (2534 : 46-47) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและความรู้นี้จะคงทนกว่า
2. รู้จักการใช้เหตุผลมากขึ้น มีความเข้าใจในเรื่องนั้นลึกซึ้งและมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่า
3. มีแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกที่จะเรียนรู้มากขึ้น
4. สนใจการทำงานและลดความไม่เป็นระเบียบวินัยของห้องเรียนลงได้มาก เพราะทุกคนทำงานร่วมกัน
5. ได้รับแนวความคิด ความสามารถมากขึ้นจากเพื่อน
6. มีการยอมรับในความแตกต่างระหว่างเพื่อนในด้านต่างๆ เช่น ลักษณะนิสัย เพศ ความสามารถ ระดับของสังคม และลักษณะแตกต่างอื่นๆ ของเพื่อนแม้กระทั่งเรื่องของ สีผิวในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเมื่อใช้วิธีนี้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจกันดีขึ้น
7. มีการช่วยเหลือสนับสนุนกันในด้านต่างๆ
8. มีสุขภาพจิต การปรับตัว และการทำงานในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติดี ไม่เครียด
9. ใช้ความสามารถของตัวเองเต็มที่ที่จะให้กับเพื่อน
10. มีทักษะในด้านสังคมมากขึ้น
11. มีทัศนคติที่ดีมากขึ้นต่อการเรียนวิชานั้นและต่อเพื่อนร่วมชั้น
12. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอน
13. มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2531 : 5; อ้างอิงมาจาก Johnson and Johnson. 1987) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่วิธีสอนแบบร่วมมือใช้ได้ผลดีกว่าการสอนที่ใช้กันมาไว้ดังนี้

1. เด็กเก่งที่เข้าใจคำสอนของครูได้ดีจะเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของเด็กอธิบายให้เพื่อนฟังได้ ทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น
2. เด็กที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ครูทุกคนทราบข้อดีนี้ คือ ยิ่งสอนยิ่งเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
3. การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว ทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่ และมีความสนใจมากขึ้น

4. เด็กทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะครุฑคิดคะแนนเฉลี่ยของทั้งกลุ่มด้วย
 5. เด็กทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้นทุกคนต้องพยายามอย่างเต็มที่ จะคอยอาศัยเพื่อนอย่างเดียวไม่ได้
 6. เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีหัวหน้ากลุ่ม มีผู้ช่วย มีเพื่อนร่วมกลุ่ม เป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่งานอันแท้จริงเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว
 7. เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อให้มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น
 8. เด็กเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้น เขารู้สึกว่าไม่ได้เรียน หรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะตน เขามีหน้าที่ต่อสังคมด้วย
 9. ในการตอบคำถามในห้องเรียน ถ้าหากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะ เมื่อทำงานเป็นทีมเด็กจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดถือว่าผิดทั้งทีม คนอื่นๆอาจจะช่วยเหลือบ้าง เด็กในทีมจะมีความผูกพันกันมากขึ้น
- กล่าวได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือจะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีกว่าการเรียนแบบเดิม ทั้งนี้ เพราะสมาชิกภายในกลุ่มทุกคนจะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ และสิ่งที่กลุ่มได้ตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้ การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะมีสูง เด็กเรียนอ่อนสามารถเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและแนวความคิดจากเด็กเก่งได้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 83) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาคณิต ตัวอย่าง พบว่านิสิตที่ทดสอบสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษาคณิตตัวอย่าง ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้นขึ้น เพราะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

ชูศักดิ์ สิงห์อุดร (2532 : 72-73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษาคณิตตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะการสอนแบบเทคนิคศึกษาคณิตตัวอย่างเป็นวิธีสอนซึ่งนำเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ มาดัดแปลงให้เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและร่วมกิจกรรมกลุ่มระดมพลังสมองในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและร่วมกิจกรรมกลุ่ม ระดมพลังสมองในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น จึงเกิดความเข้าใจและมีอิสระในการคิดด้วย

พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์ (2534 : 83-88) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษาคณิตตัวอย่าง กับการสอนตามคู่มือของหน่วยศึกษานิเทศก์ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ความสามารถในการแก้ปัญหของทั้งสองกลุ่มทดลอง หลักการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการสอนแบบเทคนิคศึกษาคณิตตัวอย่างทำให้นักเรียนสามารถคิดอย่างมีเหตุผลได้ทำงานตลอดเวลาและรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์

คึกฤทธิ์ บุษบา (2526 : 66-67) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและวิธีไม่ใช้สถานการณ์จำลอง วิชาสังคมศึกษา หน่วยปัญหาโลกปัจจุบันชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า เจตคติต่อการสอนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลักการทดลองกับก่อนทดลองสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนมีการศึกษารณีตัวอย่าง จึงมีส่วนสร้างความสนใจการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ร่วมมือศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหาในบทเรียน โดยผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ให้โอกาสวิพากษ์วิจารณ์ข้อบกพร่องต่างๆที่เกิดขึ้น สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรในขณะที่มีการเรียนการสอน และมีครูคอยให้กำลังใจและแนะนำแนวการเรียนอย่างใกล้ชิด

ไชยรัตน์ ปราณี (2531 : 81-82) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงาน กลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้เรียนจากการศึกษารณีตัวอย่างสไลด์ประกอบเสียง ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานเกิดความสนใจ และสามารถนำไปประโยชน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สง่า วุฒิประจักษ์ (2531 : 77-78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในครั้งนี้มีการศึกษารณีตัวอย่าง จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียนและมีการวิเคราะห์ตามไปด้วย ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยมกันและกัน จากนั้นจึงสรุปเป็นมติของกลุ่มการทำกิจกรรมดังกล่าวผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนจะจดจำได้ดีและมีความหมายต่อผู้เรียน

จารุวรรณ เพ็ญสุข (2533 : 71-72) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมนุษยสัมพันธ์ของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

กรวรรณ กันยะพงศ์ (2528 : 52) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการตอบบทเรียน และการเสริมแรงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการร่วมมือในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมการร่วมมือในชั้นเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการร่วมมือมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในระยะการทดลองและระยะการติดตามผล

กาญจนา มีพลัง (2532 : 135) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความมีวินัยในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนุสรณ์ สุชาตานนท์ (2536 : 65) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รตินันท์ ไมตรีจิต (2537 : 72) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนสูงชันกว่ากลุ่มควบคุม ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงชันกว่ากลุ่มควบคุม ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังจากได้รับการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือแตกต่างกัน โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สามารถ สุชาวณิช (2537 : 96) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนแบบโครงการโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนภายในกลุ่มทดลอง และภายในกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไรอัน และวีเลอร์ (Ryan and Wheeler . 1977 : 295-299) ได้ทำการทดลองผลการเรียนแบบร่วมมือกันต่อความร่วมมือกัน โดยศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนเกรด 5 โดยให้เรียนวิชาสังคมศึกษาแบบร่วมมือกันแบบแข่งขันกันจำนวน 60 คน เป็นเวลา 18 วัน แล้วให้เล่นเกมล่าแมงมา โดยมีการติดตามการเล่นเช่นเดียวกัน ผู้เล่นสามารถเลือกเป็นผู้ชนะได้ ทั้งในลักษณะร่วมมือและแข่งขัน การวิเคราะห์พฤติกรรมจากการดูวิดีโอเทป พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการเรียนแบบร่วมมือกันมาก่อนยังมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเล่นเกม ในขณะที่กลุ่มที่เรียนแบบแข่งขันมีพฤติกรรมร่วมมือน้อยมาก

มอแกน และบอบเบทท์ (Morgan and Bobbete. 1987 : 3034) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเรียนแบบร่วมมือ จะมีทัศนคติในทางบวกต่อวิชาที่เรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบปกติมากกว่า 30% และมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่า แต่พฤติกรรมการรับรู้การรวมกลุ่มทางสังคมไม่แตกต่างกัน และพบว่า ครูที่ได้รับการฝึกให้สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือจะนำวิธีการไปใช้ได้ดีกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึก

บัตเลอร์ และเรเนฮิลล์ (Butler and Renee' Hill. 1991 : 78) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการเรียนแบบร่วมมือ และการเรียนด้วยตนเองกับคอมพิวเตอร์ การทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนเกรด 6

การเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอีกลักษณะหนึ่ง แต่ก็มีเป้าหมายทางการศึกษาแตกต่างจากการเรียนแบบร่วมมือ การใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในการ

สอนวิชาคอมพิวเตอร์น่าจะได้ทำการศึกษาวิจัยว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือไม่ วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องนี้ก็เพื่อสำรวจว่าจะนำวิธีการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ในการศึกษาคอมพิวเตอร์ได้หรือไม่เพียงใด

การทดลองได้จัดให้กลุ่มที่เรียนด้วยตนเอง กับกลุ่มที่เรียนโดยร่วมมือโดยการทดสอบการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองที่มีการปฏิสัมพันธ์ภายในชั้นมีทักษะในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โรวิทซ์, ชารัน และสไตน์เบิร์ก (Rowitz, Sharan and Steinberg. 1980 : 99-104)

ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือกันต่อความร่วมมือ โดยศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนเกรด 3-7 จำนวน 243 คน ที่เรียนแบบร่วมมือกันเปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนทั้งชั้น จำนวน 150 คน โดยให้เล่นเกม โดมิโน ของแมดเสน (Madsen) เพื่อวัดพฤติกรรมการจัดสรรรางวัลแก่ตนเองและผู้อื่น ในลักษณะเสียสละ ร่วมมือ หรือแข่งขัน และในการทดลองที่ 2 ได้ให้กลุ่มตัวอย่างต่อคำศัพท์จากตัวอักษรที่กำหนดให้ โดยให้เลือกว่าจะทำกิจกรรมโดยลำพัง หรือร่วมกับผู้อื่นพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการร่วมมือมากกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งในการจัดสรรรางวัลและเลือกทำกิจกรรม

เยเกอร์ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Yaker, Johnson and Johnson. 1965 : 60-66) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนเกรด 2 จำนวน 75 คน ซึ่งแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนดี เรียนปานกลาง และเรียนอ่อนทั้งสองเพศอย่างละเท่าๆกัน กลุ่มแรกให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล กลุ่มที่สองให้ทำงานโดยมีการอภิปรายกับเพื่อนในกลุ่มย่อยของการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งมีการกำหนดโครงสร้างของการอภิปรายเอาไว้อย่างแน่ชัด ปรากฏว่า นักเรียนที่มีการอภิปรายกับทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งจัดขึ้นภายหลังที่เรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการทดลองเสร็จสิ้นไปแล้ว 18 วัน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนในกลุ่มมีการเรียนแบบร่วมมือทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีการเรียนเป็นรายบุคคล

นาทีฟ และอมาเลีย (Native and Amalya. 1986 : 44) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลของการใช้ยุทธวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาในระดับเกรด 6 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการดูผลของการใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ 3 วิธี เปรียบเทียบกับการเรียนแบบกลุ่มเดิม รูปแบบการเรียนทั้งสาม ได้แก่ การเรียนด้วยกัน การเรียนแบบสะสมความรู้ (Jigsaw 2) การเรียนแบบร่วมมือ ร่วมกลุ่ม (Co-op Co-op) และการเรียนแบบรับผิดชอบต่อตนเอง การวิจัยครั้งนี้ได้สุ่มตัวอย่างนักเรียนเกรด 6 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษามาจำนวน 129 คน โดยใช้เวลาทดลอง 9 สัปดาห์ ใช้ครู 4 คน หมุนเวียนเข้าสอน โดยใช้วิธีที่แตกต่างกัน ครูที่เข้าสอนจะได้รับการฝึกเป็นเวลา 24 ชั่วโมง ก่อนทำการสอนผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนด้วยวิธีแบบร่วมมือ 2 ใน 3 วิธีมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

3.1.1 ความหมายของความมีวินัย

พระราชวรมุณี (2520:40) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ข้อบัญญัติที่วางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

หวน พันธุ์พันธ์ (2528 :95) ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง ระเบียบหรือข้อบังคับต่างๆ ที่เกิดขึ้น จากความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ

ภิญโญ สาร (2526 : 299) ได้อธิบายว่า วินัยเป็นระเบียบข้อบังคับที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตาม แม้บางครั้งไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นความคาดหวังของครูที่ให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา หากนักเรียนประพฤติผิดไปจากระเบียบและความคาดหวังของครู ก็ถือว่ากระทำผิดวินัย

โครว์ และ โครว์ (Crow and Crow . 1962 : 106) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตน คือไม่ได้มุ่งเพียงแต่จะให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่างๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีการพัฒนาในการควบคุมตนเอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 744) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ

สำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 186) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2539 : 759) ได้ให้ความหมายว่า วินัยหมายถึง การประพฤติได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนด ด้วยความเต็มใจและจริงใจ โดยไม่มีการลวงโทษ หรือควบคุม

สรุปได้ว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การกระทำตามข้อตกลง หรือข้อกำหนดของกลุ่ม และการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ และขนบธรรมเนียมของสังคม

3.1.2 ความสำคัญของวินัย

วินัยเป็นข้อปฏิบัติที่ใช้ควบคุมความประพฤติของคน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของวินัย พอสรุปได้ดังนี้ วินัยเป็นเครื่องช่วยสร้างความดี ความเจริญและความสำเร็จให้แก่ตนเอง และจะส่งผลไปถึงหมู่คณะ และประเทศชาติเป็นส่วนรวม (ประเวศ ณ นคร. 2523 : 217) การมีวินัยในสังคม เป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของความเป็นพลเมืองดี และส่งผลให้สังคมนั้นมีความเจริญก้าวหน้า (จรรยา สุวรรณทัต และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2521 : 74) ส่วน พันธ์ หันนาคินทร์ (2529 : 293) เห็นว่า วินัยเป็นสิ่งที่ช่วยปลูกฝังหรือพัฒนาการรู้จักควบคุมตนเองทีละน้อยๆ การเน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการรู้จักปกครองตนเองเป็นสิ่งที่ต้องเอาใจใส่ ปลูกฝังหรือพัฒนาอยู่เสมอจนเป็นนิสัยติดตัวไป ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2531 : 227 – 228) ที่ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนควบคุมดูแลตนเองและสังคมรวมได้ด้วยความสงบสุข เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียน ทั้งยังเป็น การช่วยเตรียมตัวนักเรียนในการดำเนินชีวิตในอนาคต จะได้รับใช้สิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบอย่างถูกต้อง ช่วยสร้างและรักษาความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน เพราะหากขาดวินัย การดำเนินงานของโรงเรียนจะเต็มไปด้วยอุปสรรค (ชาวนันท์ มณีวงศ์. ม.ป.ป. : 168) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 : 21) สรุปว่า การเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนมีความสำคัญ เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องมือปลูกฝังสิ่งที่ดีงามและเหมาะสมให้นักเรียนปฏิบัติ เป็นการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดี ปกครองตนเอง และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข เป็นการรักษาสื่อเสียง และเกียรติภูมิของโรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันทางการศึกษา นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 5-6) ได้อธิบายถึงความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายในหรือวินัยในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้มี

บุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้ และปรับตัวในสิ่งใหม่ๆ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่น การช่วยกันรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่นการช่วยกันรักษาสาธารณะสมบัติ การเคารพ ไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน มีการดำเนินงานของภาคธุรกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลา และวินัยในตนเอง เกี่ยวกับความซื่อสัตย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชน จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศเป็นไปได้อย่างง่าย

สรุปได้ว่า วินัยมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็น เพราะช่วยให้คนมีระเบียบสามารถควบคุมตนเองได้ ลดความขัดแย้ง เกิดความสามัคคี ดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวมอีกด้วย

3.1.3 ลักษณะของผู้ที่มีวินัย

ความมีวินัย(Discipline) หมายถึง ลักษณะทางจิตใจที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ความมีวินัยเป็นสภาวะทางจิตใจของบุคคลในการควบคุมการแสดงออกของตนเองมิให้ล่วงละเมิดในสิ่งที่เป็กฎเกณฑ์ของสังคม

ความมีวินัยมีการแสดงออกเป็นพฤติกรรมย่อยดังนี้

1. มีการควบคุมตนเอง ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
2. มีการยอมรับในการกระทำของตนเอง
3. มีการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
4. มีการตรงต่อเวลา
5. มีการใช้เหตุผล
6. มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
7. มีการเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

3.1.4 การเสริมสร้างความมีวินัย

ออซูเบล (Ausubel. 1968 : 59 – 60) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นในการปลูกฝังความมีวินัย ให้แก่เด็กว่า วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งช่วยให้เด็กมีลักษณะต่างๆดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะด้านต่างๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้เ็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
3. มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจ

4. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม
5. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

สำหรับการเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เปรียบเสมือนการเตรียมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ในอนาคต(Etzioni. 1982 : 184 – 189) มีพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่ยอมรับของสังคม ความเหมาะสมใน

แต่ละสถานการณ์ ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม การเสริมสร้างวินัยให้บังเกิดขึ้นกับเด็กมีหลักดังนี้

1. สร้างสัญลักษณ์ และ คำขวัญ
2. สนับสนุนความเป็นผู้นำ เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียน
3. ต้องทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ และเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน
4. เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
5. สร้างกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการให้ชัดเจน

(Wayson and Lasley. 1984 : 419 – 421)

3.1.5 หลักการเสริมสร้างวินัยให้แก่เด็กมีดังนี้

1. สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง เช่น สนับสนุนความเป็นผู้นำ และวิธีการของประชาธิปไตย เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Walsh. 1980 : 43) การให้แสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดความคล้อยตาม และการให้เลียนแบบจากตัวแบบ (ดวงเดือน พันธุมนานิน. 2524 : 33 –37) ซึ่งการฝึกระเบียบวินัยสามารถสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ ได้

2. การอบรมสั่งสอน เพื่อฝึกวินัยให้เด็กนั้นควรใช้วิธีสอน ดักเตือน และแก้ไข ซึ่งเป็นวิธีที่จำเป็นเพราะเด็กๆ ต้องได้รับการชี้แนะว่าจะต้องทำอะไรและต้องได้รับความช่วยเหลือโดยเตือน และย้ำสิ่งที่สอนไปแล้วรวมทั้งแก้ไขเมื่อทำไม่ถูกต้อง (โสภภาพรณ รัตนัย. 2526 :89) ขั้นตอนการสอนควรทำดังนี้

2.1 เริ่มสอนกฎและระเบียบเฉพาะเรื่องที่สำคัญทีละน้อยๆ แล้วค่อยๆ สอนเพิ่มภายหลัง ส่วนวิธีสอนนั้นควรพูดในสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กมองเห็นได้ชัดในขณะนี้ ไม่ควรพูดถึงอนาคตที่ไกลเกินไป ไม่ควรพูดห้ามล่วงหน้าทั้งๆ ที่เด็กยังไม่ได้ทำ และควรใช้คำว่า “อย่า” อย่างพุ่มพวยเกินไป แต่ควรพูดว่า “ช่วยเก็บของเล่นด้วยเมื่อเล่นเสร็จ”

2.2 ควรสอนเด็กเมื่อเด็กอารมณ์ดี ไม่โกรธ หรือไม่เหนื่อยเกินไป ในทำนองเดียวกัน ขณะสอนผู้สอนต้องอารมณ์ดีด้วย ถ้าสอนด้วยความโมโหจะไม่เป็นผลดีต่อตัวเด็ก

2.3 ควรชมเชยและให้กำลังใจเด็ก ซึ่งจะมีผลดีกว่าการอยู่เฉยๆ เมื่อเด็กทำดี หรือเมื่อเด็กไม่ทำ หรือทำผิด ควรชมเชยเฉพาะสิ่งที่เด็กทำได้ ไม่ควรพูดชมเกินความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นเด็กจะรู้สึกว่าผู้ใหญ่ ไม่จริงใจ หากให้รางวัลเด็กไม่ควรให้พร้าหรือ มิฉะนั้นเด็กจะทำงานเพื่อรางวัล

2.4 ในระยะแรกควรเตือนให้เด็กปฏิบัติบ้างในกรณีที่เด็กอาจจะลืมปฏิบัติ ควรแก้ไขในทันทีหรือ ในเวลาใกล้ๆ กัน มิฉะนั้นเด็กจะลืม และต้องมีกรอบรมสั่งสอนในมุกโอกาส (ชม ภูมิภาค.2525 :136 – 137) ซึ่งต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไปอย่างไร ก็ตามการควบคุมตนเองของเด็กปฐมวัยให้ได้ตลอดไปนั้นเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นไปได้ ถ้ามีคนคอยให้กำลังใจ การเรียนรู้จะเป็นไปอย่างง่ายดาย ถ้าได้รับการเสริมแรงจากการเรียนรู้ นั่นคือ มั่นใจว่าจะทำได้ เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและได้รับความรักจากทุกคน (ทักษิณา สนวนานนท์.2519 : 41 – 42)

3. การฝึกวินัยต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทน และความพยายาม ไม่ใจร้อน และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ให้เด็กมีความเข้าใจระเบียบวินัยแต่ละเรื่องที่ให้ปฏิบัติ เมื่อเด็กมีความเข้าใจเด็กจะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองไม่ว่าอยู่ต่อหน้าหรือลับหลังผู้ใหญ่ ก็จะประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยดี (สุโขทัยธรรมมาธิราช.2527 : 482 – 483) และการฝึกวินัยต้องฝึกตั้งแต่แรกก้าวเข้ามาในโรงเรียน (ชม ภูมิภาค. 2525 : 136 – 137) และควรฝึกจนเป็นนิสัย หรือให้เกิดความเคยชิน

4. การสร้างคำขวัญและสัญลักษณ์ (Wayson and Lasley. 1984 : 419 – 421) โดยทางโรงเรียนสามารถจัดทำคำขวัญและสัญลักษณ์เกี่ยวกับความมีวินัยที่สั้นๆ และเข้าใจมากขึ้น เพื่อติดบอร์ดหรือประชาสัมพันธ์ให้เด็กได้ทราบ และให้เห็นเป็นประจำให้เด็กจำได้ง่าย และปฏิบัติตามได้

นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาราช (2539 : 759 – 760) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการเสริมสร้างวินัยดังนี้

1. ให้เด็กกระทำการกิจกรรมต่างๆ ตามเวลา เช่น การตื่นนอน การอาบน้ำ การรับประทานอาหาร การดูโทรทัศน์ การนอน การไปโรงเรียน เป็นต้น
2. ให้เด็กเก็บสิ่งของเครื่องใช้เข้าที่ให้เป็นระเบียบ เช่น การเก็บของเล่นเข้ากล่องและเก็บวางบนชั้น หรือในที่ที่พ่อแม่ ครูกำหนดไว้ การเก็บเสื้อผ้าที่ใช้แล้วใส่ในตะกร้าใส่ผ้าใช้แล้ว เป็นต้น
3. การให้เด็กช่วยเหลืองานบ้าน หรือที่โรงเรียนเล็กๆ น้อยๆ ตามความสามารถของเด็ก
4. การให้เข้าแถวเพื่อรอทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติพร้อมกัน เช่น เข้าแถวรับอาหาร
5. การให้ยอมรับข้อดกลงและทำตามข้อตกลง

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความมีวินัยควรเริ่มตั้งแต่เด็กใช้วิธีจูงใจ มากกว่าการบังคับ และอาศัยเวลา ความมั่นใจ มีการให้ความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้เด็กลงมือกระทำด้วยตนเอง รู้จักช่วยเหลือตนเองตามความสามารถด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องความมีวินัยให้กับเด็กด้วย

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัย

3.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ทวีป ปรีชา (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดนครราชสีมา ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับอายุแตกต่างกัน มีความเห็นในเรื่องความเหมาะสมของระเบียบการแต่งกาย และความประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ศุภวดี ชูวงศ์ (2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครราชสีมา ในทัศนะของครู ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของระเบียบการแต่งกายของนักเรียนและระเบียบความประพฤติของนักเรียน ครูที่ทำหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายวิชาการมีความแตกต่างกัน

ยนต์ ชุ่มจิต (2520 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า ในด้านบรรยากาศการเรียนการสอน นักเรียนชอบก่อกวนเพื่อนในขณะเรียน นักเรียนชอบละเมิดระเบียบของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ไข่มวยว แต่งกายไม่เรียบร้อย เล่นการพนัน ร้อยละ 56

แก้วอุษา ชูทอง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การประพฤติดวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี พบว่า ทัศนะของครูอาจารย์และนักเรียนโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่เฉพาะด้านการแต่งกายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูอาจารย์สูงกว่านักเรียน ครูอาจารย์ ที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการการประพฤติดวินัยของนักเรียนทั้งโดยส่วนรวมและเฉพาะด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูอาจารย์หญิงสูงกว่าครูอาจารย์ชาย ส่วนครูอาจารย์ที่มีความรับผิดชอบต่างกัน นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน และนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน มีทัศนะต่อการประพฤติดวินัยของนักเรียนไม่แตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวมและเฉพาะด้าน

สาวาท มุสิกกะพันธ์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประพุดิผิกระเบียบวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ตามทัศนะของครูอาจารย์ นักเรียน การประพุดิผิกระเบียบวินัยของนักเรียน โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ ด้านระเบียบการแต่งกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5 โดยนักเรียนมากกว่าครูอาจารย์ ส่วนด้านระเบียบความประพฤติไม่แตกต่างกัน การประพุดิผิกระเบียบของนักเรียนตามทัศนะของนักเรียนที่มีเพศต่างกัน โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกันตามทัศนะของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5 ตามทัศนะของนักเรียนที่มีเขตที่ตั้งต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการประพุดิกระเบียบวินัยของนักเรียน ตามทัศนะของครูอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในสายวิชาการสอนต่างกัน โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

กรรณา กิจชัยน (2517 : 79) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คนพบว่า คุณธรรมแห่งพลเมืองดีและความเชื่ออำนาจภายในตนเอง มีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรง ในทางบวกกับความมีวินัยแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ยุพดี เตชะอังกูร (2525 : 42 – 44) ได้ทดลองเช็ดหนังสือเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับความรู้ด้านการเช็ดหนังสือ กลุ่มควบคุมได้รับความรู้เป็นข้อสนเทศ ใช้เวลาทดลอง 5 ครั้ง ผลการทดลองสรุปว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยแห่งตนสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

มุสเสน (Mussen. 1968 : 335 – 341) ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยโดยการให้เหตุผลและให้ความรักเป็นการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการ วิธีนี้จะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ซึ่งมุสเสน ให้ข้อคิดว่าการฝึกวินัยโดยการให้เหตุผลการให้ความรักและส่งเสริมพัฒนาการความรับผิดชอบควรใช้จนกว่าเด็กจะเลิกกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นการกระตุ้นให้เด็กยอมรับอย่างแท้จริงว่าการกระทำของเขาไม่เหมาะสม

ไวสเฟลด (Weisfeld . 1974 : 1930 – B) ได้ศึกษารูปแบบการคิดเกี่ยวกับการพัฒนานวินัยเครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบวัดความมีวินัยของเด็กเป็นรูปภาพสถานการณ์ 36 ภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดา 27 คน โดยสุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นที่มีเด็กปกติ กลุ่มที่ 2 เป็นเด็กกลุ่มที่มี ปัญหาทางอารมณ์ กลุ่มที่ 3 เป็นเด็กกลุ่มที่มีความเจริญทางสมองช้า โดยให้บิดามารดาของเด็กดูรูปภาพแล้วให้จัดอันดับความต้องการของตนเองที่ต้องการเกี่ยวกับการควบคุมวินัยของเด็ก จากตัวเลือก 6 อันดับผลจากการศึกษาพบว่า บิดามารดามีแนวโน้มในการควบคุมวินัยของเด็ก จากตัวเลือก 6 อันดับ ผลจากการศึกษาพบว่า บิดา มารดา มีแนวโน้มในการคุมวินัยของเด็กมากขึ้น เมื่อเด็กโตมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงสภาพความสามารถทางสมอง หรือวุฒิภาวะทางอารมณ์เลย อาจจะกล่าวได้ว่า ระดับอายุมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเอง หรือระดับชั้นเรียนต่างกันจะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองต่างกันด้วย

อีตัน และคนอื่น ๆ (Eaton and others. 1956 : 357) ได้ทำการวิจัยปัญหาในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษามีการ ฝ่าฝืนข้อบังคับมากกว่าในระดับอื่นๆ จากการสัมภาษณ์ครู จำนวน 30 คน ที่สอนในโรงเรียนที่เปิดเรียนในภาคฤดูร้อน ค.ศ 1954 ผลปรากฏว่า การฝ่าฝืน

กฎข้อบังคับของโรงเรียนและความประพฤติที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม เป็นปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแก่เด็กส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 ของปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ถ้าแบ่งตามชั้นแล้วได้ดังนี้ คือ ในชั้น 1 – 6 มีการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับและความประพฤติที่ขัดต่อศีลธรรม ร้อยละ 73 ในชั้น 7 – 9 มีการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับและความประพฤติที่ขัดต่อศีลธรรม ร้อยละ 77 ในชั้น 10 – 12 มีการฝ่าฝืน กฎข้อบังคับและความประพฤติที่ขัดต่อศีลธรรม ร้อยละ 28

กอร์ริสัน (Gorrisin. 1959 : 153 – 156) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การฝึกให้เด็กนักเรียนมีวินัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสองโรงเรียนแห่งรัฐจอร์เจีย ปรากฏผลว่า พฤติกรรมที่เด็กหญิงกระทำผิดมากที่สุดคือ การพูดและหัวเราะ ส่วนวัยรุ่นชายก้าวร้าวมากกว่า เด็กหญิง คือ การต่อสู้ การโยนสิ่งของ ยังพบอีกว่า เด็กผู้ชายได้รับโทษโดยการกักตัวไว้ หลังจากเลิกเรียน ให้ทำงานพิเศษ การเปลี่ยนที่นั่ง การส่งตัวไปให้อาจารย์ใหญ่ และการลดเกรด มากกว่าเด็กหญิง

เกล็ค และอีเลเนอร์ (Glueck and Eleaner. 1950 : 261) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเด็กเกรกับเด็กไม่เกร ในเมืองบอสตัน และได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่าสถานการณ์ต่างๆ ภายในครอบครัว ได้แก่ ความมีระเบียบ การอบรมสั่งสอน ความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตร และ ความสามัคคีในครอบครัว ถ้าหากสิ่งเหล่านี้ไม่เหมาะสมแล้ว โอกาสที่เด็กเกรจะมีถึงร้อยละ 98

โจนส์ (Jones. 1954 : 781 – 832) ได้ศึกษาเรื่อง ความแตกต่างกันระหว่างเด็กหญิงในด้านปฏิบัติตามวินัย พบว่า เด็กวัยรุ่นชาย จะฝ่าฝืนระเบียบวินัยมากกว่า เด็กหญิงวัยรุ่น ทั้งนี้ เพราะสังคมมีได้มุ่งหวังให้หญิง และ ชายมีพฤติกรรมเหมือนกัน ดังนั้น การฝึกอบรมเด็กแต่ละเพศจึงแตกต่างกัน เนื่องจากการยอมรับหรือปฏิเสธจากสังคมมีความหมายต่อหญิงมากกว่าชาย และสังคมเข้มงวดกวดขันกับความประพฤติของหญิงมากกว่าชาย แต่ในสถานการณ์อื่นๆ เด็กชายจะมีการพูดเท็จและไม่ซื่อสัตย์มากกว่าเด็กหญิง ในระยะวัยเด็กตอนปลาย และวัยรุ่น เด็กชายจะฝ่าฝืนระเบียบวินัยมากกว่าเด็กหญิง

สแตนเลอร์ (Stanlor. 1955 : 192 – 194) ได้ศึกษาวิธีการที่ครูใช้ในการควบคุมปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กโดยออกแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมรวบรวม 25 ฉบับ ปัญหาส่งไปยังครู 157 คน ที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมในภาคตะวันตกกลางของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ในการควบคุมปัญหาทางพฤติกรรมของเด็ก ครูใช้วิธีการต่างๆ กันดังนี้คือ วิธีแจ้งให้เห็นผิดหรือถูก ร้อยละ 33.4 วิธีเพิ่มหรือลดงานที่มอบหมายให้ทำ ร้อยละ 22.5 ใช้วิธีค้นหาสาเหตุว่าทำไมเด็กจึงประพฤติเช่นนั้นแล้วแนะนำแก้ไขเสียใหม่ ร้อยละ 14.6 ใช้วิธีการลงโทษ ร้อยละ 13.9 ใช้วิธีการยกย่องหรือกระตุ้นให้เกิดความมานะ ร้อยละ 9.1 ใช้วิธีส่งไปให้แพทย์ทำการรักษา ร้อยละ 2.7 และครูอีก ร้อยละ 3.8 ไม่มีคำตอบแต่อย่างใด

บีดาร์ด (Bedard. 1964 : 288) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางนโยบายด้านวินัยของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย 12 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า ในโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดนโยบายทางวินัยนักเรียน โดยอาศัยผลของการประชุมเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง

เอลิซาเบท (Elizabeth. 1968 : 2124 – A) ได้ศึกษาวิธีการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการในการจัดปัญหาต้องประกอบด้วย นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้บริหาร การจัดปัญหาทางวินัยของนักเรียน ด้วยการลงโทษทางกายมีประสิทธิภาพน้อยกว่า การร่วมกันแก้ปัญหา การเกิดปัญหาทางวินัยด้วยการพูดคุยกับนักเรียนเป็นส่วนตัว เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด และเพื่อให้วิธีการร่วมกันแก้ปัญหาได้ผล ต้องมีการติดตามผลอย่างใกล้ชิด และต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนด้วย

มาร์ควอทท์ (Marquette. 1969 : 1005) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศของการใช้อำนาจในโรงเรียนและระดับการยอมรับหรือปฏิเสธระเบียบโรงเรียน โดยแยกศึกษาเป็นโรงเรียนรัฐบาล

3 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ชาย 3 แห่ง โรงเรียนราษฎร์หญิง 3 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลตามสังกัด โรงเรียน เพศ และระดับ ชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า สังกัดโรงเรียนต่างกัน ระหว่างเพศ และปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในเกรดสิบและสิบสองยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียน

คุก (Cooke. 1971 : 437 – A) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตและผู้ปกครองพบว่า นิสิตมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องระเบียบต่างๆ นิสิตมีความต้องการอิสระมากขึ้นต้องการให้ผู้ปกครองลดความเคร่งครัดการลงโทษต่างๆ ให้น้อยลง แต่ทั้งนิสิตและผู้ปกครอง เห็นด้วยกับการลงโทษผู้ฝ่าฝืนระเบียบต่างๆ แสดงว่า ผู้ปกครองได้เคร่งครัดในเรื่องระเบียบวินัย โดยเฉพาะเกี่ยวกับการลงโทษผู้ประพฤติผิดระเบียบ

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า คนในสังคมจะต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความสำนึกในขอบเขตของสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทั้งในแง่ของ การเมือง การปกครองการบริหาร กฎหมาย และจริยธรรม ไม่ใช่สิทธิและเสรีภาพเกินขอบเขต ซึ่งเป็นการ ก้าวก่ายสิทธิและเสรีภาพ ของผู้อื่น ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม และ การเรียนแบบร่วมมือว่าจะพัฒนาความมีวินัยได้หรือไม่ และต้องการจะศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม และ การเรียนแบบร่วมมือ ที่มีต่อความมีวินัยว่ามีความแตกต่างกันเพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2544 ที่มีความมีวินัยต่ำกว่า เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 38 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2544 ที่มีความมีวินัยต่ำกว่า เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 32 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมด 76 คน ตอบแบบสอบถามความมีวินัย โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนความมีวินัยต่ำกว่า เปอร์เซนต์ไทล์ ที่ 50 ลงมา ได้จำนวน 38 คน แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการทดลอง

2. ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักเรียนที่มีความมีวินัยต่ำกว่าเปอร์เซนต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามความมีวินัย
2. โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม
3. โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. แบบสอบถามความมีวินัย มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย
- 1.2 ให้ความหมายและนิยามศัพท์เฉพาะของความมีวินัย
- 1.3 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ของสุภาพร จันทรศิริโยธิน

(2526 : 93 – 98) และศึกษาแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองของ เสาวนีย์ ศรีเนตร
(2539 : 97 – 110)

1.4 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความมีวินัยให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยสร้างเป็นสถานการณ์ต่างๆ ไป ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันให้ผู้ตอบพิจารณาแสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมา โดยการเลือกตัวที่กำหนดให้

1.5 นำแบบสอบถามความมีวินัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ ผศ.พรหมริดา แส่นคำเครือ ผศ.พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง และ ดร.ณัฐวิทย์ พรหมศรี ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.6 นำแบบสอบถามความมีวินัย จำนวน 53 ข้อ ที่ปรับปรุงตามข้อบกพร่องที่พบแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 จังหวัดกำแพงเพชร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงที่สุดมายังต่ำสุด แล้วหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t -test เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้ในการทดลองได้ 40 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 1.98 – 6.67

1.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อ 1.6 จำนวน 40 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9145

ตัวอย่างแบบสอบถามความมีวินัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นเนื่องมาจากความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้นๆ โดยมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก ในแต่ละข้อไม่มีตัวเลือกใดถูกหรือผิดให้นักเรียนเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว ซึ่งเป็นความคิดที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ดังตัวอย่าง ดังนี้

1. การควบคุมตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ

ในการฝึกซ้อมฟุตบอล ครูสมเกียรติให้สมบัติและวิชาญ พร้อมกับเพื่อนร่วมทีมวิ่งรอบสนามจำนวน 7 รอบ และเมื่อสมบัติวิ่งไปได้ 3 รอบ ก็ชวนเพื่อน คือวิชาญ หยุดวิ่ง ถ้านักเรียนเป็นวิชาญจะทำอย่างไร

1. หยุดวิ่งและบอกครูสมเกียรติว่าวิ่งครบ 7 รอบแล้ว
2. วิ่งต่อไปจนครบ 7 รอบ
3. หยุดวิ่งทันที

2. การยอมรับผลการกระทำของตนเอง

แดนเล่นฟุตบอลกับโสพล แล้วลูกบอลกระเด็นไปถูกกระถางต้นไม้ของตรงเรียนแตก ถ้านักเรียนเป็นแดนจะทำอย่างไร

1. เก็บลูกบอลมาเล่นต่อไปโดยไม่สนใจกระถางที่แตก
2. รีบเก็บกระถางที่แตกแล้วไปที่อื่น
3. รีบไปบอกครูว่าเป็นคนทำกระถางต้นไม้แตก

3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ในการเข้าค่ายเก็บตัวนักกีฬาออลเลย์บอล นักกีฬาทุกคนแบ่งเวรกันทำความสะอาดเพื่อดูแลความเรียบร้อยของที่พักร สุชาติ สมชาย มานะ เป็นเวรทำความสะอาดประจำวัน เพื่อนๆร่วมทีมเปิดน้ำในห้องน้ำไว้แล้วลืมปิดจนน้ำเต็มถังแล้ว สุชาติ, เข้ามารู้ทันพอดี ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ นักเรียนจะอย่างไร

1. ปิดน้ำทันทีรายงานให้ครูทราบ
2. ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น
3. รีบไปตามครูมาดูแล้วหาคนเปิดน้ำไว้

4. การตรงต่อเวลา

ตามปกติจาร์จิกจะกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพราะต้องช่วยพ่อแม่ ทำงานบ้านทุกอย่าง มีเวลานั้นคุณแม่ จะต้องทำงานหนักอยู่คนเดียว แต่เย็นวันนี้เพื่อนชวนให้จาร์จิกอยู่เล่นกีฬาที่จาร์จิกชอบมาก ถ้านักเรียนเป็นจาร์จิก นักเรียนจะอย่างไร

1. กลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก
2. อยู่เล่นกีฬา
3. อยู่เล่นกีฬาสักพักหนึ่งแล้วจึงกลับบ้าน

5. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายของสังคม

สุนิสาเป็นหัวหน้าเวรวันพุธของในห้องพักเก็บตัวของนักกีฬาออลเลย์บอล ต้องทำความสะอาดที่พักรหลังฝึกซ้อมเสร็จมีเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มคนหนึ่งบอกว่า ไม่ต้องทำความสะอาดหรอก เพราะไม่ใช่ที่พักของเราคนเดียว ถ้านักเรียนเป็นสุนิสา นักเรียนจะอย่างไร

1. บอกเพื่อนว่าเราต้องช่วยกันรักษาความสะอาด
2. ไปเล่นกันต่อพรุ่งนี้เช้าค่อยทำความสะอาด
3. ไม่ทำความสะอาดห้องพักตามเพื่อนบอก

6. ความมีเหตุผล

ในห้องพักนักกีฬา สมบูรณ์เป็นหัวหน้าทีม สดายุทธและเพื่อนๆ เล่นการพนันกันเลยเวลาพักผ่อนแล้ว ถ้านักเรียนเป็นสมบูรณ์ นักเรียนจะอย่างไร

1. เข้านอนตามปกติ
2. บอกให้สดายุทธและเพื่อนๆ หยุดเล่น
3. ให้เวลาเพื่อนเล่นต่อไปอีก 30 นาที

7. การเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

ก่อนการแข่งขันกีฬาฟุตบอล ครูผู้ควบคุมทีมเรียกนักกีฬาในทีมมาเข้าแถวเพื่อรับเสื้อที่ใส่ทำการแข่งขัน อนุชิตได้รับเบอร์ 7 แต่อนุชิตชอบใส่เบอร์ 11 ที่โอภาสได้รับมาจากครู ถ้านักเรียนเป็นอนุชิต นักเรียนจะอย่างไร

1. ไปบังคับโอภาสให้แลกเสื้อกัน
2. ไปขอเปลี่ยนกับครู
3. ทนใส่เบอร์ 7 ลงแข่ง

การให้คะแนน

แบบสอบถามความมีวินัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ทั่วไปที่ผู้ตอบมีโอกาสได้ประสบหรือรับรู้ในชีวิต สำหรับการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบพิจารณาแสดงความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเองออกมาโดยเลือกจาก 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมีคะแนนตามเกณฑ์ผู้วิจัยกำหนดดังนี้

ถ้านักเรียนมีความมีวินัยสูง	ได้ 3 คะแนน
ถ้านักเรียนมีความมีวินัยปานกลาง	ได้ 2 คะแนน
ถ้านักเรียนมีความมีวินัยต่ำ	ได้ 1 คะแนน

2. โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม

2.1 ขั้นตอนการสร้าง โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม

2.1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มเพื่อมาเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

2.1.2 สร้างโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม โดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.1.3 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจำนวน 3 คน ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่าง จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.1.4 นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 16 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ระยะเวลาแล้วจึงนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม แล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ละครึ่ง 60 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ทุกวันจันทร์และวันพุธ เวลา 16.00 – 17.00 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.1 ผู้วิจัยรวบรวมหลักการ ทฤษฎีตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อมาเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

3.2 สร้างโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 จำนวน 16 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ ระยะเวลา แล้วจึงนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมเพื่อหาไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ละครึ่ง 60 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ทุกวันอังคาร และ วันพฤหัสบดี เวลา 16.00 – 17.00 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Two Group Pretest – Posttest Design ดังแสดงในตาราง

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Two Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R _{E1}	T _{1E1}	X _{E1}	T _{2E1}
R _{E2}	T _{1E2}	X _{E2}	T _{2E2}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

R _{E1}	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มทดลองที่ 1
R _{E2}	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มทดลองที่ 2
T _{1E1}	แทน	ทดสอบก่อนในกลุ่มทดลองที่ 1
T _{1E2}	แทน	ทดสอบก่อนในกลุ่มทดลองที่ 2
T _{2E1}	แทน	ทดสอบหลังในกลุ่มทดลองที่ 1
T _{2E2}	แทน	ทดสอบหลังในกลุ่มทดลองที่ 2
X _{E1}	แทน	การใช้กิจกรรมกลุ่ม
X _{E2}	แทน	การเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. วิธีดำเนินการทดลอง

2.1 ระยะก่อนทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามความมีวินัย เพื่อบันทึกเป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2.2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้กิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ละครึ่ง 2 ครั้ง ละครึ่ง 60 นาที คือวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 16.00 – 17.00 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม 2544

2.2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ละครึ่ง 2 ครั้ง ละครึ่ง 60 นาที คือวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 – 17.00 ระหว่างวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันที่ 13 ธันวาคม 2544

2.3 ระยะหลังทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามความมีวินัยอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกับก่อนการทดลอง (Pretest) เพื่อบันทึกเป็น คะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.4 นำคะแนน จากการตอบแบบสอบถามความมีวินัยทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนแบบร่วมมือ
3. เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความมีวินัย โดยใช้เทคนิค 25 %
กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t – test
 - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีวินัย โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 เปรียบเทียบความมีวินัยก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t – test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test for Dependent Sample)
 - 3.2 เปรียบเทียบผลของความมีวินัยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t – test แบบเป็นอิสระต่อกัน (t – test for Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S.D.diff	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง
$\sum D$	แทน	ผลต่างของคะแนนในแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบโดยใช้ค่า t
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนในกลุ่มก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนในกลุ่มก่อนและหลังการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มทดลองที่ 1	N	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	16	86.81	12.61	139	1,279	15.92**
หลังการทดลอง	16	95.50	16.26			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความมีวินัย เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กิจกรรมกลุ่ม สามารถทำให้นักเรียนมีความมีวินัยเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ 1

2. เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนแบบร่วมมือ การวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ

กลุ่มทดลองที่ 1	N	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	16	87.63	10.16	150	1,548	12.21**
หลังการทดลอง	16	97.00	12.42			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ มีความมีวินัย เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การเรียนแบบร่วมมือ สามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมความมีวินัยเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ 2

3. เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลองที่ 1	16	8.69	4.76	15.92**
กลุ่มทดลองที่ 2	16	9.38	9.45	

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือมีความมีวินัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีความมีวินัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ 3

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม และการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนแบบร่วมมือ
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ

แบบร่วมมือ

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้น หลังจากได้รับการเรียนแบบร่วมมือ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม กับนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ มีความมีวินัยแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2544 ที่มีความมีวินัยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 38 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ปีการศึกษา 2544 ที่มีความมีวินัยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 32 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมด 76 คน ตอบแบบสอบถามความมีวินัย โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อยแล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนความมีวินัยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาได้จำนวน 38 คน แล้วสอบถามความสนใจในการเข้ารับการทดลองปรากฏว่านักเรียนสนใจทุกคน

2.2 ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายนักเรียนที่มีความมีวินัยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาจำนวน 32 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามความมีวินัย
2. โปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่ม
3. โปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตอบแบบสอบถามความมีวินัย แล้วบันทึกผลที่ได้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ระยะทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้งๆ ละ 60 นาที คือวันจันทร์ และวันพุธ ตั้งแต่เวลา 16.00 – 17.00 น. ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม 2544

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้งๆ ละ 60 นาที คือ วันอังคาร และ วันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 16.00 – 17.00 น. ระหว่างวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ถึง วันที่ 13 ธันวาคม 2544

3. ระยะหลังทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 โดยการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มทดลองที่ 2 โดยการใช้โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตอบแบบสอบถามชุดเดิมแล้วบันทึกผลที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 นำผลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 3.1 มาวิเคราะห์สมมติฐานตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนภายในกลุ่ม ก่อนและหลัง ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม โดยใช้การทดสอบ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample)
3. เปรียบเทียบความมีวินัยของนักเรียนภายในกลุ่มก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample)
4. เปรียบเทียบผลต่างของความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการทดสอบ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Sample)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้นหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้นหลังได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความมีวินัยมีความมีวินัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่ม และการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความมีวินัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2544 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้นหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ผลวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้ เพราะว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้นผู้เข้าร่วม ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันกับเพื่อน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มมีส่วนร่วมและร่วมกันคิดแก้ปัญหา แล้วนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนช่วยกันสรุป และก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเข้าใจความต้องการและแนวทางปรับปรุงแก้ไขตนเองและจะนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาปรับปรุง และเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านความมีวินัยของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมติและเกม ดังที่ คมเพชร จิตรศุภกุล (2530:10) กล่าวว่า การทำกิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าสำหรับสมาชิกมาก เพราะในขณะที่กิจกรรมนี้ สมาชิกจะได้รับการตอบสนองทั้งร่างกาย และจิตใจอย่างสมดุล นักเรียนมีโอกาสรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2536 : 16) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่ได้จากการเข้ากลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้สึกความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งจะช่วยให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรวณ แก้วผ่อง (2538 : 95) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร พบว่า การเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา รอดเชียง (2540 : 65) ที่ได้ศึกษาผลของของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมดีขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้นหลังจากได้รับการเรียนแบบร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การเรียนแบบร่วมมือ สามารถพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะว่าการเรียนแบบร่วมมือ เป็นยุทธวิธีในการสอนซึ่งมีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 4 คน แบบละความสามารภให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มซึ่งต้องมีการอภิปรายกันภายในกลุ่มเพื่อทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ดังที่ เปรมจิตต์ ขจรภัยสารเสน (2536 : 1) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือคือ วิธีสอนที่จัดสภาพการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยนักเรียนในกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและช่วยกันในการเรียนเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นงลักษณ์ อ่ำสุข (2536 : 11) ที่กล่าวโดยสรุปว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นวิธีการเรียนแบบหนึ่งที่กำหนดให้นักเรียนทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยการทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ แลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้เห็นคุณค่าในความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่ม

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความ มีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญชลี เครือคำหา (2540 : 112) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญใจ บุญฤทธิ์ (2535 : 109) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบ TAI กับการสอนตามคู่มือครู ของ สสวท. พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ มีความมีวินัย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ ทำให้นักเรียนมี ความมีวินัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ ทำให้นักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีความมีวินัยดีขึ้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ การทดลองทั้ง 2 วิธี เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนตื่นเต้น สนใจตลอดการทดลอง ดังเช่น กิจกรรมกลุ่มเป็นการจัดประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเองทำเองทุกอย่าง โดยมีการ ปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม นักเรียนภายในกลุ่มมีส่วนร่วมช่วยกันแก้ปัญหาแล้ววิเคราะห์พฤติกรรมของ เพื่อนๆในกลุ่ม ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีปฏิบัติในการพัฒนาความมีวินัยอย่างชัดเจน และการเรียนแบบ ร่วมมือก็เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนที่แบ่งให้นักเรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยที่นักเรียนแต่ละกลุ่ม มีความมีวินัย ต่างกัน คือ ความมีวินัยสูง ปานกลาง และต่ำ โดยมีครูคอยชี้แนะ และมีเพื่อนๆคอยช่วยเหลือเพื่อช่วยกัน พัฒนาความมีวินัยให้ดีขึ้น

จากการสังเกตของผู้วิจัย ของการทดลองทั้ง 2 วิธีนั้นพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น มี ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มนั้น มีความสนุกสนานใน การเข้าร่วมกิจกรรม มีความกล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น เมื่อมีการอภิปรายร่วมกัน ให้ความ สนใจในการร่วมกิจกรรมของบทบาทสมมติ และการเรียนแบบร่วมมือนั้นยังมีครูคอยช่วยเหลือ คอยชี้แนะ และมีเพื่อนๆภายในกลุ่มเดียวกันช่วยชี้แนะ เนื่องจากสมาชิกภายในกลุ่ม จะต้องมีการพัฒนาที่เหมือนกัน จึงทำให้ต้องช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ นักเรียนที่เข้าร่วมการทดลองทั้ง 2 กลุ่มนั้น มีทัศนคติทางบวกต่อ การเข้าร่วมการทดลองครั้งนี้ เพราะเป็นประโยชน์ต่อตัวเขาเอง เพราะเมื่อเขามีความมีวินัยดีขึ้นย่อมเกิด ความภาคภูมิใจ และได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ดังนั้นการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ จึงทำให้พัฒนาความมีวินัยได้ดีขึ้นทั้ง 2 วิธี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ ต่างก็ทำให้เกิดการพัฒนาความมีวินัยที่ดีขึ้น ไม่แตกต่างกัน จึงควรให้อาจารย์ ครูประจำชั้นอื่นๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำ วิธีการนี้ไปพัฒนาความมีวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเลือกใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือตาม ความเหมาะสม

2. ควรมีจัดอบรมการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือให้แก่ครูจนเกิดความชำนาญเพื่อนำไปใช้พัฒนานักเรียนต่อไป
3. สถานที่ที่ใช้ในการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือควรมีความเป็นเอกเทศ สะดวก มีบรรยากาศที่ดี และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียน สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างมีอิสระ
4. ควรมีการติดตามผลเป็นระยะ เช่น ทุก 1 เดือน 3 เดือน หลังเสร็จสิ้นการทดลอง เพื่อติดตามว่าความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วนั้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความมีวินัย การนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าพบว่าความมีวินัยน้อยลงอีกก็ให้พัฒนาเพิ่มอีกครั้งหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการทดลองติดกัน การใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความมีวินัยกับนักเรียนชั้นอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษา และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น
2. ควรมีการทดลองพัฒนาความมีวินัยกับนักเรียนด้วยเทคนิคทางจิตวิทยาอื่นๆ เช่น การควบคุมตนเอง เป็นต้น
3. ควรมีการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาด้านอื่น ให้กับนักเรียน เช่น การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- กาญจนา มีพลัง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532. อัดสำเนา.
- กาญจนา สุจินะพงษ์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ร่วม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539. อัดสำเนา.
- เกษม วิจิโน. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และการให้ความร่วมมือต่อกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ TGT กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูของ สสวท. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535. อัดสำเนา.
- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาท. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524. อัดสำเนา.
- ขวัญใจ บุญฤทธิ์. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบ TAI กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535. อัดสำเนา.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.
- จรินทร์ อินทวิศาลกุล. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมวิชาชีพสัณฐานกลาง กรมประชาสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533. อัดสำเนา.
- จริยา วิไลวรรณ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาพลศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดลำปาง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่นๆ. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- ฉลอง ภิมยรัตน์. กระบวนการกลุ่มคู่มือประกอบการเรียนวิชา 325 หลักสูตรสภาการศึกษา. พุทธศักราช 2519. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2521.
- ฉันทนา ภาคบงกช. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ม.ป.ป.
- ชไมพร มุขโต. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2525. อัดสำเนา.
- ชวิภา พงษ์ธนโชติ. ผลของการเรียนแบบศูนย์การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542. อัดสำเนา.

- ชูศักดิ์ สิงห์อุดร. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการสอนแบบกรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การพัฒนาจริยธรรม:ตำราจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2522.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 2520.
- ดุษฎี ทรัพย์ปรง. การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2529. อัดสำเนา.
- ทองเรือน อมรัชกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : แผนกเอกสารการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2521.
- ทิตนา แชมมณี และเยาวพา เดชะคุปต์. กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์, 2522.
- นงลักษณ์ อ่วยสุข. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในโครงการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนจังหวัดสุพรรณบุรีที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบสหรั่วมใจกับวิธีการเรียนแบบปกติ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536. อัดสำเนา.
- บุญศรี จิงธนาเลิศ. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2530. อัดสำเนา.
- ประนอม เดชชัย. นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- เปรมจิตต์ ขจรภัยลาร์เซน. "วิธีสอนแบบการเรียนรู้ร่วมกัน," เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2528. ถ่ายเอกสาร.
- พนม ลิมอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ม.ป.ป.
- พรณทิพย์ พันทอง. การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนุชนทริก อำเภอชนบท จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534. อัดสำเนา.
- พัชรินทร์ ธารีรัฐการพ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอนในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534. อัดสำเนา.
- พวงแก้ว เนตรโอการักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533. อัดสำเนา.
- พัชนี วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2522.

- ยุพดี เตชะอังกูร. การทดลองเชิงหนึ่งตะลึงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2525. อัดสำเนา.
- เยาวพา เตชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2525. อัดสำเนา.
- เยาวพา เตชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- รัตนา เจียมบุญ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือประกอบการสอนแบบ TEAMS – GAMES TOURNAMENTS กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540. อัดสำเนา.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2525. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วาสนี ชูสงค์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักสูตรภาษาเพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2525. อัดสำเนา.
- วิจิตร สิ้นสิริ. ตัวอย่างเรื่องนวัตกรรมการสอน การวัดผลและอุปกรณ์การสอนสังคมศึกษา, “นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา”. กรุงเทพฯ : สุนทรการพิมพ์, 2517.
- วิณา วโรดมะวิชญ์. กลวิธีการเรียนและการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- ศุภาวดี บุญวงศ์. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2527.
- สง่า วุฒิประจักษ์. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2531. อัดสำเนา.
- สมเดช บุญประจักษ์. การพัฒนาศักยภาพทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540. อัดสำเนา.
- สาลี จบศรี. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม “ผิวนครราษฎร์บำรุง” จังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2531. อัดสำเนา.
- สุภาพร จันทรศิริโยธิน. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2526. อัดสำเนา.

สุรพงษ์ ชูเดช. ผลของการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาที่มีต่อการพัฒนานิยในตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
อัดสำเนา.

สมน อมรวิวัฒน์. "การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา," ครูศาสตร์. 11 (4) : 4 – 8 ; กุมภาพันธ์ 2531.

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. "การเรียนการสอนแบบร่วมมือ," วิทยจารย์. 86(2) : 4 – 8 ; กุมภาพันธ์ 2531.

หรรษา แดงภักดี. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญาณินพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536. อัดสำเนา.

หฤทัย อภิชาติพงศ์. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, ม.ป.ป.

อมรรรณ แก้วผ่อง. การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
วัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2542. อัดสำเนา.

อัญชลี เครือคำขาว. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการ
ทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบ
เทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540. อัดสำเนา.

อารี สันเหลนวิ. สรุปคำบรรยายวิชา กพ. 554. : การเรียนรู้ด้วยวิธีกลุ่มสหรั่วมใจ. ภาควิชาการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2534. อัดสำเนา.

Allen, L.E. eguation : A Game of Creative Mathematics Turtle Greek. Pan. WFFN PROFF;
1969.

✓ Aiose, Sunday A. and Joyner , Virginia G. "Cooperative Learning," : The Rebirth.

Artzt, Alice F. and Newman , Claire M. "Cooperative Learning," The Mathematics
Teacher. 83 (6) : 448 – 452 ; September, 1990.

Bennett, Margaret E. Guidance and Counseling in Group. New York : McGraw – Hill , 1963.

Boveyer , George. "Children's Concept of Sportsmanship in the Fourth Fifth and Sixth
Grades ," Research Quarterly. 34(12) : 282 – 287 ; October , 1963.

✓ Davidson, Neil. "Group Cooperative Learning in Mathematics," Teaching and Learning
Mathematics in the 1990. 1990 yearbook. Edited by Thomas J. Cooney and
Christian R. Hirsch. Reston, Virginia : The National Council of Teachers of
Mathematics. P. 52 – 61, 1990.

De Vries, D.L. , Edwards, J.J. , & Wells, E.H. Teams – Games – Tournament in the Social
Studies Classroom : Effects on Academic Achievement, Student Attitudes, Cognitive
Beliefs, and Classroom Climaity Baltimore : The Johns Hopkins University. Center for
Social Organization of Schools.

De Vries, D.L. , & Edwards. K.I. "Student Teams and Learning Games : Their Effects on
Cross – Race and Cross – sex Interaction," Journal of Educational Psychology. 66
(12). 741 – 749. December, 1966.

- De Vries, D.L. , & Edwards, K.J. "Learning Games and Student Teams : Their Effects on Classroom Process," American Educational Research Journal. 97(10), 307 – 318. January, 1975.
- De Vries, D.L. , & Mescon, I.T. Teams – Games – Tournament : An Effective Task And Reward Structure in the Elementary Grades (Report No. 189). 1975.
- De Vries, D.L. , & Mescon, I.T., and Shackman, S.L. Teams – Games – Tournament (TGT) Effects on Reading Skills in the Elementary Grades. Center for Social Organization of Schools, The Johns Hopkins University. Report No. 200. 1975.
- De Vries, D.L. , & Mescon, I.T., and Shackman, S.L. Teams – Games – Tournament in The Elementary Classroom : A Replication. Center for Social Organization of School. The Johns Hopkins University. Report No. 190. 1975.
- Edwards, K.J. , DeVries, D.L. and Snyder, J.P. Games and Teams : A Winning Combination. Simulation and Games. 3 , 247 – 269. 1972.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw – Hill Book Co. 1973.
- Heimer , Ralph T. and Trueblood , Cecil R. Strategies – Teaching Children Mathematics. Reading, Massachusetts, Addison – Wesley Publishing Company. 1997.
- Hilgard, E.R. Introduction to Psychology. New York : Harcourt Brace World, Inc. 1967.
- Hulten, B.H., and DeVries, D.L. Team Competition and Group Practice : Effects on Student Achievement and Attitudes. Center for Social Organization of School, The Johns Hopkins University. Report No. 212. 1967.
- ✓ John Son, David W. and Roger T. John Son. "Research Shows the Benefits of Adult Cooperation," Educational Leadership. 87(45), November. 1987.
- "Using Cooperative Learning in Math," Cooperative Learning in Mathematics. New York. Addison Wesley Publishing Company. 1990.
- Kohlberg. "Education for Justice : A Modern Statement of the Platonic View," Gustafson, I.M. (ed). Moral Education : Five Lectures. Harvard University Press; Cambridge , Massachusetts, 1970.
- Loeser , L.H. "Some Aspects of Group Dynamics," International Journal Group Psychotherapy. 57(1) : 5 – 9 ; November. 1957.
- Megarry , J. "Simulation and Game in Education," The International Encyclopaedia of Education : Research and Studies. V. 8, p. 4575 – 4585. Ed. , by Torsten Husan and T. Neville Postlethwite. Oxford, Pergamon Press. 1985.
- Mohrens, William A. and Lehmann , Irvin J. Standardized Test in Education. New York : Holt and Rinehart Inc. 1969.
- National Council or Teacher of Mathematics. Curriculum and Evaluation Standards for School Mathematics. Reston, Virginia : The National council of teachers of Mathematics, Inc. 1989.
- Rogers , Carl F. Encounter Groups. New York : Harper and Row , 1970.

- Shaw , Marvin E. Group Dynamic : The Psychology of Small Group Behavior. 3rd ed.
New York : McGraw – Hill Book Company , 1981.
- Slavin, R.E. Student Learning Terms Techinques : Narrowing the Achievement Gap
Between the Race. Center for Social Organization of School, The Johns Hopkins
University, Report No. 228. 1977.
- Slavin, Robert E. Cooperative Learning. New York : Longman. 1983.
- Treppa, Jerry A. and Lawrence Frike. "Effect of Marathon Group Experience," Journal of
Counseling Psychology. 19 (112) : 466 – 468 ; September , 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. แบบสอบถามความมีวินัย
2. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
3. โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

แบบสอบถามความมีวินัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นเนื่องมาจากความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ โดยมีตัวเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ในแต่ละข้อ ไม่มีตัวเลือกใดถูกหรือผิด ให้นักเรียนเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว ซึ่งเป็นความคิดที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

การให้คะแนน

แบบสอบถามความมีวินัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เป็นสถานการณ์ทั่วไป ที่ผู้ตอบมีโอกาสได้ประสบหรือรับรู้ในชีวิต สำหรับการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบพิจารณาแสดงความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเองออกมาโดยเลือกจาก 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมีคะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดดังนี้

ถ้านักเรียนมีความมีวินัยสูง	ได้	3	คะแนน
ถ้านักเรียนมีความมีวินัยปานกลาง	ได้	2	คะแนน
ถ้านักเรียนมีความมีวินัยต่ำ	ได้	1	คะแนน

แบบสอบถามความมีวินัย

1. สุรชัย กับ วีรชัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนแห่งหนึ่ง เมื่อออกนอกโรงเรียน สุรชัยกับวีรชัยจะกลับบ้านพร้อมกันทุกวัน สุรชัยมักจะแต่งกายตามสบาย โดยดึงชายเสื้อปล่อยยาวออกมานอกกางเกง ถ้านักเรียนเป็นวีรชัย จะทำอย่างไร
 1. ไม่ดึงชายเสื้อปล่อยยาวออกมานอกกางเกงตามสุรชัย
 2. ทำตามสุรชัยเพราะเพื่อนกันควรทำอะไรเหมือนกัน
 3. บอกให้สุรชัยว่าไม่ควรปล่อยชายเสื้อยาวออกมานอกกางเกง
2. ในชั่วโมงเรียนวิชาหนึ่ง นิสิตซึ่งไม่ค่อยชอบวิชานี้หันไปพูดคุยกับสิริ ถึงปัญหาเรื่องการบ้านของวิชาที่จะเรียนในชั่วโมงถัดไป ถ้านักเรียนเป็นสิริ นักเรียนจะทำอย่างไร
 1. ก็พูดคุยกับนิสาเล็กน้อย
 2. ไม่พูดคุยกับนิสาระหว่างเรียน
 3. เตือนนิสาไม่ให้พูดคุยระหว่างเรียน
3. ที่สะพานข้ามถนนแห่งหนึ่งมีรถยนต์วิ่งขวักไขว่มาก นิจเดินตากแดดมาจากที่เดิม เธอรู้สึกร้อนและเหนื่อยมาก และโหม่งกับธิดา ข้ามถนนโดยไม่ใช้สะพาน ถ้านักเรียนเป็นนิจ นักเรียนจะทำอย่างไร
 1. ข้ามถนนโดยใช้สะพานเพื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบ
 2. ข้ามถนนโดยไม่ใช้สะพานเมื่อเห็นรถบนถนนว่างแล้ว
 3. ข้ามถนนโดยไม่ใช้สะพานตามโหม่งกับธิดาปฏิบัติตามกันไป
4. วิทยาลัยได้รับมอบหมายจากครูให้ดูแลเพื่อนนักเรียนในชั้นเกี่ยวกับเรื่องการอยู่เฝ้าทำความสะอาดห้องเรียน สุกทัศน์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของวิทยาลัยมักจะหนีเฝ้า โดยอ้างโน่นอ้างนี่เป็นประจำ ถ้านักเรียนเป็นวิทยาลัยจะทำอย่างไร
 1. รายงานให้ครูทราบ
 2. ยกแค้นสุทัศน์หนึ่งคน
 3. ดักเตือนสุทัศน์ไม่ให้หนีเฝ้า
5. ในการสอบวิชาคณิตศาสตร์ เยาวเรศทำข้อสอบไม่ได้จึงแอบดูของวิลลารรณที่นั่งอยู่ข้างๆ ถ้านักเรียนเป็นวิลลารรณนักเรียนจะทำอย่างไร
 1. ปล่อยให้เยาวเรศดูข้อสอบเพราะเห็นใจเพื่อน
 2. ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้เยาวเรศดูข้อสอบได้เท่าไรก็เท่านั้น
 3. ปิดข้อสอบไว้ไม่ให้ดูเพื่อรักษาระเบียบอย่างเคร่งครัด
6. ในวันหยุด มานะขับรถพาเพื่อนไปเที่ยวต่างจังหวัด เมื่อขับมาถึงทางแยก มีป้ายเขียนไว้ว่า "ห้ามเลี้ยวขวา" มานะคิดว่าถ้าไม่เลี้ยวต้องขับไปอีกไกล ถ้านักเรียนเป็นมานะ นักเรียนจะทำอย่างไร
 1. จอดดูรถคันอื่นเขาทำอะไรก็ทำตาม
 2. ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรถึงแม้จะเสียเวลาบ้าง
 3. รอให้ถนนว่างจริงๆ จึงเลี้ยวขวาเพื่อประหยัดเวลาการเดินทาง

7. พนมพรตั้งใจจะไปชมภาพยนตร์เรื่องที่ได้รับความนิยมสูงติดตาทอง มีคนเข้าแถวซื้อบัตรชมภาพยนตร์อีกมาก ขณะนั้นเป็นเวลาใกล้ภาพยนตร์จะฉายแล้ว พนมพรรู้จักกับคนจำหน่ายบัตร ถ้านักเรียนเป็นพนมพร นักเรียนจะอย่างไร
 1. รอเข้าแถวตามลำดับ
 2. ไปซื้อบัตรกับคนขายบัตรเลย เดี่ยวภาพยนตร์จะฉายก่อน
 3. ไปฝากให้คนอยู่หัวแถวซื้อให้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้ทันเวลาภาพยนตร์ฉาย
8. ในตอนเลิกเรียน ขณะที่เจนจิราเก็บกระเป๋าหนังสือ เธอเห็นเครื่องมือเรขาคณิตของนาภาพวางอยู่บนโต๊ะของนาภาพ ในขณะที่นาภาพได้วิ่งไปเข้าแถวเตรียมจะขึ้นรถกลับบ้านแล้ว ถ้านักเรียนเป็นเจนจิรา นักเรียนจะอย่างไร
 1. วิ่งเอาไปให้นาภาพโดยเร็ว
 2. เก็บไว้ให้นาภาพ และนำมาให้นาภาพวันรุ่งขึ้น
 3. เก็บไว้ใช้เอง เพราะถึงอย่างไรนาภาพก็ไม่ทราบว่ามีใครเอาไป
9. คุณพ่อซื้อเครื่องบินไขลานตัวใหม่ให้ณัฏฐพลเป็นรางวัลที่ตั้งใจทำการบ้านทุกวัน กิตติอยากเล่นเครื่องบินของน้อง แต่ไม่กล้าขอยืมจากน้อง ถ้านักเรียนเป็นกิตตินักเรียนจะอย่างไร
 1. รอเล่นพร้อมกับน้อง
 2. ขออนุญาตก่อนแล้วค่อยเล่น
 3. แอบเอาเครื่องบินมาเล่นเอง
10. ครูให้สาธิตสำรวจรายชื่อนักเรียนที่จะไปทัศนศึกษาที่อุทยานประวัติศาสตร์ และให้รวบรวมรายชื่อส่งครูตอนเช้าวันรุ่งขึ้น แต่ในวันที่รวบรวมรายชื่อนั้น วีระซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของสาธิตไม่มาโรงเรียน สาธิตทราบว่าวีระเคยไปอุทยานประวัติศาสตร์แล้ว ถ้านักเรียนเป็นสาธิตนักเรียนจะอย่างไร
 1. ตัดสินใจแทนวีระว่าไม่ไป
 2. ส่งรายชื่อให้ครูเท่าที่สำรวจได้
 3. เลิกเรียนแล้วก็ไปตามวีระที่บ้าน
11. คุณแม่ให้เงินหยกทุกวันจันทร์ของแต่ละสัปดาห์ ๑ ละ 50 บาท ในเช้าวันศุกร์ หยกเหลือเงินเพียง 5 บาท ซึ่งไม่พอค่าอาหารกลางวัน เมื่อหยกเดินผ่านห้องของแม่เห็นเงินแม่วางอยู่ 20 บาท ถ้านักเรียนเป็นหยก นักเรียนจะอย่างไร
 1. ขออนุญาตแม่ก่อนที่จะหยิบเงิน
 2. หยิบเงินของแม่ไป 10 บาท โดยไม่ให้แม่รู้
 3. หยิบเงินของแม่ไป 10 บาท แล้วค่อยบอกแม่ทีหลัง
12. ที่โรงภาพยนตร์ มีคนเข้าแถวซื้อบัตรยาวออกมาทางเท้า บรรณานาจะซื้อบัตรเพื่อเข้าไปดูภาพยนตร์ แต่พอเดินไปเห็น กษัตรากรเข้าแถวอยู่ก่อนแล้ว ถ้านักเรียนเป็นบรรณานา นักเรียนจะอย่างไร
 1. ฝากกษัตรากรซื้อ
 2. เข้าแถวซื้อบัตรเอง
 3. เข้าไปยืนต่อหลังกษัตรากร

13. ในวันเด็กแห่งชาติ ตามห้างร้านได้นำสิ่งของที่เป็นอุปกรณ์การเรียนมามอบให้นักเรียน มีนักเรียนเข้าแถวรอรับสิ่งของเป็นจำนวนมาก บุญมียากได้รับของแจกแต่ไม่อยากเสียเวลาเข้าคิว ถ้านักเรียนเป็นบุญมี นักเรียนจะได้อย่างไร
1. เข้าไปยืนหัวแถวทันที
 2. เข้าไปยืนต่อจากคนหลังสุด
 3. เข้าไปยืนกลางแถวต่อจากเพื่อนสนิท
14. สุรศักดิ์ถือกระเป๋าหนักมากเข้ามาในโรงเรียน เขาคิดว่า ถ้าเขาเดินลัดสนามไปที่ห้องเรียนจะช่วยย่นระยะทางกว่าเดินตามถนน แต่กฎของโรงเรียนห้ามเดินลัดสนาม ถ้านักเรียนเป็นสุรศักดิ์ นักเรียนจะอย่างไร
1. เดินลัดสนามไปเลย
 2. เดินตามถนนไปชั้นเรียน
 3. เรียกให้เพื่อนมาช่วยถือของแล้วเดินตามถนนไป
15. อนุชิตลืมเอาปากกามาจากบ้าน จึงรีบไปซื้อที่สหกรณ์ แต่มีนักเรียนเข้าแถวซื้อของอยู่มาก ถ้านักเรียนเป็นอนุชิต นักเรียนจะได้อย่างไร
1. เข้าแถวตามลำดับ
 2. ขอแทรกแถวคนที่รู้จัก
 3. หยิบปากกามาแล้วขอให้คนขายดูแล้ววางเงินไว้เลย
16. ที่โรงอาหารมีนักเรียนเข้าแถวรอรับอาหารกลางวันอยู่เป็นจำนวนมาก สมใจอยากจะรับประทานอาหารแต่ชี้แจงเสียเวลารอคิว และกลัวอาหารจะหมดเสียก่อน ถ้านักเรียนเป็นสมใจ นักเรียนจะอย่างไร
1. เข้าแถวตามลำดับ
 2. ขอแทรกแถวคนที่รู้จัก
 3. ฝากเพื่อนที่เข้าแถวอยู่นำมาให้
17. ตามปกติจินดาจะกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก เพราะต้องช่วยคุณแม่ทำงานบ้านทุกอย่าง มิฉะนั้นคุณแม่จะต้องทำงานหนักอยู่คนเดียว แต่เย็นวันนี้เพื่อนชวนให้จินดาอยู่เล่นกีฬาที่จินดาชอบมาก ถ้านักเรียนเป็นจินดา นักเรียนจะอย่างไร
1. ตัดสินใจอยู่เล่นกีฬาจนเลิก
 2. กลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก
 3. อยู่เล่นกีฬาสักพักหนึ่งแล้วจึงกลับบ้าน
18. อนันต์กำลังถือของพระพุทธรูป เขารับมากและต้องการที่จะข้ามไปอีกฟากหนึ่งของถนน เขาคิดว่าถ้าหากเขาข้ามทางสะพานลอยจะทำให้เสียเวลามาก แต่ถ้าเดินข้ามถนนจะเร็วขึ้น ถ้านักเรียนเป็นอนันต์ นักเรียนจะอย่างไร
1. ขึ้นสะพานลอย
 2. เดินข้ามถนนเลย
 3. รอให้มีคนมาก ๆ แล้วข้ามถนนพร้อมคนอื่น

19. ถึงเวลารับประทานอาหารเย็น แม่เรียกให้ปวีณาไปรับประทานอาหาร แต่ปวีณายังเล่นเกมอยู่กับเพื่อนข้างบ้านอย่างสนุกสนาน ถ้านักเรียนเป็นปวีณา นักเรียนจะอย่างไร
1. เล่นกับเพื่อนต่อไป
 2. ไปรับประทานอาหารทันที
 3. บอกเพื่อนๆว่า จะไปขออนุญาตแม่ก่อนแล้วจะรีบกลับมา
20. ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มและให้นำไปส่งที่ห้องพักรุกก่อนเที่ยงวันนี้ นทีได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้เป็นผู้นำงานไปส่ง ขณะที่เดินทางไปส่งงาน นทีเห็นน้องชายกำลังแข่งวันเกมอยู่ที่ระเบียงห้องเรียน นทีอยากจะดูน้องชายเล่นเกม ถ้านักเรียนเป็นนที นักเรียนจะอย่างไร
1. รีบไปส่งงาน
 2. ให้เพื่อนไปส่งงานให้
 3. หยุดดูน้องชายเล่นเกมก่อน
21. ชัยยะกำลังเล่นปิงปองอย่างสนุกสนาน พอตีมียิ่งกริ่งเรียกให้นักเรียนเข้าห้องประชุม ถ้านักเรียนเป็นชัยยะ นักเรียนจะอย่างไร
1. รีบเข้าห้องประชุม
 2. เล่นปิงปองอีก 10 นาที
 3. เลิกเล่นปิงปองก่อน เอาไว้เล่นภายหลัง
22. ในวันเสาร์ จุฑาทิพย์ นัดกับ สุมาลี เพื่อไปทำรายงานที่โรงเรียน ก่อนที่เธอจะออกจากบ้านพอตีมียารายการโทรทัศน์รายการพิเศษที่เธอชอบมาก จะแสดงเป็นชั่วโมง ถ้านักเรียนเป็น จุฑาทิพย์ นักเรียนจะอย่างไร
1. ดูโทรทัศน์ก่อน
 2. รีบไปโรงเรียนให้ทันนัด
 3. ดูโทรทัศน์นิดหนึ่ง แล้วรีบไปโรงเรียน
23. ในวิชาคณิตศาสตร์ครูสั่งให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ให้เสร็จและต้องส่งภายในวันนี้ แต่ประไพไม่ค่อยสบาย และอยากไปนอนพักอยู่ที่ห้องพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นประไพ นักเรียนจะอย่างไร
1. ไม่ทำงานส่งเพราะไม่สบาย
 2. ไปขออนุญาตครูทำส่งวันพรุ่งนี้
 3. พยายามทำงานส่งให้เสร็จก่อนที่จะไปนอนพักที่ห้องพยาบาล
24. ในชั่วโมงศิลปะ ครูสอนให้นักเรียนวาดภาพ และระบายสีด้วยสีเทียน สมภพไม่มีสีเทียนเพราะเขาไม่มีเงินซื้อ จึงยืมสีเทียนของเอกชัย สมภพทำสีเทียนของเอกชัยหักไป 1 แท่ง โดยไม่ได้ตั้งใจ ถ้านักเรียนเป็นสมภพ นักเรียนจะอย่างไร
1. เก็บใส่กล่องให้เรียบร้อยแล้วนำมาคืนเอกชัย
 2. บอกเอกชัยว่าคนอื่นทำหักตนเองไม่ได้ทำหัก
 3. ขอโทษเอกชัยแล้วยอมรับว่าตนเองเป็นคนทำสีเทียนหัก

25. ขณะที่สาวตรีกำลังทำรายงานที่จะต้องส่งครูในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นกำหนดส่งวันสุดท้าย เพื่อนมาชวนสาวตรีไปดูดนตรีการกุศล สาวตรีอยากไปมากเพราะเป็นวงดนตรีที่ตนชอบมาก และไม่ต้องเสียค่าผ่านประตูด้วย ถ้านักเรียนเป็นสาวตรี นักเรียนจะอย่างไร
1. ไปดูดนตรีกับเพื่อน
 2. ทำรายงานให้เสร็จก่อน
 3. ไปดูดนตรีก่อนแล้วค่อยกลับมาทำรายงาน
26. ศักดิ์ชัย เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด พบหนังสือที่เขาชอบมากเล่มหนึ่ง และตอนนั้นไม่มีใครในห้องสมุด ถ้านักเรียนเป็นศักดิ์ชัย นักเรียนจะอย่างไร
1. แอบหยิบเอาไปบ้าน
 2. ขอครูเพื่อขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน
 3. เอาหนังสือซ่อนไว้ในห้องสมุดเอาไว้อ่านเอง
27. อานนท์เอาจานสีไปล้างที่หน้าต้ง และเทน้ำทิ้งโดยไม่ได้มองดู ปรากฏว่าน้ำล้างสีกระเด็นถูกภาพวาดของประภาสที่เอาไปผึ่งแดดให้แห้งตรงหน้าต้งพอดี ภาพที่ทำนั้นจะต้องส่งเป็นคะแนนสอบปลายเทอม ถ้านักเรียนเป็นอานนท์ นักเรียนจะอย่างไร
1. ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้
 2. รินน้ำภาพนั้นไปทิ้ง
 3. บอกความจริงกับเพื่อนว่าตนเองทำสีกระเด็นถูกภาพวาด
28. อริยะขอยืมภาพ ส.ค.ส. ปีใหม่ที่มีภาพสวยงามและมีเสียงดนตรีไพเราะของเอกลักษณ์ไปเพื่อจะนำมาเป็นแบบวาดภาพส่งครู ขณะที่อริยะระบายสี มือไปถูกสีในขวดกระเด็นไปถูกภาพใน ส.ค.ส. เลอะเทอะ อริยะไม่มีเงินซื้อแผ่นใหม่มาใช้คืน ถ้านักเรียนเป็นอริยะ นักเรียนจะอย่างไร
1. ขอโทษเอกลักษณ์เพราะไม่ได้ตั้งใจ
 2. บอกเอกลักษณ์ว่าลَمْพดเล่ยกระเด็นไปถูกภาพ ส.ค.ส.
 3. บอกเอกลักษณ์ว่าลَمْพดเล่ยกระเด็นไปถูกภาพ ส.ค.ส. และจะเก็บเงินซื้อใช้ให้ใหม่
29. แม่ให้ไพฑูรย์คอยดูแลน้องในขณะที่แม่ทำกับข้าว ไพฑูรย์พาน้องออกไปเล่นนอกบ้าน ไพฑูรย์พบเพื่อนจึงชวนกันไปเล่นกระโดดเชือกมัลลย์ให้น้องเล่นอยู่ตามลำพัง น้องถูกมดแดงกัดเป็นผื่นแดง ถ้านักเรียนเป็นไพฑูรย์ นักเรียนจะอย่างไร
1. ให้เพื่อนช่วยโกหกแม่
 2. บอกความจริงกับแม่
 3. บอกแม่ว่า น้องอยากจะได้ไปเล่นเอง
30. ที่โรงเรียนปลูกดอกไม้หลายชนิด วัชรพรอยากได้ก้านกุหลาบไปปลูกที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นวัชรพร นักเรียนจะอย่างไร
1. เก็บเงินไว้ซื้อกุหลาบเอง
 2. แอบขุดกระถางกุหลาบไปบ้าน
 3. ไปขออนุญาตครูต้อนกิ่งกุหลาบ

31. อนุชาขี้มหนังสือของเพื่อนมาอ่านที่บ้าน เขาทำหนังสือขาดโดยไม่ตั้งใจ เขาไม่มีเงินซื้อใหม่ เพราะหนังสือราคาแพงมาก และกลัวเพื่อนจะโกรธ ถ้านักเรียนเป็นอนุชา นักเรียนจะอย่างไร
1. เอาหนังสือมาคืนเฉยๆ
 2. ไปขอโทษเพื่อนที่ทำหนังสือขาด
 3. เอาหนังสือมาคืนโดยเขียนข้อความขอโทษเสียไว้ในหนังสือ
32. กิตติพงษ์มาโรงเรียนสายและกลัวถูกครูทำโทษ จึงแอบอยู่ที่ริมรั้วโรงเรียน และตั้งใจว่าเมื่อทุกคนเข้าห้องเรียนหมดแล้ว เขาจึงจะไปเข้าห้องเรียน ในขณะที่เขาแอบอยู่นั้น ครูเดินมาพบพอดี ถ้านักเรียนเป็น กิตติพงษ์ นักเรียนจะอย่างไร
1. บอกว่าเล่นซ่อนหากับเพื่อน
 2. สวัสดีคุณครู แล้วรีบเดินเข้าห้องเรียน
 3. บอกว่าเขามาสาย และกำลังจะไปเข้าห้องเรียน
33. เมื่ออาจารย์ศุภณัฐ ตรวจสอบการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ ปรากฏว่า ศรารุททำการบ้านผิดพลาดหลายข้อ อาจารย์ศุภณัฐสั่งให้ศรารุทแก้ไขถูกต้อง ศรารุทคิดว่าถ้าแก้ไขเองนอกจากจะเสียเวลาแล้ว ยังอาจทำไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นศรารุท นักเรียนจะอย่างไร
1. ให้เพื่อนช่วยสอนให้
 2. ขอลอกจากเพื่อนที่ทำถูก
 3. พยายามทำใหม่ด้วยตนเอง
34. อาจารย์ธำนิษฐ์ อาจารย์สอนวิชาศิลปะ สั่งให้นักเรียนปั้นหน้ากากด้วยกระดาษมาส่ง นางสาวณัฏฐ์พยายามปั้นแต่ก็ปั้นไม่สวย และเธอมีพี่ชายที่ปั้นเก่ง ถ้านักเรียนเป็นนางสาวณัฏฐ์ นักเรียนจะอย่างไร
1. ให้พี่ชายปั้นให้
 2. พยายามปั้นเอง
 3. พยายามปั้นเองแต่ขอให้พี่ชายช่วยแนะนำ
35. กมลทิพย์กับเพื่อนๆ ไปเดินเที่ยวที่สวนสาธารณะ เดินจนเหนื่อยก็เลยซื้อน้ำ ขนมและผลไม้ต่าง ๆ มานั่งรับประทาน พอรับประทานเสร็จอยากจะรีบกลับบ้านและ ถึงขยับก็อยู่ตรงข้ามกับทางที่จะกลับบ้าน ถ้านักเรียนเป็น กมลทิพย์ นักเรียนจะอย่างไร
1. นำไปทิ้งถังขยะ
 2. เก็บใส่ถุงแล้ววางไว้ใต้ต้นไม้
 3. ทิ้งขยะไว้ตรงที่นั่งทานผลไม้
36. สุกฤษณ์เป็นหัวหน้าเวรวันอังคาร ต้องทำความสะอาดห้องเรียนหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน มีเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มคนหนึ่งบอกว่า เรากลับบ้านกันเถอะ ไม่ต้องทำความสะอาดห้องหรอก เพราะไม่ใช่ห้องของเราคนเดียว ถ้านักเรียนเป็นสุกฤษณ์ นักเรียนจะอย่างไร
1. ไม่ทำความสะอาดห้องเรียนตามเพื่อนบอก
 2. บอกเพื่อนว่าเราต้องช่วยกันรักษาความสะอาด
 3. กลับบ้านไปก่อนพรุ่งนี้เช้าค่อยมาทำความสะอาด

37. ขณะที่เรียนศิลปะ ครูให้นักเรียนใช้ดินสอวาดรูป ดินสอของธันวาหัก ธันวาเหลาดินสอเสร็จก็เทเศษขยะจากการเหลาดินสอลงที่พื้น ถ้านักเรียนเป็น ธันวา นักเรียนจะอย่างไร
1. นำเศษขยะไปทิ้งที่ถังขยะ
 2. เทเศษขยะลงพื้นเลย
 3. เก็บเศษขยะรวบรวมวางไว้ที่บนโต๊ะ
38. ธารทิพย์นำเงาะมารับประทานกลางวันเสร็จแล้ว ซึ่งที่โรงอาหารมีถังขยะอยู่ห่างจากโต๊ะอาหารของธารทิพย์ ไปประมาณ 15 เมตร ถ้านักเรียนเป็นธารทิพย์ นักเรียนจะอย่างไรกับเปลือกเงาะ
1. เก็บเปลือกเงาะไปทิ้งที่ใส่ถังขยะ
 2. เก็บเปลือกเงาะกองไว้บนโต๊ะอาหาร
 3. วางเปลือกเงาะไว้ที่พื้นรอภารโรงมาเก็บ
39. ทางโรงเรียนแจกวารสารให้เป็นสมบัติของห้องๆละ 5 ฉบับ เฉลิมรัตน์อยากได้วารสารเป็นของตัวเอง ถ้านักเรียนเป็นเฉลิมรัตน์ นักเรียนจะอย่างไร
1. หยิบวารสารไปบ้านเพียง 1 ฉบับ
 2. หยิบวารสารมาอ่านบ่อยๆเวลาอยู่ในห้อง
 3. เอาวารสารไปอ่านที่บ้าน อ่านเสร็จแล้วค่อยนำมาคืน
40. หลังจากเลิกเรียน พงษ์ศักดิ์แวะซื้อขนมระหว่างเดินกลับบ้าน เมื่อรับประทานอาหารหมด พงษ์ศักดิ์มองหาที่ทิ้งถุงใส่ขนม แต่ก็ไม่มีถังขยะ ถ้านักเรียนเป็นพงษ์ศักดิ์ นักเรียนจะอย่างไร
1. เก็บถุงขนมไปทิ้งที่บ้าน
 2. เอาไปทิ้งไว้กับกองขยะข้างถนน
 3. ทิ้งลงที่พื้นถนนเลย

คำเฉลยแบบสอบถามความมีวินัย

ข้อ	1	2	3
1	2	1	3
2	1	2	3
3	3	2	1
4	3	1	2
5	1	2	3
6	1	3	2
7	3	1	2
8	3	2	1
9	2	3	1
10	1	3	2
11	3	1	2
12	2	3	1
13	1	3	2
14	1	3	2
15	3	2	1
16	3	2	1
17	1	3	2
18	3	1	2
19	1	3	2
20	3	2	1

ข้อ	1	2	3
21	3	2	1
22	1	3	2
23	1	2	3
24	2	1	3
25	1	3	2
26	1	3	2
27	2	1	3
28	3	1	2
29	1	3	2
30	3	1	2
31	1	3	2
32	1	2	3
33	2	1	3
34	1	3	2
35	3	2	1
36	1	3	2
37	3	1	2
38	3	2	1
39	1	3	2
40	3	1	2

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัย

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	ตามหาคู่	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่าง ผู้วิจัยกับนักเรียนและระหว่าง นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อสร้างความเป็นกันเองและบรรยากาศที่ดีภายในกลุ่ม 3. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจจุดมุ่งหมายวิธีการและกฎระเบียบในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและทักทายกับนักเรียนและให้นักเรียนแนะนำตนเองทีละคน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม "ตามหาคู่" เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยซึ่งกันและกันโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 2.1 ให้นักเรียนทุกคนหาภาพที่ชอบไว้ในห้องทำกิจกรรมคนละ 1 ภาพซึ่งผู้วิจัยได้ซ่อนเอาไว้ก่อนที่นักเรียนจะเข้าทำกิจกรรมเมื่อนักเรียนทุกคนหาภาพพบแล้วให้กลับไปนั่งที่เดิมภายใน 5 นาที 2.2 ผู้วิจัยบอกให้นักเรียนจับคู่ภาพที่ได้ภายใน 1 นาที พร้อมบอกเหตุผลว่าทำไมถึงคู่กัน 2.3 ให้ทุกคู่ออกมาโชว์รูปและบอกเหตุผลของภาพที่ทำให้คู่กัน
2	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.1 การควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา ใจ	จิตปกติ	1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้ 2. บอกผลของการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้	ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้ ก. ขั้นการมีส่วนร่วมผู้วิจัยให้นักเรียนลงมือ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.2 การควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจ	1. ชะนะตน 2. คำมั่นสัญญา	1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจาและใจได้	ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการทำกิจกรรม โดยผู้วิจัยแนะนำและสร้างบรรยากาศ ข. ชั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความมีวินัยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้หลังจากร่วมกิจกรรม ค. ชั้นสรุปและประยุกต์ หลักการผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากการร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางนำไปประยุกต์ใช้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ชั้นประเมินผล 1. นักเรียนจะประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มจากการให้ข้อเสนอแนะติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคเกม ในครั้งที่ 3 ผู้วิจัยใช้เทคนิคเกม และอภิปรายกลุ่ม

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.3 การยอมรับในผลการกระทำของตนเอง	1. ทำไมต้องยอมรับ 2. ยอมรับผิด	2. วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามในการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ 3. บอกประโยชน์ของการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ 4. ยกตัวอย่างบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้ 5. กำหนดพฤติกรรมของตนในการควบคุมตนของทั้งกาย วาจา และใจได้	ครั้งที่ 4 ผู้วิจัยใช้เทคนิคบทบาทสมมติและอภิปรายกลุ่ม
5	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.4 การตรงต่อเวลา	1. วันเวลา เรียกคืนมาไม่ได้ 2. การตรงต่อเวลาสำคัญจริงหรือ	1. บอกการกระทำที่แสดงถึงการตรงต่อเวลาได้ 2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการตรงต่อเวลาได้ 3. ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการตรงต่อเวลา	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.5 ความมีเหตุผล	1. เหตุและผล 2. คุณมีหรือไม่	4. บอกแนวทางการฝึกฝนตนเองให้ตรงต่อเวลาได้ 1. บอกความสำคัญและประโยชน์ของการรู้เหตุและผลของการกระทำ 2. จำแนกเหตุและผลจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ 3. วิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับความมีเหตุผล	
7	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.1 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	เหตุเกิดเพราะใคร	1. บอกผลดีหรือผลเสียที่ได้รับจากการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้ 2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการไม่เห็นความสำคัญ of ประโยชน์ส่วนรวมได้	
8	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.1 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	1. เคยพบไหม 2. วางแผนฝึกแล้วบันทึกผล	1. ระบุพฤติกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้ 2. ตระหนักถึงความสำคัญของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 3. กำหนดแผนในการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
9	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.3 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม	1. ความรู้สึกที่ดี 2. คิดแล้วต้องทำ	4. ปฏิบัติตามแผนและบันทึกการพัฒนาดตนเอง 1. บอกความหมายและประโยชน์ของการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ 2. บอกความรู้สึกที่ดี ต่อการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ 3. วิเคราะห์ผลการปฏิบัติเกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้	
10	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.4 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม	ช่วยกันหน่อย	รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมและนำไปปฏิบัติได้	
11	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.5 การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	1. ไครหนอ 2. สิทธิและหน้าที่	1. จำแนกการกระทำที่แสดงออกถึงความเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกันได้ 2. บอกความรู้สึกที่ดีในการเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกันได้ 3. วางแนวทางการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการ	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ		เคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน และสามารถปฏิบัติได้ 1. เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและสรุปการเรียนรู้จากกิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง 3. เพื่อประเมินผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	

รายละเอียดของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัย ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

กิจกรรม

เกมตามหาคำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกลุ่มและให้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักสื่อความรู้สึกของตนเองและกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง
3. เพื่อชี้แจง กฎ ระเบียบ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และแนวทางในการปฏิบัติสำหรับ

การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัย

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ทักทายนักเรียน และให้นักเรียนแนะนำตนเองทีละคน จากนั้นแล้ว จึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยชี้แจงกติกาการเล่น เกม ตามหาคำ และให้นักเรียนปฏิบัติตามนี้

1.1 ให้นักเรียนทุกคนค้นหาภาพที่ผู้วิจัยซ่อนไว้ในห้องนี้ คนละ 1 ภาพ ภายในเวลา 5 นาที เมื่อพบแล้วให้กลับไปนั่งที่เดิม

1.2 ให้นักเรียนจับคู่ ภาพที่ตนเองถืออยู่คู่กับเพื่อน ที่นักเรียนคิดว่าภาพของตนเองควรคู่กับภาพใดของเพื่อน ภายใน 1 นาที เมื่อหาคู่ได้แล้วให้นั่งลงตามคู่ของตนเอง ถ้าใครไม่มีคู่ ให้ออกมาหาผู้วิจัย

ข. ขั้นวิเคราะห์

เมื่อครบเวลา 1 นาที ผู้วิจัยให้แต่ละคู่ออกมาอธิบายว่า ทำไมภาพ 2 ภาพนี้คู่กัน สำหรับผู้ที่ไม่มีคู่ ผู้วิจัยให้นักเรียนอธิบายว่าทำไมถึงไม่มีคู่ และผู้วิจัยให้โอกาสกับผู้ที่ไม่มีคู่ ในตอนแรกจับคู่กันเองพร้อมทั้งให้หาเหตุผลว่าทำไมถึงคู่กัน

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

1. เช่นเมื่อผู้วิจัยสั่งให้หาคู่จากภาพ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อภาพนั้นไม่สามารถหาคู่ได้ตามปกติ เช่น ซ้อนคู่กับซอม หรือ แปรงสีฟันต้องคู่กับยาสีฟัน
2. ทำไมถึงตัดสินใจที่จะคิดว่ามีคู่มากกว่าที่จะออกมาหาผู้วิจัย ในฐานะที่ไม่มีคู่
3. สำหรับผู้ที่ไม่มีคู่นั้นมีความรู้สึกอย่างไร ทำไมคิดว่าภาพของตนเองนั้นไม่มีคู่
4. ข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมนี้ตามความสมัครใจ

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปและเสนอความคิดที่ได้
2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหา ดังนี้

2.1 การอยู่ร่วมกัน ทุกคนต้องพยายามปรับตัวเข้าหากัน หาข้อดีของแต่ละคนนำมาเป็นประโยชน์ในการคบหาเป็นเพื่อนกัน

2.2 นำข้อดีของแต่ละคนมาใช้ให้ถูกต้องเพื่อก่อประโยชน์ เพราะทุกคนก็มีข้อดีแตกต่างกันไป

2.3 ถ้าที่จะเปิดเผยตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นรู้จักเรามากขึ้น จะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ง. ชั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมทำกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถามปัญหา การอภิปรายและแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

อุปกรณ์

1. รูปภาพ 16 รูป
2. เอกสารชี้แจงความมุ่งหมาย ข้อควรปฏิบัติ
3. ตารางเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 2

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ

กิจกรรม

ชนะตน (ติดตามตัวเลขในตาราง) ใช้เทคนิคเกม

วัตถุประสงค์

1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมทั้งกาย วาจา และใจได้
2. วิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติในการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยหักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน

1.1 ผู้วิจัยแจกตารางตัวเลขจำนวน 100 ช่อง โดยมีตัวเลข ตั้งแต่ 00 – 99 คนละ 1 ตาราง จำนวนทั้งหมด 4 ตาราง ต่อ 1 กลุ่ม

1.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มหาตัวเลข จากน้อยไปหามาก ตั้งแต่ 00 ไปตามลำดับใช้เวลา 1 นาที จำนวน 3 ครั้ง โดยบรรยากาศสถานที่ที่เงียบสงบไม่มีเสียงดังรบกวน

1.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มหาตัวเลขในตารางเช่นเดิม จำนวน 1 นาทีต่อครั้ง จำนวน 3 ครั้ง โดยเริ่มตัวเลขจากน้อยไปหามากและมีเสียงรบกวน โดยใช้เสียงเพลงที่มีจังหวะเร็วๆ

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดและแสดงความรู้สึก จากการเล่นเกม โดยเขียนลงบน กระดาษจากคำถาม

1. ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมนักเรียน มีวิธีการหาตัวเลขในตารางอย่างไรให้ได้มากที่สุด
2. ให้นักเรียนอธิบายการหาตัวเลขในตารางระหว่างสถานที่ที่เงียบสงบกับสถานที่ที่มีเสียงรบกวน มีผลต่อจิตใจของนักเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. นักเรียนได้รับการเรียนรู้การควบคุมตนเองอย่างไรบ้าง

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อคิด และผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ

กิจกรรม

2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมทั้งกาย วาจา และใจได้

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการเล่นเกมน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียน
3. จากการอ่านของการตอบคำถามของนักเรียน

อุปกรณ์

1. ตารางตัวเลข จำนวน 100 ช่อง จำนวน 16 แผ่น
2. ปากกา
3. นาฬิกาจับเวลา

กิจกรรมที่ 2

คำมั่นสัญญา ใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. ยกตัวอย่างบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้
2. กำหนดพฤติกรรมของตนในการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้
3. กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตนในการควบคุมตนเองทั้งทางด้านกาย วาจา ใจ และปฏิบัติตามได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกถึงเพื่อนในห้องเรียนบางคน ซึ่งเป็นผู้รู้จักควบคุมตนเองได้ดีทั้งกาย วาจา และใจ ในใบงาน เพื่อนที่ประทับใจ
2. ผู้วิจัยเลือกนักเรียนบางคนออกมาให้อธิบายเพื่อนที่ประทับใจว่า
3. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในใบงาน ร่วมกันคิดตามประเด็นที่กำหนดไว้
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำกิจกรรมในใบงาน วางแผนปฏิบัติและบันทึก

ข. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามใบงาน ร่วมกันคิด และใบงาน วางแผนปฏิบัติและบันทึก

ครั้งที่ 3

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ

กิจกรรม

จิตปกติ ใช้เทคนิคเกม

วัตถุประสงค์

1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมทั้งกาย วาจา และใจได้
2. บอกผลของการควบคุมตนเอง ทั้งกาย วาจา และใจได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกมเพื่อนำไปสู่การแบ่งกลุ่มโดย

1.1 ผู้วิจัยได้จัดเตรียมรูปภาพ จำนวน 4 ภาพ แต่ละภาพแบ่งออกเป็น 4 ส่วน รวม 16 ส่วน
 คละกัน แล้วแจกให้นักเรียนคนละส่วน

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนไปหารูปภาพอีก 3 ส่วน ที่เป็นรูปภาพเดียวกับของนักเรียน รวมได้เป็น
 กลุ่มๆ ละ 4 คน โดยกลุ่มไหนเสร็จก่อนเป็นผู้ชนะ

2. ผู้วิจัยชี้แจงกติกาการเล่น เกม ดังนี้

2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มๆ ละ 4 คน ไปยืนรอบวงกลมที่กำหนดให้ ตรงจุดศูนย์กลางของวงกลม
 จะมีขวดน้ำ

2.2 ให้นักเรียนทั้ง 4 คน ดึงเชือกให้ตึงเพื่อช่วยกันนำไข่ที่ผูกติดกับเชือกไปวางไว้บนปากขวด

ให้ได้

2.3 กลุ่มไหนวางไข่ไว้บนปากขวดได้โดยไม่ให้หล่นลงมา เสร็จก่อนเป็นผู้ชนะ

2.4 เมื่อเกมสิ้นสุดลง ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนร่วมประมอให้กับกลุ่มที่ชนะ

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกจากการเล่นเกม โดยเขียนลงบนกระดาษจากคำถาม

1. ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนว่าใช้วิธีการอย่างไร จึงสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้
2. นักเรียนได้รับการเรียนรู้การควบคุมตนเองอย่างไรบ้าง

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม
2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อความมีวินัย

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการเล่น เกม
2. สังเกตจากการแสดงความคิด ความรู้สึกและการสรุปของนักเรียน
3. จากการอ่านของการตอบคำถามของนักเรียน

อุปกรณ์

1. ขวดน้ำ 4 ขวด
2. ไข่ต้ม 4 ฟอง
3. เชือกความยาว 1 เมตร จำนวน 4 เส้น
4. วงกลมรัศมี 1 เมตร
5. กระดาษเพื่อทำรูปภาพ

ครั้งที่ 4

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การยอมรับผลการกระทำของตนเอง

กิจกรรม

ทำไมต้องยอมรับ และยอมรับผิด ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการยอมรับผลการกระทำของตนเองได้
2. บอกความรู้สึกของตนที่มีต่อบุคคลที่ยอมรับการกระทำของตนเองได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกมนำ “เปลือกหอย – เนื้อหอย” เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ

4 คน

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้แต่ละกลุ่ม ดังนี้

- 2.1 กลุ่มที่ 1 เรื่อง ลุงแก้วเข้ากรุง
- 2.2 กลุ่มที่ 2 เรื่อง คนสวยสายเสมอ
- 2.3 กลุ่มที่ 3 เรื่อง หนูน้อยจ่ายตลาด
- 2.4 กลุ่มที่ 4 เรื่อง เจ้าหนูยอดนักเตะ

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความเห็นอย่างไรกับการกระทำของ

ลุงแก้ว.....

ทับทิม.....

ขาว.....

แดง.....

2. นักเรียนคิดว่าการกระทำของใครบ้างที่แสดงถึง “การยอมรับในผลการกระทำของตนเอง”

การกระทำของ.....

เพราะ.....

3. ถ้าสังคมมีแต่บุคคลที่ยอมรับในผลการกระทำของตนเองแล้วสภาพสังคมจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของการยอมรับผลการกระทำของตนเอง
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกถึงตัวละครที่ยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและการสรุปของนักเรียน
3. จากการตอบคำถามของนักเรียน

เรื่องลุงแก้วเข้ากรุง

ลุงแก้วเดินทางมาหาลูกที่กรุงเทพฯ ขณะที่นั่งรถโดยสารประจำทาง ได้ถูกเจ้าหน้าที่เทศกิจเชิญลุงแก้วไปเสียค่าปรับ 2,000 บาท เนื่องจากลุงแก้วทิ้งถุงน้ำแข็งลงบนพื้นถนน ลุงแก้วมีเงินติดตัวมา 2,200 บาท เป็นเงินที่สะสมมาเป็นเวลานาน เพื่อใช้จ่ายในการเดินทางไปหาลูกที่กรุงเทพฯ ลุงแก้วคิดไปคิดมาอยู่นาน ในที่สุด ลุงแก้วยอมเสียค่าปรับ 2,000 บาท ด้วยความรู้สึกว่าบทเรียนนี้ราคาแพงมาก ในชีวิตของลุงแก้วไม่เคยซื้ออะไรด้วยราคาสูงสุดถึง 2,000 บาท เมื่อลุงแก้วกลับไปบ้านต่างจังหวัด จึงคุยเรื่องดังกล่าวให้เพื่อนบ้าน พี่น้อง ลูกหลาน ในหมู่บ้านฟัง เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ไม่ต้องเสียค่าปรับอีกคนละ 2,000 บาท เหมือนลุงแก้ว นับว่าเงิน 2,000 บาท ที่ลุงแก้วเสียไป ค่อนข้างมาก ได้ประโยชน์แก่คนทั้งหมู่บ้าน

เรื่อง คนสวยสายเสมอ

ทับทิม มาถึงโรงเรียนหลังเคารพธงชาติบ่อยครั้ง เพราะนอนตื่นสาย ทางฝ่ายปกครองได้ลงบันทึกการมาสายของทับทิมไว้เป็นข้อมูล สำหรับพิจารณาการมาโรงเรียนสายของทับทิมตามระเบียบของโรงเรียน ทับทิมไม่เห็นด้วยกับการกระทำของโรงเรียน และเห็นว่า การกระทำของฝ่ายปกครองโรงเรียนไม่ถูกต้อง

เรื่อง หนูน้อยจ่ายตลาด

ขณะที่ชาวเดินและมองดูเสื้อยืดที่แขวนขายอยู่มากมาย โดยไม่เดินดูทางเดิน บังเอิญไปชนกระຈาดของแม่ค้าว่า แม่ค้าจึงพูดด้วยเสียงอันดังว่า คุณเดินอย่างไร ไม่มีตาříง ขาวรีบยกมือไหว้พร้อมกับกล่าวคำว่า "ขอโทษครับ" แล้วจึงรีบเก็บของใส่กระຈาดอย่างรวดเร็วจนเสร็จเรียบร้อย

เรื่อง หนูน้อยยอดนักเตะ

แดงกับเพื่อนๆ เล่นฟุตบอลกันอยู่ในสนาม โดยมีหมีเป็นผู้รักษาประตู และนอกเหนือจากนั้นผลัดกันเป็นผู้เตะลูกบอลให้เข้าประตู เมื่อมาถึงแดงเป็นผู้เตะ แต่แดงกลับเตะลูกบอลไปโดนกระถางต้นไม้ของโรงเรียนแดงแดงจึงวิ่งไปเก็บลูกบอลมาเล่นต่อ โดยไม่สนใจกระถางต้นไม้ที่แตก

ครั้งที่ 5

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การตรงต่อเวลา

กิจกรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกการกระทำที่แสดงถึงการตรงต่อเวลาได้
2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการตรงต่อเวลาได้
3. ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการตรงต่อเวลาได้
4. บอกแนวทางการฝึกฝนตนเองให้ตรงต่อเวลาได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยฝึกให้นักเรียนทุกคนร้องเพลง “ตรงต่อเวลา”
2. เมื่อนักเรียนร้องเพลงตรงต่อเวลาได้แล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนเดินทางกันเป็นวงกลม แล้วร้องเพลง “ตรงต่อเวลา” ไปพร้อมกัน
3. เมื่อนักเรียนได้ยืนนอกวงจากผู้วิจัย ให้นักเรียนจับกลุ่มกันตามจำนวนที่ผู้วิจัยกำหนด นักเรียนคนไหนช้าหรือจับกลุ่มไม่ได้ ให้ออกมาทำท่าทางต่างๆ
4. ปฏิบัติจนถึงขั้นสุดท้าย กำหนดให้จับกลุ่มให้ได้ 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน
5. ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น เพื่อช่วยกันตอบคำถามในใบงานที่ 1 เรื่อง ตรงต่อเวลา และใบงานที่ 2 เรื่อง วันเวลาเรียกคืนมาไม่ได้

ข. ขั้นวิเคราะห์

1. จากการทำใบงานที่ 1 ตรงต่อเวลา ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามต่อไปนี้
 - 1.1 ข้อคิดที่ได้จากเพลงคืออะไร
 - 1.2 วันเวลาไม่เคยคอยใครหมายความว่าอย่างไร
 - 1.3 ตรงต่อเวลาหมายความว่าอย่างไร
2. จากการทำใบงานที่ 2 วันเวลาเรียกคืนมาไม่ได้ ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามต่อไปนี้
 - 2.1 บุคคลใดในเรื่องที่ไม่ตรงต่อเวลา
 - 2.2 ผลของการไม่ตรงเวลามีอะไรบ้าง
 - 2.3 ถ้าสายจิตมาทันเวลาจะมีผลอย่างไร

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุป ผลดี และ ผลเสีย จากการทำกิจกรรม
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ครั้งที่ 6

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง ความมีเหตุผล
กิจกรรม

1. เหตุและผล
2. คุณมีหรือไม่
3. ใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. บอกความสำคัญและประโยชน์ของการรู้เหตุและผลของการกระทำ
2. จำแนกเหตุและผลจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้
3. วิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับความมีเหตุผล

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยหักทายนักเรียน สันทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน โดยใช้วิธีนักเรียนเลือกหยิบสลากคนละ 1 ชิ้น โดยใช้ชื่อสัตว์ประเภทต่างๆ ออกเป็น 4 กลุ่ม
 - 1.1 สัตว์ปีก
 - 1.2 สัตว์บก
 - 1.3 สัตว์น้ำ
 - 1.4 สัตว์เลื้อยคลาน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจากใบงานที่แจกให้ โดยสมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พร้อมทั้งช่วยกันตอบคำถาม
 - 2.1 ใบงาน เรื่อง กบเอยทำไมจึงร้อง
 - 2.2 ใบงาน เรื่อง เหตุผลที่แท้จริง
 - 2.3 ใบงาน เรื่อง เพราะเหตุใด
 - 2.4 ใบงาน เรื่อง ข้อใดเป็นจริง

ข. ขั้นวิเคราะห์

ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม

1. แยกเหตุและผลในสิ่งที่พิจารณาจากเหตุการณ์ต่างๆ
2. สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเหตุและผลที่เป็นจริงต้องเป็นเหตุและผลที่เกิดขึ้น
3. พิจารณาตนเองเกี่ยวกับความมีเหตุผลและผล

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ และประโยชน์ของการมี

เหตุและผล

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นการจำแนกเหตุและผลในสถานการณ์ที่กำหนดให้เพื่อ

นำไปเปรียบเทียบ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

ง. ชั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการแสดงความคิด, ความรู้สึกของนักเรียน
3. จากการอ่านของการตอบคำถามของนักเรียน

รายละเอียด

1. ใบงาน กบเอ๋ยทำไมจึงร้อง
2. ใบงาน เหตุผลที่แท้จริง
3. ใบงาน เพราะเหตุใด
4. ใบงาน ข้อใดเป็นจริง

ครั้งที่ 7

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

กิจกรรม

ไม่รู้จะโทษใคร ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีหรือผลเสียที่ได้รับจากการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้
2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการไม่เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ให้นักเรียนดูภาพสาธารณสมบัติ เช่น สวนสาธารณะ สถานีรถไฟ แม่น้ำ ลำคลอง ฯลฯ และซักถามถึงความสำคัญของสถานที่เหล่านั้น

2. ผู้วิจัยแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน

3. ผู้วิจัยขออาสาสมัคร เพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 7 คน

4. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้ง เตรียมจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 นาที

5. ให้ผู้แสดงเริ่มบทบาทที่ได้รับ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม

6. เมื่อผู้แสดง แสดงสิ้นสุดลง ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนปรบมือให้กับผู้แสดง

ข. ขั้นวิเคราะห์

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติในหัวข้อต่อไปนี้

1. การกระทำของยิ่งใหญ่และเพื่อน ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมในด้านใดบ้าง เหตุผล
2. ผู้เรียนได้ข้อคิดและบทเรียนอะไรบ้างจากเรื่อง “ไม่รู้จะโทษใคร” นี้
3. ผลดีที่ได้รับจากการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมีอะไรบ้าง

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนี้

2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และชี้ให้เห็นว่าการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมนั้น ได้รับประโยชน์อย่างมากมาย และจะทำให้ยั่งยืนในสังคมได้อย่างมีความสุข

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็น
3. จากการตรวจผลงานของกลุ่ม

สถานการณ์

“ยิ่งใหญ่” เป็นบุคคลที่กลุ่มวัยรุ่นน้อมรับว่าเป็นลูกพี่ใหญ่ประจำหมู่บ้าน ทุกๆ วันในตอนเย็น ยิ่งใหญ่และเพื่อนๆ มักจะมารวมกลุ่มกันที่ปากทางเข้าหมู่บ้าน ส่งเสียงดังแซวผู้หญิงและใช้โทรศัพท์สาธารณะคุยกับเพื่อนโดยไม่เกรงใจว่าจะมีใครต้องการใช้หรือไม่ ถ้าโทรศัพท์ขัดข้องหรือใช้ไม่ได้ก็จะทุบหรือกระแทกหุโทรศัพท์ เป็นผลให้โทรศัพท์แตก สายโทรศัพท์ขาด เมื่อแจ้งเหตุโทรศัพท์ขัดข้องคราวใดต้องมีการโทรศัพท์ จนเป็นที่เบื่อบระอาของคนในหมู่บ้าน แต่ไม่สามารถทำอะไรได้

ในเช้าตรู่วันอาทิตย์หลังตรุษจีน “ยิ่งใหญ่” ตื่นขึ้นมาเพราะได้กลิ่นเหม็นไหม้ พบว่าห้องข้างเคียงไฟกำลังลุกไหม้อยู่ “ยิ่งใหญ่” รีบปลุกพ่อและน้อง พร้อมตะโกนแจ้งเพื่อนบ้าน และรีบวิ่งจะไปโทรศัพท์แจ้งเหตุไฟไหม้ “ยิ่งใหญ่” แทบช็อคเพราะโทรศัพท์สาธารณะนั้นหุโทรศัพท์แตกให้การใช้ไม่ได้ “ยิ่งใหญ่” ตกใจทำอะไรไม่ถูก ได้แต่ยืนมองดูปลิวไฟที่ลุกลามห้องแถวไม้ที่ตนและเพื่อนบ้านอาศัยอยู่ด้วยความสะเทือนใจ

บทบาทของยิ่งใหญ่

ผมชื่อ ยิ่งใหญ่ เพื่อนๆ และคนในหมู่บ้าน รู้กิตติศัพท์ดีว่าเป็นอันธพาลประจำหมู่บ้าน จะชักชวนเพื่อนๆ ไปทำในสิ่งที่ไม่ดี ก่อความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านอยู่เสมอ มีเพื่อนสนิทชื่อ สุมิตร อนันต์ มโนรมณ์

บทบาทของสุมิตร อนันต์ มโนรมณ์

ผมชื่อ สุมิตร อนันต์ มโนรมณ์ เป็นเพื่อนกับยิ่งใหญ่ จะเชื่อฟังยิ่งใหญ่ออย่างดี และยกให้ยิ่งใหญ่เป็นลูกพี่ใหญ่ ลูกพี่สั่งให้ทำในสิ่งที่ไม่ดี สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านก็ทำไม่ขัดใจลูกพี่ใหญ่เลย

บทบาทของทวิวุฒิ

ทวิวุฒิ เป็นพนักงานขององค์การโทรศัพท์ มีหน้าที่ซ่อมโทรศัพท์ตามสถานที่ต่างๆ ที่นำไปติดตั้งเพื่อบริการตามที่สาธารณะและหมู่บ้านต่างๆ

บทบาทของสมบุรณ์และหงุช

สมบุรณ์ เป็นพ่อของยิ่งใหญ่ ทุกข์ร้อนใจมากเกี่ยวกับการกระทำของลูกชาย ซึ่งสมบุรณ์เลี้ยงลูกมาแบบตามใจจนมาถึงทุกวันนี้ สมบุรณ์ต้องกลับมาทุกข์ร้อนใจอยู่ในหมู่บ้านอย่างไม่มีความสุข ชาวบ้านก็มาฟ้องทุกวัน

หงุช เป็นน้องสาวของยิ่งใหญ่ เป็นเด็กเรียนร้อยขยัน ตั้งใจเรียนหนังสือ ซึ่งแตกต่างจากยิ่งใหญ่มาก หงุชกลับบ้านมาจากโรงเรียนเล็กก็จะช่วยพ่อทำงานบ้าน ไม่เคยทำให้พ่อเดือดร้อนเลย

ครั้งที่ 8

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

กิจกรรม

เคยพบไหม ใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. ระบุพฤติกรรม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้
2. ตระหนักถึงความสำคัญของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยหักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน
2. ผู้วิจัยแจกอุปกรณ์ กลุ่มละ 1 ชุด (กระดาษ ไปสเตอร์สี กรรไกร กาว สีเทียน) และหนังสือพิมพ์รายวัน กลุ่มละ 1 ฉบับ ให้นักเรียนช่วยกันหาตัวอย่างการกระทำที่เป็นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และการกระทำที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม แล้วจึงนำมาติดในกระดาษไปสเตอร์ นำเสนอต่อที่ประชุม

3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงตัวอย่างที่ได้นำเสนอ

ข. ขั้นวิเคราะห์

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ผลของการกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และความรู้สึกของผู้ที่พบเห็น
2. ผลของการกระทำที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และความรู้สึกของผู้ที่พบเห็น
3. สังคมที่มีสมาชิกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมนั้น จะมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไร

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเพิ่มเติมที่แตกต่างออกไปจากแต่ละกลุ่มได้

นำเสนอ

2. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความจำเป็นที่ทุกคนจะต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็น
3. ตรวจผลงานกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือพิมพ์ จำนวน 16 ฉบับ
2. กระดาษ ไปสเตอร์สี กรรไกร กาว สีเทียน จำนวน 4 ชุด

ครั้งที่ 9

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม

กิจกรรม

ความรู้สึที่ดี ใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม

วัตถุประสงค์

บอกความหมาย และประโยชน์ของการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน

2. ผู้วิจัยแจกใบงาน ซึ่งประกอบไปด้วย สถานการณ์ 2 สถานการณ์ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ สถานการณ์ อภิปรายร่วมกันในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

2.1 กลุ่มที่ 1 อภิปรายสถานการณ์ที่ 1

2.2 กลุ่มที่ 2 อภิปรายสถานการณ์ที่ 2

2.3 กลุ่มที่ 3 อภิปรายสถานการณ์ที่ 3

2.4 กลุ่มที่ 4 อภิปรายสถานการณ์ที่ 4

3. ผู้วิจัยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาเล่าสถานการณ์ที่กำหนดให้ของกลุ่ม และแสดงความคิดเห็น

ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มที่ออกมาเสนอ ได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ข. ขั้นวิเคราะห์

ให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ประเด็นตามหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้

1. บุคคลใดมีการกระทำที่แสดงว่า ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม

2. สรุปความหมายของการกระทำที่แสดงว่า ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม

3. ประโยชน์ของการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม จะเกิดผลเสียอย่างไร

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้

2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม

ง. ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน

2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น

สื่อการเรียนการสอน

1. สถานการณ์ทั้ง 4 สถานการณ์

2. กระดาษ

3. ปากกา

สถานการณ์ที่ 1

เพื่อนๆ มีความเห็นว่า ดาวและเด่นควรเป็นตัวแทนห้องในการนำสมุดงานของเพื่อนร่วมห้องไปส่งคุณครูทุกคน เพราะทั้งสองคนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเสียสละสูง ดาวก็เต็มใจตามข้อเสนอของเพื่อนๆ แต่เด่นปฏิเสธขอตัวเพราะเขาไม่ค่อยมีเวลา

สถานการณ์ที่ 2

เมื่อกรรมการนักเรียนได้ขอร้องให้นักเรียนทุกคนเก็บถ้วยชามบนโต๊ะ หลังจากรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยให้เหตุผลว่า เพื่อทำความสะอาดของโรงอาหาร โดยแยกเศษอาหารลงถังขยะให้เรียบร้อย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ทำตามทุกคน แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ไม่ปฏิบัติตามอ้างว่าเป็นหน้าที่ของแม่ค้า

สถานการณ์ที่ 3

ในเสาร์นี้ อาจารย์ อังคณา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 บอกให้นักเรียนมาช่วยกันจัดป้ายนิเทศหน้าห้อง เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับงานครบรอบวันเกิดโรงเรียน ดังนั้น อิทธิพลจึงปรึกษากับเพื่อนๆ ในห้องว่า ทุกคนในกลุ่มควรจะมาช่วยกันทุกคน และเพื่อนๆ ก็ยินดีมาช่วยกันทุกคน แต่วิชาอ้างว่ามาไม่ได้ เพราะไม่มีใครเฝ้าบ้าน พ่อแม่ต้องออกไปทำงานกันหมด

สถานการณ์ที่ 4

ในตอนกลางวันโรงอาหารของโรงเรียน สมชายกับเพื่อนๆ อีก 5 คน กำลังเข้าแถวเพื่อซื้ออาหารอย่างเป็นระเบียบ และระหว่างที่สมชายรอรับอาหารอยู่นั้น สมโภชน์เข้ามาแทรกข้างหน้าภิญโญ ภิญโญจึงบอกให้สมโภชน์ไปต่อแถวข้างหลัง สมโภชน์อ้างว่า จะต้องรีบไปช่วยงานอาจารย์จิตราจัดเรียงเอกสาร

ครั้งที่ 10

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม

กิจกรรม

คิดแล้วต้องทำ ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์

1. บอกความรู้สึกที่ดีต่อการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมได้
2. วิเคราะห์ผลการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยแบ่งนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน
2. ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับกฎหมายเกณฑ์ของโรงเรียนว่ามีอะไรบ้าง นักเรียนประพฤติตามระเบียบนั้นๆ แล้วรู้สึกอย่างไร ถ้านักเรียนฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียนแล้วรู้สึกอย่างไร
3. ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน
4. ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งเตรียมจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
5. ให้ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทที่ได้รับ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม ผู้แสดงใช้เวลาแสดงประมาณ 15 นาที

6. เมื่อผู้แสดง แสดงสิ้นสุด ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนปรบมือให้กับผู้แสดง

ข. ขั้นวิเคราะห์

นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย และสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงหัวข้อต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มของนักเรียนกลุ่มนี้ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร
2. บอกเหตุผลของการตัดสินใจเช่นนั้น
3. ถ้านักเรียนปฏิบัติตาม จักรกฤษ, รัชชชัย และจารึก จะมีผลต่อตนเองอย่างไร (บอกเหตุผล)
4. นักเรียนคิดว่า จะมีผลต่อเพื่อนๆ อย่างไร (บอกเหตุผล)
5. นักเรียนคิดว่า จะมีผลต่อเพื่อนๆ อย่างไร (บอกเหตุผล)
6. เมื่อนักเรียนตัดสินใจ และปฏิบัติแล้ว คิดว่า จะมีความสบายใจหรือไม่ (บอกเหตุผล)
7. การตัดสินใจของผู้เรียน จัดได้ว่า เป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมหรือไม่ (บอกเหตุผล)

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มสรุปความคิดเห็นและแสดงความรู้สึก จากการได้ชมบทบาทสมมติ
2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม

ง. ชั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการแสดงความรู้สึกที่ดี ความคิดเห็น
3. จากการตอบคำถามของแต่ละข้อ

สถานการณ์

ในตอนเช้าของวันหนึ่ง หลังจากที่เข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์และปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธงเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนเดินเข้าชั้นเรียน ตามระเบียบของโรงเรียน นักเรียนทุกคนจะต้องถอดรองเท้าก่อนที่จะขึ้นบนอาคารเรียนทุกคน และจักรกฤษ, ชัยชัย, จารึก และสาริต ก็ถอดรองเท้า โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างดี และจักรกฤษ ก็เตือนชัยวัฒน์กับสรารุทให้ถอดรองเท้า แต่ชัยวัฒน์อ้างว่า พื้นอาคารเรียนเปียก เตี้ยเปียกถุงเท้าตนเองหมด ถ้าสวมรองเท้าขึ้นบนอาคารเรียน ก็จะได้ไม่ต้องซักถุงเท้าตนเองมากนัก และถุงเท้าจะได้ใช้เป็นระยะเวลานาน และทั้ง 2 คนนั้นก็คิดว่า ไม่มีใครเห็นด้วย ชัยวัฒน์กับสรารุท จึงได้สวมรองเท้าที่มีดินทรายติดที่พื้นรองเท้า เดินเข้าไปบนอาคารเรียน ทำให้พื้นของอาคารเรียนสกปรกตามรอยรองเท้าของทั้ง 2 คน ขณะสาริตนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งเดินตรวจความสะอาดของห้องเรียนแต่ละห้องมาเห็นเข้า จึงนำชัยวัฒน์และสรารุท มาพบ อาจารย์สมเกียรติ อาจารย์ฝ่ายปกครองเพื่อลงโทษตามระเบียบของโรงเรียนต่อไป

ครั้งที่ 11

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

กิจกรรม

เจนจิราที่รัก ใช้เทคนิคบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์

1. บอกความรู้สึกที่ดีในการเคารพถึงสิทธิและหน้าที่ของกันและกันได้
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่า และผลดีของการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
3. วางแนวทางการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกันและสามารถนำไป

ปฏิบัติได้

เวลา 60 นาที

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักเรียน สนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้ว แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ก. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 คน
2. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่แวดล้อม เช่น บิดามารดา เพื่อนร่วมชั้นเรียน ญาติพี่น้อง เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การแสดงความห่วงใย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน ถ้าบิดามารดาหรือเพื่อนๆ เลือกกิจกรรมทุกๆ อย่างให้โดยที่นักเรียนไม่มีสิทธิแสดงความต้องการเลย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

3. ผู้วิจัยขออาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน

4. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งเตรียมจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

5. ให้ผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทที่ได้รับ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม

6. เมื่อการแสดงสิ้นสุด ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนปรบมือให้กับผู้แสดง

ข. ขั้นวิเคราะห์

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย และสรุป เกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความรู้สึกต่อเจนจิราอย่างไร
2. นักเรียนคิดว่าการกระทำของเจนจิรา ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและส่วนรวม อย่างไร
3. นักเรียนจะเลือกแนวการปฏิบัติของเจนจิรา ในด้านใดบ้าง เพื่อเป็นตัวอย่างในการปรับปรุงตนเอง

ต่อไป เพราะเหตุใด

ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อคิด และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้
2. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดวางแผนทางการปฏิบัติตน ที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน แสดงสามารถนำไปปฏิบัติได้

ง. ชั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ
2. สังเกตจากการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และการตอบคำถาม
3. จากการตอบคำถาม การวางแผนทางการปฏิบัติตน ที่แสดงออกมาถึงการเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

สถานการณ์

เจนจิรา เป็นหัวหน้ากลุ่ม 1 ของนักเรียนในห้อง ม.2/2 เป็นนักเรียนหญิงที่เป็นตัวอย่างที่ดี ทำงานเก่ง รู้จักสิทธิและทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี เวลาที่อาจารย์สั่งงานมาเธอก็จะปรึกษาหารือกับเพื่อนในกลุ่ม หาแนวทางปฏิบัติตกลงแบ่งงานกันไปทำตามคำสั่ง เวลาที่มีเรื่องที่ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบหรือหาข้อตกลงในกลุ่ม เธอก็จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเสมอ ก่อนที่เธอจะทำการใดจะต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทุกครั้ง ถ้าจะต้องกลับบ้านเย็นกว่าปกติเพราะต้องทำงานที่โรงเรียน เธอก็จะขออนุญาตล่วงหน้า เพราะเธอตระหนักดีว่าบิดามารดาจะเป็นห่วง ถ้ากลับบ้านผิดเวลา วันหนึ่งอาจารย์มอบหมายให้เจนจิราช่วยคิดว่าจะจัดออกร้านแสดงผลงานอะไรดีในงานวันเด็ก ร่วมกับทางโรงเรียน เจนจิราของประชุมกับเพื่อนกลุ่ม 1 ของความคิดเห็นของกลุ่มว่าใครมีความคิดเห็นอย่างไร และใครมีความสามารถอะไรที่พอจะช่วยเหลือกลุ่มได้บ้าง จะได้ตกลงแบ่งหน้าที่กันไปรับผิดชอบ จันทระเสนอตัวว่าเธอทำดอกไม้ประดิษฐ์จากริบบิ้นได้ ธิดาเสนอว่าเธอพับกบได้ โดยจะใช้กระดาษแข็งสีสวยๆ เพื่อแข่งกระโดดกบกัน สุดาจะทำโมบายรูปสัตว์ต่างๆ และรูปการ์ตูนได้ และทุกคนยินดีที่จะแนะนำวิธีทำให้เพื่อนๆ ช่วยเป็นลูกมือ จัดแบบกระดาษ พันทันดอกไม้ ตัดแบบการ์ตูนและแบบรูปสัตว์ ช่วยระบายสีให้สวยงาม เจนจิรารับอาสาจะเป็นผู้ประสานงานกับครู และจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ มาอำนวยความสะดวกให้ เสร็จแล้วเจนจิราจึงแจ้งให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบถึงผลการดำเนินงานของกลุ่มเธอ พฤติกรรมของเจนจิราทำให้สมาชิกในกลุ่มชื่นชมเธอว่าเป็นคนที่ประพฤติดี รู้ว่าอะไรควรไม่ควร และครูอาจารย์ในโรงเรียนก็ไว้วางใจ

บทบาทของเจนจิรา

ฉันชื่อ เจนจิรา เป็นหัวหน้ากลุ่ม 1 ห้อง ม. 2/2 ฉันเป็นผู้หน้าที่พร้อมจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ทุกครั้งที่ต้องทำงานร่วมกัน ฉันจะประชุมปรึกษาหารือแบ่งงานกันไปทำตามความถนัด วันหนึ่งอาจารย์มอบหมายให้ฉันช่วยคิดว่าจะออกร้านแสดงผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มในงานวันเด็ก ฉันจึงขอประชุมกลุ่มเพื่อนก่อน เพื่อนในกลุ่มเสนอตัวทำงานกันหลายคน คือ จันทระจะทำดอกไม้ริบบิ้น ธิดาจะพับกบกระโดด ใช้กระดาษแข็งสีสวยๆ สุดาจะทำโมบายรูปสัตว์ต่างๆ และรูปการ์ตูนหลายแบบ ส่วนสมาชิกคนอื่นๆ รับอาสาจะเป็นลูกมือช่วยงานของทั้ง 3 คน ฉันจึงตกลงแบ่งงานตามที่เสนอมา ส่วนฉันรับหน้าที่ประสานงานกับครูและจัดหาอุปกรณ์มาอำนวยความสะดวกให้ เมื่อฉันต้องการประชุมให้ครูทราบ ครูก็แสดงความชื่นชมฉันว่าฉันเป็นคนประพฤติดี รู้จักหน้าที่และใช้สิทธิอันควร ไม่ก้าวร้าวสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น

บทบาทของจันทร์ ธิดา และสุดา

ฉันชื่อ จันทร์ ธิดา และสุดา เป็นสมาชิกกลุ่ม 1 ห้อง ม. 2/2 มีหัวหน้ากลุ่มชื่อ เจนจิรา วันหนึ่ง เจนจิราได้ประชุมขอความคิดเห็นเรื่องจะจัดออกร้านในงานวันเด็กร่วมกับทางโรงเรียน ขอให้กลุ่มช่วยออกความคิดเห็น จันทร์อาสาทำดอกไม้จากริบบิ้น ธิดาจะพับกบกระโดดโดยใช้กระดาษแข็งสีสวยๆ ส่วนสุดาจะทำโมบายรูปสัตว์และรูปการ์ตูน เจนจิราได้ตกลงแบ่งงานกันรับผิดชอบตามที่พวกฉันเสนอ และสมาชิกที่เหลือก็อาสาจะช่วยงานพวกฉันคนละไม้คนละมือ กลุ่มฉันชื่นชมในตัวเจนจิรามากที่เธอวางตัวดี เป็นผู้นำที่ดีไม่เคยใช้สิทธิของผู้นำมาก้าวก่ายตัดสินใจแทนสมาชิกในกลุ่มเลย

บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

ฉันเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา ชั้น ม. 2/2 วันหนึ่งฉันมอบหมายให้เจนจิราช่วยคิดว่าจะจัดออกร้านแสดงผลงานของนักเรียนในงานวันเด็ก เจนจิราก็รับงานไปและนำผลกลับมารายงานให้ฉันทราบตามที่ได้ประชุมตกลงกันในกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ฉันรู้สึกชื่นชม รัก และไว้วางใจ เจนจิรามากที่วางตัวเป็นผู้นำที่ดีปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเรียบร้อย

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

กิจกรรม

แสดงความรู้สึก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียน แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อให้นักเรียน สรุปผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไปพัฒนานิพนธ์ให้ดีขึ้นต่อไป

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและสมาชิกนั่งเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. ให้นักเรียนทุกคนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นที่มีต่อเพื่อนแต่ละคน
4. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้และการนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนานิพนธ์ของตนเอง

5. ผู้วิจัยสรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การประเมินผล

สังเกตจากการร่วมสรุป การแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของนักเรียน

โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความมีวินัย

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	สำรวจความรู้สึกและเกมบิงโก	1. เพื่อสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพที่ดีในการเริ่มต้นเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มซึ่งจะทำให้สมาชิกเกิดความคุ้นเคยไว้วางใจพร้อมที่จะเรียนรู้พฤติกรรมและความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบวัตถุประสงค์กฎระเบียบทั่วไปของการเข้าร่วมการเรียนรู้แบบร่วมมือตลอดจนบทบาทหน้าที่ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ	1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับสมาชิกในกลุ่มและแนะนำตนเอง 2. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลมแล้วสร้างบรรยากาศให้สมาชิกเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันด้วยกิจกรรม “สำรวจความรู้สึก” 3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์กฎระเบียบทั่วไปบทบาทของสมาชิกตลอดจนข้อตกลงต่างๆ ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ 4. ให้สมาชิกร่วมกิจกรรม “เกมบิงโก” 5. ให้สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและสมาชิกจากการปฏิบัติ “เกมบิงโก” 6. ให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงผลที่ได้รับจากกิจกรรม “เกมบิงโก” 7. ผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม 8. ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้แบบร่วมมือครั้งต่อไป

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.1 การควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา ใจ	จิตปกติ	1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้ 2. บอกผลการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้	ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นเตรียม ผู้วิจัยจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณกลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยเด็กเก่ง 1 คน เด็กปานกลาง 2 คน เด็กอ่อน 1 คน ผู้วิจัยแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันและแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาท หน้าที่ในกลุ่ม แจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนและทำกิจกรรมร่วมกันและการฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม 2. ขั้นสอน ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มและอธิบายขั้นตอนการทำงาน 3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อยโดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม 4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบในขั้นนี้เป็นการตรวจว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.2 การควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจ	1. ชะนะตน 2. คำมั่นสัญญา	1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้ 2. วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตนในการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจาและใจได้ 3. บอกประโยชน์ของการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจาและใจได้ 4. ยกตัวอย่างบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้ 5. กำหนดพฤติกรรมของตนเองในการควบคุมตนเองทั้งด้าน กาย วาจา และใจได้	แล้วหรือยังผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล 5. ขึ้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่มครูและนักเรียนช่วยกัน สรุปบทเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มและพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงานและอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.3 การยอมรับในผลของการกระทำของตนเอง	1. ทำไมต้องยอมรับ 2. ยอมรับผิด	1. บอกความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการยอมรับผลการกระทำของตนเองได้ 2. บอกความรู้สึกของตนที่มีต่อบุคคลที่ยอมรับการกระทำของตนเอง	
5	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.4 การตรงต่อเวลา	1. วัน เวลา เรียกคืนมาไม่ได้ 2. การตรงต่อเวลาสำคัญจริงหรือ	1. บอกการกระทำที่แสดงถึงการตรงต่อเวลาได้ 2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการตรงต่อเวลาได้ 3. ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการตรงต่อเวลาได้ 4. บอกแนวทางการฝึกฝนตนเองให้ตรงต่อเวลาได้	
6	1. วินัยที่กระทำต่อตนเอง 1.5 ความมีเหตุผล	1. เหตุและผล 2. คุณมีหรือไม่	1. บอกความสำคัญและประโยชน์ของการรู้เหตุและผลของการกระทำ 2. จำแนกเหตุและผลจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ 3. วิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับความมีเหตุผล	
7	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.1 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	เหตุเกิดเพราะใคร	1. บอกผลดีหรือผลเสียที่ได้รับจากการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
8	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.2 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	1. เคยพบไหม 2. วางแผนฝึกแล้วบันทึกผล	2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการไม่เห็นความสำคัญ ของประโยชน์ส่วนรวมได้ 1. ระบุพฤติกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้ 2. ตระหนักถึงความสำคัญของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้ 3. กำหนดแผนในการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้ 4. ปฏิบัติตามแผนและบันทึกการพัฒนาตนเองได้	
9	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.3 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม	1. ความรู้สึกที่ดี 2. คิดแล้วต้องทำ	1. บอกความหมายและประโยชน์ของการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ 2. บอกความรู้สึกที่ดี ต่อการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ 3. วิเคราะห์ผลผลการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้	
10	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.4 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม	ช่วยกันหน่อย	รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมและนำไปปฏิบัติได้	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
11	2. วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น 2.5 การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	1. ใครหนอ 2. สิทธิและหน้าที่	1. จำแนกการกระทำที่แสดงออกถึงความเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกันได้ 2. บอกความรู้สึกที่ดีในการเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกันได้ 3. วางแนวทางการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน และสามารถปฏิบัติได้	
12	ปัจฉิมนิเทศ		1. เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและสรุปการเรียนรู้จากการเรียนแบบร่วมมือ 2. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง 3. เพื่อประเมินผลของการได้รับการเรียนแบบร่วมมือ	1. ผู้วิจัยและสมาชิกนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้สมาชิกแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการเรียนแบบร่วมมือ 3. ให้สมาชิกช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้และการนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ในการพัฒนาความมีวินัยของตน 4. ผู้วิจัยสรุปผลการเรียนแบบร่วมมือ 5. ผู้วิจัยกล่าวปิดการเข้าร่วมการเรียนแบบร่วมมือ

รายละเอียดของโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความมีวินัย ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

กิจกรรม

สำรวจความรู้สึกและเกมบิงโก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศและความสัมพันธ์ที่ดี ในการเริ่มต้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกเกิดความคุ้นเคย ไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเรียนรู้พฤติกรรมและความรู้สึกที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. เพื่อให้สมาชิกได้ทราบวัตถุประสงค์ กฎ ระเบียบทั่วไปและบทบาท หน้าที่ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

1.1 ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1

1.2 ให้นักเรียนนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม ในท่าที่สบายที่สุด

2. ขั้นสอน

2.1 ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม “เกมบิงโก” ดังนี้

2.1.1 แจกตารางบิงโกให้ครบทุกคน

2.1.2 ให้เวลาตามความเหมาะสม

2.1.3 ให้เซ็นชื่อที่อ่านออก

2.1.4 เมื่อหมดเวลาหาผู้ชนะเลิศ

2.1.5 ให้เจ้าของตารางออกมาหน้าชั้นอ่านคุณสมบัติของเพื่อนสมาชิกแล้วให้ เจ้าตัว ยืนยันว่า จริง/ไม่จริง และอาจสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ เพิ่มเติม

2.2 ครูแจกตารางการเรียนรู้แบบร่วมมือ แล้วชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ กฎ ระเบียบทั่วไป และบทบาทหน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนข้อตกลงต่าง ๆ ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมในครั้งนี้แล้วครูสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมของสมาชิก

4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปประเด็นสำคัญของสมาชิก

แบบฟอร์มบิงโก

ชอบร้องเพลง ลูกทุ่ง	กลัวผีมาก	เรียนเก่งที่สุด	เรียนร้อยที่สุด
ชอบวาดรูป	ยิ้มหวานที่สุด	เข้าห้องน้ำนาน	ใจยังกับทะเล
ชอบกินส้มตำ	หัวเราะเสียงดัง	ทานจุที่สุด	เล่นฟุตบอลเก่ง

ครั้งที่ 2

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ

กิจกรรม

จิตปกติ

วัตถุประสงค์

1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้
2. บอกผลของการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่าง ๆ กัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1

2. ขั้นสอน

2.1 ตัวแทนแต่ละกลุ่ม มารับใบงานตามลำดับดังนี้

2.1.1 ใบงานที่ 1 เพื่อนที่ประทับใจ

2.1.2 ร่วมกันคิด

2.1.3 วางแผนปฏิบัติ

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

3.1 ผู้เรียนภายในกลุ่มร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่กัน บทบาทตามที่ได้ประชุมตกลงกัน

3.2 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาคำชี้แจงในใบงานที่เพื่อนที่ประทับใจกำหนดไว้ว่าให้เขียนแสดงความรู้สึกถึงเพื่อนภายในกลุ่มซึ่งเป็นผู้ที่รู้จักควบคุมตนเองได้ดีทั้งกาย วาจา และใจ

3.3 เมื่อแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 1 เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 2 โดยให้ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตน ควบคุมตนเองทางกาย วาจา และใจ และผลที่คาดว่าจะได้รับ แล้วเขียนข้อสรุปลงในตาราง

3.4 เมื่อผู้เรียนทำใบงานที่ 2 เสร็จแล้ว ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันพิจารณา พฤติกรรม ควบคุม กาย วาจา และใจ ในใบงานที่ 2 และเลือกพฤติกรรมที่คิดว่าแต่ละคนจะฝึกปฏิบัติควบคุมตนเอง โดยกำหนดเกณฑ์ระยะเวลาฝึกปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยจัดทำลงในใบงานที่ 3 แผนปฏิบัติและบันทึก

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่มีความสามารถระดับสูง ส่วนใหญ่เขียนชมเชย ในใบงานที่ 1 ว่าเป็นผู้ควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ ออกมาเล่าประสบการณ์และวิธีการปฏิบัติตน หน้าห้องเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับวิธีการควบคุมตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดผลดี

4.2 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนที่มีความสามารถระดับปานกลางออกมา นำเสนอหน้าห้องเรียนเกี่ยวกับแนวทางของการปฏิบัติตนควบคุมตนเองทางกาย วาจา ใจ และผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามใบงานที่ 2 ร่วมกันคิด)

4.3 ให้ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกภายในกลุ่มส่งตัวแทนที่มีความสามารถระดับต่ำ ออกมานำเสนอหน้าห้องเรียนเกี่ยวกับการวางแผนในการเลือกพฤติกรรมจากใบงานที่ 2 เพื่อจะฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง โดยกำหนดเกณฑ์ ระยะเวลาฝึกปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามใบงานที่ 3 การวางแผนปฏิบัติและบันทึก)

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปจากที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่า ได้ข้อคิดและประโยชน์ของการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ และจะนำประโยชน์ที่ได้รับนั้นไปใช้ในการฝึกได้อย่างไรบ้าง นอกจากนี้ยังประเมินผลได้โดยคำนึงถึง

5.1 สังเกตความสนใจของผู้เรียน

5.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนภายในกลุ่ม

5.3 จากการตรวจแบบฝึกจากใบงาน

ครั้งที่ 3

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ

กิจกรรม

1. ชนะตน
2. คำมั่นสัญญา

วัตถุประสงค์

1. บอกการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการควบคุมตนเองทั้ง กาย วาจา และใจได้
2. วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตนในการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้
3. บอกประโยชน์ของการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้
4. ยกตัวอย่างบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจได้
5. กำหนดพฤติกรรมของตนเองในการควบคุมตนเองทั้งด้าน กาย วาจา และใจได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแจกเอกสารซึ่งมีข้อความ 3-4 บรรทัดให้ผู้เรียน และสั่งให้ผู้เรียนอ่านจับใจความ แต่ไม่ได้เน้นว่าทุกคนตั้งใจอ่านหรือหยุดการคุยกัน เพื่อปล่อยให้ผู้เรียนเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่เน้นการให้ควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ เมื่อเวลา 2 นาที แล้วขอเอกสารคืน ถามผู้เรียนว่าใครจำ ข้อความดังกล่าวได้บ้าง จดจำนวนคนไว้ แล้วลองให้ออกมาแล้ว 2-3 คน ให้ผู้ที่สามารถอ่านจับใจความได้ ทั้งหมดนั้น บอกวิธีการอ่านของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง

2.2 ให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าทำไมจึงไม่สามารถจำ ข้อความหรือเรื่องราวได้ทุกคน ซึ่งพอสรุปได้ว่า เนื่องจากทุกคนไม่มีสมาธิในการอ่าน ไม่ควบคุมตนเองอย่างเคร่งครัด บางคนอ่านไปเรื่อย ๆ บางคนคุยไปอ่านไป

2.3 ให้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าควรแก้ไขอย่างไร เช่น เมื่อได้รับเอกสารแล้วทุกคนจะต้องควบคุมตนเอง ไม่คุย ทำใจให้สงบ อ่านเอกสารอย่างพิจารณาและคิดตาม

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

3.1 ครูแจกเอกสารซึ่งมีข้อความ 3-5 บรรทัดให้ผู้เรียนทุกคนอ่านประมาณ 2 นาที โดยให้ทุกคนมีสมาธิตั้งใจอ่าน ไม่คุยกัน ควบคุมตนด้วยกาย วาจา และใจ

3.2 เมื่อครบกำหนดเวลา 2 นาที แล้วเก็บเอกสารคืน ครูถามผู้เรียนว่าใครสามารถจับใจความดังกล่าวได้ครบบ้าง นับจำนวนคน เปรียบเทียบกับครั้งแรก

4. ขั้นตอนตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 สุ่มตัวอย่างผู้เรียนที่อ่านไม่ทันในครั้งแรก แต่สามารถอ่านได้ทันในครั้งที่ 2 ให้ออกมาเล่าใจความสั้น ๆ สัก 2-3 นาที และให้เปรียบเทียบวิธีการปฏิบัติตนทั้งสองครั้ง

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

5.1 สังเกตความสนใจของผู้เรียนและผลการอ่าน

5.2 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปได้ว่าการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ มีประโยชน์อย่างไร และจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร

สื่อการเรียนการสอน

เอกสาร บทความสั้น ๆ

ครั้งที่ 4

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การยอมรับผลการกระทำของตนเอง

กิจกรรม

1. ทำไมต้องยอมรับ
2. ยอมรับผิด

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของการยอมรับการกระทำของตนเองได้
2. บอกความรู้สึกของตนที่มีต่อบุคคลที่ยอมรับการกระทำของตนเองได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

1.1 ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1

1.2 ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ

1.3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่กัน

1.4 ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับเอกสาร ดังนี้

1.4.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง ยอมรับเพราะเหตุใด

1.4.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง ยอมรับผิด

2. ขั้นสอน

ครูพูดคุยกับผู้เรียนโดยยกสถานการณ์จริงจากแหล่งข่าวต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคคลที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับการกระทำของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด สำหรับทำกิจกรรมขั้นต่อไป

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

3.1 ให้ผู้เรียนทุกคนในแต่ละกลุ่มได้ทำใบงานที่ 1 เรื่อง ยอมรับเพราะเหตุใด

3.2 ให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มได้อ่านคำตอบของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง ทีละคนและช่วยกันสรุปเป็นข้อเสนอของกลุ่มเพื่อเตรียมนำเสนอหน้าห้องเรียน

3.3 ให้ผู้เรียนเสนอข้อสมมติภายในกลุ่มของตนเองที่มีพฤติกรรมยอมรับ การกระทำของตนเอง

3.4 ให้สมาชิกภายในกลุ่มที่มีบทบาทหน้าที่ สัมภาษณ์เพื่อนที่มีพฤติกรรม ยอมรับการกระทำของตนเอง โดยเพื่อน ๆ ในกลุ่มช่วยกันคิดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ เพื่อจะได้เตรียมมา สัมภาษณ์ที่หน้าห้องเรียน เพื่อให้เพื่อน ๆ ทุกคนได้ฟังเกี่ยวกับประสบการณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับการ ยอมรับในผลการกระทำของตนเอง

3.5 ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมในใบงานที่ 2 เรื่อง ยอมรับผิด

3.6 ให้ผู้เรียนอ่านคำตอบของตนเองในใบงานที่ 2 เรื่อง ยอมรับผิด ให้เพื่อน ๆ ฟัง โดยให้คำตอบ ข้อ 1-2 ทุกคนจะตอบเหมือนกัน และข้อ 3-5 ผู้เรียนจะตอบแตกต่างกัน โดยให้ฟังคำตอบของเพื่อนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับเหตุผล

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ให้สมาชิกที่มีบทบาทหน้าที่รายงานหน้าห้องเรียน มาสรุปข้อเสนอนะความคิดเห็นของแต่ละคนภายในกลุ่มของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง

4.2 ให้ผู้ถูกเสนอชื่อที่มีพฤติกรรมยอมรับการกระทำของตนเองและผู้สัมภาษณ์ของกลุ่มมาสัมภาษณ์หน้าห้องเรียนเพื่อให้เพื่อน ๆ ทุกคนได้ฟังเกี่ยวกับประสบการณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับการยอมรับในผลของการกระทำของตนเอง

4.3 ให้แต่ละกลุ่มตรวจสอบผลงานจากการทำใบงานที่ 2 เรื่อง ยอมรับผิด โดยพิจารณา ดังนี้

4.3.1 คำตอบข้อ 1-2 ทุกคนจะตอบเหมือนกัน

4.3.2 คำตอบข้อ 3-5 ผู้เรียนจะตอบแตกต่างกัน

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

5.1 ให้ผู้เรียนสรุปการทํากิจกรรมเพื่อให้ทุกคนได้คำตอบเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

5.2 ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับตอบคำถามที่ว่า "การยอมรับการกระทำของตนเองเป็นการกระทำที่ดี มีคุณค่าจริงหรือไม่ ให้เหตุผลสนับสนุน"

5.3 การประเมินผล ดังนี้

5.3.1 สังเกตจากความสนใจในการทำกิจกรรม

5.3.2 ตรวจสอบคำตอบจากใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. สถานการณ์จากแหล่งข่าว
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง ยอมรับเพราะเหตุใด
3. ใบงานที่ 2 เรื่อง ยอมรับผิด

ครั้งที่ 5

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง การตรงต่อเวลา

กิจกรรม

1. วัน เวลา เรียกคืนมาไม่ได้
2. การตรงต่อเวลาสำคัญจริงหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. บอกการกระทำที่แสดงถึงการตรงต่อเวลาได้
2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการตรงต่อเวลาได้
3. ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการตรงต่อเวลาได้
4. บอกแนวทางการฝึกฝนตนเองให้ตรงต่อเวลาได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

1.1 ผู้เรียนและครูร่วมกันเสนอคำขวัญ ข้อคิดเกี่ยวกับการตรงต่อเวลาและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

1.2 ผู้เรียนและครูร่วมกันร้องเพลง เวลาเป็นของมีค่า พร้อมกับใช้เพลงเป็นสื่อ ในการแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถต่างกันคือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1

1.3 ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเพลง เวลาเป็นของมีค่า

1.4 ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ

1.5 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่กัน

1.6 ตัวแทนกลุ่มมารับเอกสาร ดังนี้

1.6.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง ปัจจุบันและอนาคต

1.6.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง แผนการพัฒนาดนให้ตรงต่อเวลา

1.6.3 ใบงานที่ 3 เรื่อง บันทึกผลการพัฒนาดนให้ตรงต่อเวลา

2. ขั้นสอน

ครูอธิบายให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญการเป็นผู้ตรงต่อเวลา จึงควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในบุคคล เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ผู้ที่สามารถปฏิบัติตนเป็นคนตรงต่อเวลาจนเป็นนิสัยยอมทำ กิจกรรมใด ๆ ได้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

3.1 ให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มทำใบงานที่ 1 เรื่อง ปัจจุบันและอนาคต โดยสมาชิกในกลุ่ม ร่วมปรึกษาหารือ อภิปราย ตามเหตุการณ์ในใบงาน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าความสำคัญและได้ แนวคิดในการพัฒนาดนให้ตรงต่อเวลา เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

3.2 ให้ผู้เรียนวางแผนการพัฒนาดนให้มีคุณลักษณะตรงต่อเวลา ตามใบงาน ที่ 2 เรื่อง แผนการพัฒนาดนให้ตรงต่อเวลา โดยสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันอภิปรายพฤติกรรมที่ควรปรับปรุง

หรือพัฒนา พร้อมทั้งช่วยกันคิดค้นหาวิธีการ

3.3 ให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มจดบันทึกพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาลงในแบบบันทึก พร้อมทั้งให้ช่วยกันศึกษาคำชี้แจงใบงานที่ 3 ให้เข้าใจเพื่อนำไปบันทึกผลการพัฒนาตนให้ตรงต่อเวลา เป็นเวลา 2 สัปดาห์

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ให้สมาชิกที่มีบทบาทหน้าที่รายงานหน้าห้องเรียน แต่ละกลุ่มมาสรุปผลงานจากการทำใบงานที่ 1 เรื่อง ปัจจุบันและอนาคต กลุ่มละ 2 นาที

4.2 ให้สมาชิกที่ได้รับบทบาทหน้าที่รายงานหน้าห้องเรียน มาสรุปผลงานจากการทำใบงานที่ 2 เรื่อง แผนการพัฒนาตนให้ตรงเวลา

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

5.1 ผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปคุณค่าความสำคัญของการตรงต่อเวลาของบุคคล และแนวทางในการพัฒนาตนให้ตรงต่อเวลา

5.2 ผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปการวางแผนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมตาม แนวทางที่กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาตนให้เป็นผู้ตรงต่อเวลาและใช้เวลาเป็น

5.3 ให้ผู้เรียนนำแผนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนให้ตรงต่อเวลาไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และรายงานผลต่อครูตามข้อตกลงระหว่างครูกับผู้เรียน คือ ตรวจ 1 สัปดาห์ ต่อ 1 ครั้ง

5.4 การประเมินผล มีดังนี้

5.4.1 สังเกตจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรม

5.4.2 ตรวจแผนการพัฒนาตน

5.4.3 ติดตามการปฏิบัติตนและตรวจบันทึกผลการพัฒนาตน

สื่อการเรียนการสอน

1. คำขวัญ คติ ข้อคิด “การตรงต่อเวลา”
2. บทเพลง “เวลาเป็นของมีค่า”
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง ปัจจุบันและอนาคต
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง แผนการพัฒนาตนให้ตรงต่อเวลา
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง บันทึกผลการพัฒนาตนให้ตรงต่อเวลา

ครั้งที่ 6

วินัยที่กระทำต่อตนเอง

เรื่อง ความมีเหตุผล

กิจกรรม

1. เหตุและผล
2. คุณมีหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. บอกความสำคัญและประโยชน์ของการรู้เหตุและผลของการกระทำได้
2. จำแนกเหตุและผลจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้
3. วิเคราะห์ตนเอง เกี่ยวกับความมีเหตุผลได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

1.1 ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1: 2 : 1

1.2 ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ

1.3 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่กัน

1.4 ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับเอกสาร ดังนี้

1.4.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง สำรวจตนเอง

1.4.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง ฝึกตนเอง

1.4.3 แผนการฝึกตนเอง

2. ขั้นสอน

ครูอธิบายให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเป็นผู้มีเหตุผล พร้อมทั้งยกตัวอย่างจากบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตที่มีเหตุผล เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นเป็นตัวอย่างในการสำรวจตนเอง เพื่อวางแผนตนเองและทำตามแผนที่กำหนด พร้อมทั้งบันทึกผลการปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และให้กำลังใจตนเอง จะช่วยให้ตนได้รับการพัฒนาเป็นคนมีเหตุผล

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

3.1 ให้ผู้เรียนทุกคนในแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 1 เรื่อง สำรวจตนเอง โดยเลือกพฤติกรรมเกี่ยวกับความมีเหตุผลโดยอิสระ

3.2 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 2 เรื่อง ฝึกตนเอง โดยแนวฝึกความเป็นผู้มีเหตุผล มีทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การยอมรับความจริง โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

3.2.2 การแสวงหาความจริง

3.2.3 การแสวงหาเหตุผล

3.2.4 การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

โดยการฝึกให้แบ่งเป็น 4 สถานี เพื่อให้ทุกกลุ่มหมุนเวียนเปลี่ยนกันฝึกไปจนครบทุกสถานี

โดยที่ใช้เวลาสถานีละ 7 นาที

3.3 เมื่อปฏิบัติกิจกรรมที่ 3.2 จนครบทุกกลุ่มแล้ว ให้สมาชิกทุกคนในแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ 3 เรื่อง แผนการฝึกตนเองจนเสร็จ

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ครูสุ่มตัวอย่าง เลือกคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม ออกมารายงานเกี่ยวกับการทำ ใบงานที่ 2 ที่เป็นวิธีการฝึกตนเองของกลุ่มตนเอง และใบงานที่ 3 ที่เกี่ยวกับการวางแผนการฝึกตนเอง ได้เลือกและกำหนดไว้

4.2 ให้ผู้เรียนทุกกลุ่มได้ทำกิจกรรมที่ 4.1 จนครบทุกกลุ่ม

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

5.1 ผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการรู้เหตุและผลของการกระทำได้

5.2 ผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปว่ามีวิธีใดบ้างที่จะนำไปสู่การเป็นผู้มีเหตุผล

5.3 ผู้เรียนและครูร่วมกันสรุปจากการเข้าร่วมกิจกรรมได้ข้อคิดอะไรบ้างและให้นำแผนการฝึกตนเอง นำไปฝึกเพื่อให้ตนเองได้เป็นผู้มีเหตุผลต่อไป

5.4 การประเมินผล มีดังนี้

5.4.1 สังเกตความสนใจในการร่วมกิจกรรมตลอดจนการฝึกปฏิบัติ

5.4.2 ตรวจสอบผลงาน แบบฝึกตนเอง และแผนการฝึกตนเอง

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ตัวอย่างบุคคลสำคัญที่ประสบความสำเร็จในชีวิต
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง สำรวจตนเอง
3. ใบงานที่ 2 เรื่อง ศึกษาตนเอง
4. ใบงานที่ 3 เรื่อง แผนการฝึกตนเอง

ครั้งที่ 7

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

กิจกรรม เหตุเกิดเพราะใคร

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีหรือผลเสียที่ได้รับจากการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้
2. วิเคราะห์ผลที่ได้รับ จากการไม่เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 ครูสอบถามนักเรียนเพื่อติดตามผลความก้าวหน้าจากการเรียนครั้งที่แล้ว
- 1.2 ครูแบ่ง ผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลางและต่ำในอัตราส่วน 1 : 2 : 1
- 1.3 ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 1.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่กัน
- 1.5 ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับเอกสาร ดังนี้
 - 1.5.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง ไม่รู้จะโทษใคร
 - 1.5.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง ประโยชน์ส่วนรวม

2. ขั้นสอน

ครูให้ดูภาพถ่ายของจริง เกี่ยวกับสาธารณสมบัติในท้องถิ่น เช่น สวนสาธารณะ แม่น้ำ ลำคลอง พร้อมกับซักถามถึงความสำคัญของสถานที่เหล่านั้น

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

- 3.1 ให้ทุกคนในกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 เรื่อง ไม่รู้จะโทษใคร โดยศึกษาจากเอกสารกรณีตัวอย่าง และให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตอบคำถาม ตามที่กำหนดไว้
- 3.2 ให้ผู้เรียนภายในกลุ่ม แต่ละกลุ่ม ช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 2 เรื่อง ประโยชน์ส่วนรวม

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

- 4.1 ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานจากใบงานที่ 1 จำนวน 2 กลุ่มและให้กลุ่มอื่นๆ เสริมเพิ่มเติม ส่วนที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น
- 4.2 ครูให้อีก 2 กลุ่มที่เหลือนำเสนอผลงานจากใบงานที่ 2 และให้อีก 2 กลุ่มที่เหลือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมส่วนที่แตกต่างอีกเช่นกัน

5. ขั้นสรุปและประเมินผลทำงานกลุ่ม

- 5.1 ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์และความสำคัญของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
- 5.2 ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความจำเป็นที่ทุกคนจะต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

5.3 การประเมินผล มีดังนี้

5.3.1 สังเกตจากความสนใจของผู้เรียน

5.3.2 สังเกตจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น

5.3.3 ตรวจใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพถ่ายของจริงเกี่ยวกับสาธารณสุขสมบัติในท้องถิ่น
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง ไม่รู้จะโทษใคร
3. ใบงานที่ 2 เรื่อง ประโยชน์ส่วนรวม

ครั้งที่ 8

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

กิจกรรม

1. เคยพบไหม
2. วางแผนฝึกแล้วบันทึกผล

วัตถุประสงค์

1. ระบุพฤติกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้
2. ตระหนักถึงความสำคัญของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้
3. กำหนดแผนในการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและปฏิบัติ

ตามแผนและบันทึกการพัฒนาตนเองได้

4. ปฏิบัติตามแผนและบันทึกการพัฒนาตนเองได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 ครูสอบถามผู้เรียนเพื่อติดตามผลความก้าวหน้าจากการเรียนครั้งที่แล้ว
- 1.2 ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มจะประกอบด้วย นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำในอัตราส่วน 1: 2 : 1
- 1.3 ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 1.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่กัน
- 1.5 ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับเอกสาร ดังนี้
 - 1.5.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง แผนพัฒนาตนเอง
 - 1.5.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง บันทึกผลการพัฒนาตนเอง

2. ขั้นสอน

ครูให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำใบงาน เรื่องประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งได้แยกพฤติกรรมกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

- 3.1 ให้ผู้เรียน แต่ละกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 เรื่อง แผนพัฒนาตนเอง โดยให้แต่ละคนร่วมกันคิดพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการปรับปรุงและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- 3.2 เมื่อแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดทำใบงานที่ 1 เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เรียนแต่ละคน จัดทำใบงานที่ 2 แบบบันทึกผลการพัฒนาตนเอง เรื่อง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยเขียนพฤติกรรมที่ปฏิบัติโดยดูจาก พฤติกรรมที่ควรปรับปรุงในใบงานที่ 1 เพื่อนำไปฝึกปฏิบัติ

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

ครูให้นักเรียนของแต่ละกลุ่มที่มีหน้าที่นำเสนอผลงานของกลุ่มมานำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง ตามใบงานที่กำหนด ครูและผู้เรียนกลุ่มอื่นช่วยกันให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม

5. ขั้นสรุปและประเมินผลทำงานกลุ่ม

5.1 ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

5.2 ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงแผนพัฒนาตนเองของแต่ละกลุ่ม วิธีการปรับปรุงและ
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

5.3 ครูให้ผู้เรียนแต่ละคน นำแบบบันทึก ผลการพัฒนาตนไปฝึกปฏิบัติ

5.4 การประเมินผล มีดังนี้

5.4.1 สังเกตความสนใจในการทำงาน

5.4.2 ตรวจใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

ใบงานที่ 1 เรื่อง แผนพัฒนาตนเอง

ใบงานที่ 2 บันทึกผลการพัฒนาตนเอง

ครั้งที่ 9

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม

- กิจกรรม 1. ความรู้สึกที่ดี
2. คิดแล้วต้องทำ

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ของการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมได้
2. บอกความรู้สึกที่ดีต่อการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมได้
3. วิเคราะห์ผลการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

1.1 ครูสอบถามและติดตามผลของผู้เรียนถึงผลการฝึกปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ว่ามีความก้าวหน้าเพียงใด

1.2 ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มจะประกอบด้วย นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1: 2 : 1

1.3 ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำหนดบทบาทหน้าที่กัน

1.5 ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับเอกสาร ดังนี้

1.5.1 ใบงานที่ 1 เรื่อง ความคิดใครเพื่อใคร

1.5.2 ใบงานที่ 2 เรื่อง คิดแล้วตัดสินใจ

2. ขั้นสอน

ครูอธิบายถึงพฤติกรรมการแสดงออกและวิเคราะห์ผลของการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมยอมทำให้ได้แนวคิดที่สำคัญเพื่อนำไปพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

3.1 ให้ผู้เรียน แต่ละกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรมในใบงานที่ 1 เรื่อง ความคิดใครเพื่อใคร โดยให้ทุกคนในกลุ่มปรึกษาร่วมกันคิดทำตามกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้มา และเขียนลงในใบงานของตนเอง

3.2 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมใบงานเรื่องคิดแล้วตัดสินใจ

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนที่มีหน้าที่นำเสนอผลงานได้ออกมาเล่าถึงการกระทำของตนเองที่แสดงว่ายอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมและบอกความรู้สึกที่ดีต่อการกระทำ

4.2 ให้ผู้เรียนที่มีหน้าที่นำเสนออีกกิจกรรมใบงานเรื่องคิดแล้วตัดสินใจ

5. ขั้นสรุปและประเมินผลทำงานกลุ่ม

5.1 ผู้เรียนร่วมกันสรุปความหมายและประโยชน์ของการกระทำหน้าที่แสดงถึงการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม

5.2 ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปความคิดเห็นได้ว่า การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมนั้น จะต้องรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

5.3 การประเมินผล มีดังนี้

- 5.3.1 สังเกตความสนใจของผู้เรียน
- 5.3.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน
- 5.3.3 ตรวจสอบผลการตอบใบงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง ความคิดใครเพื่อใคร
2. ใบงานที่ 2 เรื่อง คิดแล้วตัดสินใจ

ครั้งที่ 10

วินัยที่กระทำต่อผู้อื่น

เรื่อง การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม

กิจกรรมช่วยกันหน่อย

วัตถุประสงค์

รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมและนำไปปฏิบัติได้

เวลา 60 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

1.1 ครูสอบถามผู้เรียนถึงเรื่องที่เรียนมาเมื่อครั้งที่แล้ว

1.2 ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ภายในกลุ่มจะประกอบด้วย นักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกัน คือ ระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ในอัตราส่วน 1: 2 :1

1.3 ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มกำหนดหน้าที่กัน

1.5 ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับเอกสาร ใบงานแผนและบันทึกผลการปฏิบัติ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูอธิบายว่าการที่ทุกคนมีการกระทำ ซึ่งแสดงออกว่ายอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น เป็นการเสริมสร้างระเบียบวินัยในสังคมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความสงบสุขตลอดจนความสัมพันธ์ที่ดีงามของสมาชิกในสังคม

2.2 ให้นักเรียนดูภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์และยกตัวอย่างเหตุการณ์ในโรงเรียน และชุมชนที่เกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม และให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข่าวดังกล่าวว่าเป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมหรือไม่ บอกเหตุผลประกอบโดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะและตรวจดูเหตุผล

3. ขั้นทำงานกลุ่ม

3.1 ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันทำ กิจกรรมในใบงานแผนและบันทึกผลการปฏิบัติ โดยในกลุ่มร่วมตกลงกันถึงพฤติกรรมตามข้อเสนอของกลุ่มและนำพฤติกรรมที่ได้นำไปใส่ในแผนของทุกคน

3.2 ให้ผู้เรียนเลือกพฤติกรรมจากกลุ่มเสนอและนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ให้ตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลงาน จากใบงานที่ได้ร่วมกันทำและกลุ่มอื่นๆ เสริมเพิ่มเติมความคิดเห็นที่แตกต่าง

4.2 ให้ตัวแทนสมาชิกของแต่ละกลุ่มนำเสนอว่าจะนำพฤติกรรมที่เป็นข้อเสนอของกลุ่มไปปฏิบัติอย่างไร และผลที่คาดว่าจะได้รับจะเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง

5. ขั้นสรุปและประเมินผลทำงานกลุ่ม

5.1 ผู้เรียนช่วยกันสรุปว่าการรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น จะนำมาซึ่งประโยชน์อย่างไรบ้าง และนำไปปฏิบัติจะเกิดผลดีต่อตนเอง ต่อสังคม อย่างไร

5.2 การประเมินผล มีดังนี้

5.2.1 สังเกตความสนใจของผู้เรียนและ ากการแสดงความคิดเห็น

5.2.2 ตรวจสอบจากใบงานและผลการปฏิบัติ

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ในโรงเรียนชุมชน
2. ใบงาน แผนและบันทึกผลการปฏิบัติ

ภาคผนวก ข

1. ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีวินัย
2. ตารางแสดงคะแนนของความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
3. ตารางแสดงคะแนนของความมีวินัยของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ
4. ตารางแสดงผลต่างของคะแนนของความมีวินัยของนักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มและที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ

ตาราง 6 แสดงอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความมีวินัย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	4.46	21	3.32
2	5.52	22	2.17
3	6.56	23	6.76
4	4.05	24	3.45
5	1.98	25	5.79
6	1.93	26	3.95
7	4.16	27	2.09
8	3.44	28	4.57
9	2.76	29	2.21
10	6.03	30	4.17
11	3.93	31	3.10
12	2.26	32	2.16
13	3.87	33	6.42
14	5.92	34	3.45
15	2.75	35	2.09
16	4.62	36	4.50
17	2.88	37	2.76
18	5.29	38	3.87
19	4.22	39	6.42
20	6.36	40	3.19

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีวินัยทั้งฉบับเท่ากับ .9145

ตาราง 7 แสดงคะแนนความมีวินัยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังด้วยกิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนความมีวินัยของนักเรียน			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่างของคะแนน	ผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง
1	95	105	10	100
2	95	109	14	196
3	94	107	13	169
4	94	102	8	64
5	92	101	9	81
6	90	96	6	36
7	98	106	8	64
8	85	94	9	81
9	84	91	7	49
10	83	92	9	81
11	83	90	7	49
12	83	92	9	81
13	82	89	7	49
14	78	85	7	49
15	78	87	9	81
16	75	82	7	49
			$\Sigma D = 139$	$\Sigma D^2 = 1,279$

ตาราง 8 แสดงคะแนนความมีวินัยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังด้วยการเรียนแบบร่วมมือ

คนที่	คะแนนความมีวินัยของนักเรียน			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่างของคะแนน	ผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง
1	97	112	15	225
2	96	105	9	81
3	95	110	15	225
4	95	101	6	36
5	91	102	11	121
6	91	98	7	49
7	90	99	9	81
8	88	100	12	144
9	87	94	7	49
10	86	98	12	144
11	86	97	11	121
12	84	89	5	25
13	83	90	7	49
14	79	88	9	81
15	78	84	6	36
16	76	85	9	81
			$\sum D = 150$	$\sum D^2 = 1,548$

ตาราง 9 แสดงผลต่างของคะแนนความมีวินัยของนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
และการเรียนแบบร่วมมือ

คนที่	กลุ่มทดลองด้วยกิจกรรมกลุ่ม			กลุ่มทดลองด้วยการเรียนแบบร่วมมือ		
	ก่อน ทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่างของคะแนน ความมีวินัย	ก่อน ทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่างของคะแนน ความมีวินัย
1	95	105	10	97	112	15
2	95	109	14	96	105	9
3	94	107	13	95	110	15
4	94	102	8	95	101	6
5	92	101	9	91	102	11
6	90	96	6	91	98	7
7	90	106	8	90	99	9
8	85	94	9	88	100	12
9	84	91	7	87	94	7
10	83	92	9	86	98	12
11	83	90	7	86	97	11
12	83	92	9	84	89	5
13	82	89	7	83	90	7
14	78	85	7	79	88	9
15	78	87	9	78	84	6
16	75	82	7	76	85	9

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายสมศักดิ์ นาคนาม
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 22 เดือน ตุลาคม พุทธศักราช 2505
สถานที่เกิด	40 ถนนวิจิตร ตำบลในเมือง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	60 ถนนราชดำเนิน ซอย 7 ตำบลในเมือง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) ถนนทุ่งสวน ตำบลในเมือง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (พลศึกษา) วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
พ.ศ. 2529	การศึกษามหาบัณฑิต (พลศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน)
จังหวัดกำแพงเพชร

บทคัดย่อ
ของ
สมศักดิ์ นาคนาม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2545

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2544 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความมีวินัยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาจำนวน 32 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 16 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าคือ แบบสอบถามความมีวินัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบ ค่า t

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีความมีวินัยดีขึ้น หลังจากได้รับการเรียนแบบร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือ มีความมีวินัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF GROUP WORK AND
COOPERATIVE LEARNING ON DISCIPLINE OF
MATHYOM SUKSA II STUDENTS OF
TESABHAL II SCHOOL (WAT TOONG SUAN)
IN CHANGWAT KHAMPHAENGPHET

AN ABSTRACT
BY
SOMSAK NAKNAM

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
at Srinakarinwirot University
March 2002

The purposes of this experimental research was to compare the effects of group work and cooperative learning on discipline of Mathayom Suksa II students of Tesabhan II school (Wat Toong Suan) in Changwat khamphaengphet in the academic year 2001. The subjects of thirty – two students were randomly selected from students whose discipline score were lower than the percentile rank of 50. The subjects were divided into experimental group I and group II, each group consisted of sixteen students. The experimental group I was exposed to group work while the experimental group II was exposed to cooperative learning. The instrument was discipline questionnaires. The data was analyzed by t-test .

The results were as follows :

1. Discipline of the students who were exposed to group work were significantly increased than before the experiment at .01 level.
2. Discipline of the students who were exposed to cooperative learning were significantly increased than before the experiment at .01 level.
3. There was no significant difference of discipline between the student who were exposed to group work and the students who cooperative learning.